

ANBRINGELSE AF ULEDSAGEDE FLYGTNINGE

Gry Thordal Hansen
Studienummer: 20121001

Vejleder: Marianne Skytte

Speciale

238.790 anslag

Kandidatuddannelsen i Socialt Arbejde
Efteråret 2016

Institut for Sociologi og Socialt Arbejde
Aalborg Universitet

*En kvalitativ
undersøgelse af
de professionelle
tilgang*

Indholdsfortegnelse

Abstract	5
1.0 Indledning	6
2.0 Problemformulering	11
2.1 Afgrænsning	12
3.0 Forskningsvandring	15
4.0 Etik	18
5.0 Præsentation af Glimmerby kommune	19
5.1 Kommunen	19
5.2 Præsentation af de uledsagede flygtninge i Glimmerby kommune	21
Hvor mange	21
Hvor fra?	23
Alder	24
Fordeling af køn	24
Anbringelsesform	24
Anbringelsessted	25
Aldersmæssig fordeling på anbringelsesstederne	26
5.3 Præsentation af anbringelsesmulighederne i Glimmerby	27
Dagmars palads	27
Holbergs hytte	28
JFK	29
Plejefamilie	30
6.0 Videnskabsteoretisk ståsted	32
6.1 Den hermeneutiske forståelse	32
6.2 Min forforståelse	33
6.3 Et indefra perspektiv	34
7.0 Metode	36
7.1 Fremgangsmåde	36
7.2 Rekruttering af informanter	37
7.3 Præsentation af informanterne	38
7.4 Interviewform	43
7.5 Metodekritik	48
8.0 De retlige rammer på området	50
8.1 Udlændingeloven	50
8.2 Serviceloven	51

8.3 Børnekonventionen	53
9.0 Teori	55
9.1 Omsorgsteori	55
9.2 Integrationssyn	58
10.0 Analyse	62
10.1 Syn på de uledsagede flygtninge	63
Opsummering	67
10.2 Grundlag for valg af anbringelsessted	67
Screening	68
Opsummering	70
10.3 Omsorg	71
Barn eller voksen – i 'praksis'	72
Struktur.....	74
Tid og tillid.....	75
Opsummering	77
10.4 Betydningen af den kulturelle baggrund	77
Etnicitet.....	78
Religion	81
Kulturelle kompetencer	86
Sprog.....	89
Opsummering	91
10.5 Venskaber	92
Fællesskab med danskere	92
Fællesskab med andre uledsagede flygtninge	94
Fællesskab med egne 'landsmænd'	95
Opsummering	96
10.6 Integration	96
Opsummering	100
10.7 Traumer	101
Forskellige syn på behandling.....	103
Opsummering	104
10.8 Efterværn	105
Opsummering	107
10.9 Familiesammenføring	108
Opsummering	109
11.0 Sammenfatning	111
12.0 Konklusion	114
13.0 Perspektivering	116

14.0 Litteratur	118
15.0 Bilagsoversigt	124
Bilag 1a: Interviewguide til plejemor.....	124
Bilag 1b: Interviewguide til medarbejderne på institutionerne.....	124
Bilag 2a: Interviewguide til familieplejekonsulenterne	124
Bilag 2b: Interviewguide til institutionskonsulenterne	124
Bilag 3: Interviewguide til afdelingslederen.....	124
Bilag 4: Interviewguide til forstanderne.....	124
Bilag 5: Oversigt over informanter	124

Abstract

During the last years thousands of refugees have fled to Europe in the hope of a better life. Among these refugees is an increasing number of unaccompanied minors. When unaccompanied minor refugees are granted asylum in Denmark they are often placed in residential institutions for children and youth. Or they are placed with foster families. This is done to create a safe environment for the minors while they are in an alien country.

This thesis is about how the professional personnel perceive and relate to the placement of unaccompanied minor refugees and their needs.

The study is based on eight in-depth interviews with key individuals from the Danish municipality, Glimmerby. In Glimmerby, there are three residential institutions for minors, where most of the unaccompanied minor refugees are placed. Foster families are used only as a supplement. The interviewed are employees and leaders from the three residential institutions, as well as one foster family, five consultants and the head of department dealing with this group minors.

By a qualitative analysis of the eight interviews and by using, among others, the theory of care skills by Pär Nygren and the theory about view of integration by Tove Skutnabb-Kangas it has been possible to reveal how the professionals at various levels perceive and relate to the unaccompanied minor refugees.

One of the things I found is that the behaviour of the professional personnel, who have the closest contact to the unaccompanied minor refugees, is greatly influenced by their own attitudes. This is particularly evident in efforts they make to integrate the unaccompanied minor refugees. I find it is essential that the professional personnel involved discuss and agree on which criteria and which measures that need to be taken in order to gain a successful integration and that they meet the minor refugees with this mutual understanding.

1.0 Indledning

Over en million flygtninge kom sidste år til Europa ved at krydse Middelhavet i små både. Selvom antallet af disse bådflygtninge, og flygtninge i det hele taget, er faldet, siden det var på sit højeste i oktober 2015 med 221.374 flygtninge ifølge UNCHR¹ (UNHCR, 2016), kommer der fortsat et stort antal flygtninge til Europa. Af UNCHR's hjemmeside fremgår det², at der "kun" er registreret 73.146 bådflygtninge januar 2016, hvilket dog stadig er en meget stor stigning i forhold til året før (UNHCR, 2016). Af disse mange flygtninge oplyser Den Internationale Migrantorganisation (IOM), at et stigende antal er børn. Knap 20.000 af dem, der kom til Europa i januar 2016 var således børn (Corfixen, 2016).

Mange er flygtet sammen med deres familier, men flere og flere mindreårige har taget den barske flugt alene, uden forældre eller andre omsorgspersoner. Disse børn og unge omtales ofte som uledsagede mindreårige flygtninge. For nogle af disse børn og unge har rejsen varet flere år, og de har været udsat for voldsomme oplevelser med vold og fysisk og psykisk udnyttelse. For andre, hvor familien har haft flere økonomiske midler, har rejsen været kortere, da de har kunnet flyve til Europa, og efterfølgende 'kun' skulle begive sig gennem forskellige europæiske lande, til de enten ikke kunne 'komme længere' eller var så heldige at nå deres endemål. (Børn på flugt) Uanset kort eller lang rejse, planlagt eller uventet³ har disse børn og unge forladt deres familier og måske ikke fysisk trygge, men delvis psykisk trygge og kendte omgivelser og kultur for at drage af sted alene uden viden om, hvor de ville ende, og hvad der ville ske, men fyldt med håb om et bedre liv.

Det stigende antal af flygtninge, både børn og voksne, har også gjort sig gældende i Danmark, hvor det samlede antal asylansøgninger i 2015 var 21.316 mod 14.792 i 2014, hvilket fremgår af Udlændingestyrelsens rapport fra 2015. (Udlændingestyrelsen, foråret 2016, s. 13) Også i Danmark er en del af disse flygtninge børn og unge, der er rejst alene. Antallet af uledsagede mindreårige flygtninge i Danmark er mere end fordoblet fra 2014 til 2015, idet 2.144 søgte om asyl i 2015 mod 818 i 2014. Således udgjorde antallet af asylansøgninger fra denne gruppe 10 % af det samlede antal ansøgninger om ophold i

¹ UNCHR er FNs Flygtningekommissariat.

² Den 6. april 2016

³ Eide & Broch, 2010, s. 41

2015 mod 6 % i 2014. (ibid., s. 17) Dette tal har ellers været forholdsvis stabilt de sidste fem år og svinget mellem fem og otte procent af det samlede antal asylansøgninger.

Når der tales om uledsagede mindreårige flygtninge som gruppe, er der generelt tale om drenge i alderen 15-17 år, da denne gruppe repræsenterer langt størstedelen af de uledsagede flygtninge både nationalt og internationalt. I 2015 tilhørte 70 % af de uledsagede mindreårige flygtninge denne aldersgruppe, hvilket er en lille nedgang i forhold til året før på to procent. Dette skyldes, at lidt flere drenge i alderen 12-14 år har taget den lange rejse til Danmark alene. (ibid., s. 17) De fleste uledsagede flygtninge kom i 2015 fra Afghanistan med 844 ansøgere, efterfulgt af Syrien og Eritrea. Ser man imidlertid på hvilken gruppe, hvorfra den største stigning i ansøgninger forekommer, er det fra Iran. Her ansøgte fire uledsagede flygtninge om asyl i 2014 mod 103 i 2015, hvilket vil sige en stigning på mere end 25 gange så mange som året før. I perioden fra 2010 til 2014 lå dette tal mellem fire og 32. (ibid., s. 17) Tallene siger ikke noget om, hvorvidt der er givet ophold eller afslag til ansøgerne i 2015.

Men hvem er disse børn og unge, og hvilke forudsætninger har de, når de kommer til Danmark? Fælles for langt de flest er, at de ankommer til et helt fremmed land, hvor de ikke kender kulturen, sproget, sjældent har et netværk men med en drøm om, at de kommer til et bedre sted, hvor de slipper for forfølgelse, død og ødelæggelse og med mulighed for skolegang og uddannelse (Børn på flugt). Nogle af børnene kommer fra forholdsvis ressourcerstærke familier i deres hjemland og har gået i skole så længe forholdene tillod det. Andre kommer fra små landsbyer uden skolegang og begrænset ressourcer i både familien og i det omkringliggende samfund. For de uledsagede flygtninge har det, uanset hvordan rejsen til Danmark har været, og uanset hvad de kommer fra, været en stor beslutning at lægge alt kendt bag sig og drage ud i det ukendte. Drage ud og være helt alene i en periode i livet, hvor der stadig er behov for trygheds- og omsorgspersoner, der kan guide i forhold til overvejelser og valg, samt hjælpe det enkelte individ i deres søgen efter egen identitet.

Når de flygtede børn og unge ankommer til Danmark, bliver de hurtigt placeret på asylcenter Gribskov, der er for uledsagede mindreårige asylansøgere. Her bor de, mens

deres ansøgninger om asyl bliver behandlet. En ventetid der typisk varer mellem et halvt og et helt år. Så snart de får deres opholdstilladelse, bliver de visiteret til en af landets kommuner. Det er Udlændingestyrelsen, der forestår denne visitation. For alle flygtninge, der har fået ophold, bliver der ved afgørelsen lagt vægt på nogle parametre, såsom den enkeltes personlige forhold, herunder etnicitet, sproglig og kulturel baggrund, uddannelse etc. For de uledsagede mindreårige flygtninge skeles der desuden til deres personlige relation til den midlertidige forældremyndighedsindehaver (Udlændingestyrelsen, foråret 2016, s. 16) Herefter kommer de uledsagede flygtninge ud i kommunerne, hvor de skal finde sig til rette og starte en integrationsproces. Kommunerne har en forpligtelse til at hjælpe de uledsagede mindreårige flygtninge, jf. Børnekonventionen artikel 20 og 22.⁴ Hvis ikke der allerede er familie i Danmark, hvor de kan anbringes i netværkspleje⁵, vil der i langt de fleste tilfælde blive peget på et ophold i plejefamilie eller opholdssted/døgninstitution.

I gennem de senere år er der taget flere initiativer til at klæde kommunerne på til denne opgave grundet manglende viden på området. Fx har Ankestyrelsen i 2010 udarbejdet en rapport "Uledsagede mindreårige flygtninge – modtagelse og indsats i kommunerne" (Ankestyrelsen, 2010) på vegne af Integrationsministeret på baggrund af det stigende antal uledsagede flygtninge, der kom til Danmark i 2006-2009. Rapporten berører emner som modtagelse i kommunerne, boligplacering, den sociale integration samt afdækning og behandling af psykiske problemer. (Ankestyrelsen, 2010) Derudover har blandt andet Børnerådet, SFI, Røde Kors, Red Barnet, KL og Udlændingestyrelsen udgivet forskelligt materiale og afholdt workshops med det formål at klæde kommunerne på til at kunne modtage de uledsagede mindreårige flygtninge og give dem den bedste start på livet i Danmark.

Der er mange meninger om, hvad der er den bedste start, og hvordan man hjælper de uledsagede mindreårige flygtninge bedst. Roskilde kommune har fx valgt at satse på at placere alle uledsagede flygtningebørn og -unge i plejefamilier. I samarbejde med Velux Fonden har Roskilde kommune derfor fokus på at udvikle metode og koncept for

⁴ Mere om Børnekonventionen i afsnittet "De retlige rammer på området"

⁵ Se mere om netværkspleje under afsnittet "

placering af uledsagede mindreårige flygtninge i plejefamilier eller andre familienære boformer med henblik på at give den bedst mulige start på livet i Danmark.⁶ *"Livet, der leves i en familie, er et liv, som nogle af børnene kommer til at leve i landet fremadrettet. Derfor tænker vi, at den ramme kan bidrage positivt, siger Margit Næsby (børn- og ungechef i Roskilde kommune)"* (Rasmussen L. , 2015). Red Barnet er enig og peger på, at unge uledsagede mindreårige flygtninge under 16 år bør anbringes i plejefamilier (Red Barnet, 2010, s. 33).

Andre taler om, at det er bedre, at de uledsagede flygtninge placeres på et opholdssted eller en døgninstitution, hvor de kan være sammen med andre børn og unge og derved være en del af det fællesskab og ungdomsliv, der følger med det. En placering i et døgnmiljø med andre unge kan indeholde mange ting. Det kan være et tilbud kun for uledsagede flygtninge, og det kan være et sted for både danske børn og unge og de uledsagede flygtninge. I Red Barnets rapport "Det sværeste var at være ensom" (Red Barnet, 2010) betones vigtigheden af, at de unge uledsagede mindreårige flygtninge bor sammen med andre i lignende situationer. Dette giver dem mulighed for at tale om oplevelserne med nogen, der har været i gennem lignende situationer. Red Barnet påpeger, at de uledsagede mindreårige flygtninge bør anbringes i mindre grupper sammen med andre uledsagede flygtninge, da dette øger muligheden for at danne relationer (Red Barnet, 2010, s. 46).

At nogle kommuner vælger at placere deres uledsagede flygtninge sammen med anbragte danske børn og unge, kritiseres af Red Barnet og Dansk Flygtningehjælp. De giver udtryk for, at det ikke er den samme hjælp, de to grupper har brug for, og derudover synes det uhensigtsmæssigt at udsætte de uledsagede flygtninge for de problemer, som anbragte børn og unge på institutioner har. (Graversen & Ulveman, 2015) Red Barnets nationale chef Kirsten Lund Larsen giver overfor DR udtryk for, at de uledsagede flygtninge bliver påvirket i en uheldig retning. (Sørensen L. M., 2015)

Formand for KL's Social- og Sundhedsudvalg, Thomas Adelskov, afviser kritikken af kommunernes placering af uledsagede flygtninge på døgninstitutioner og pointerer, at

⁶ Velux Fondens hjemmeside: <http://veluxfoundations.dk/da/om-os/det-har-vi-stoettet>

”Det er derfor først og fremmest vigtigt at få afklaret hvilke udfordringer, barnet gemmer på.” Han uddyber det med, at det ikke er sikkert, at et traumatiseret uledsaget flygtningebarn kan rummes og være i et familieforhold i en plejefamilie, da der er tale om familielignende forhold og ikke nødvendigvis uddannede personer. (Sørensen S. P., 2015)

Uanset hvordan man vender og drejer det, skal de uledsagede flygtninge anbringes. En anbringelse der koster kommunerne og statskassen mange penge – op til en million kroner om året per barn ifølge BT. (Ishøy, 2016) Men hvor forskellige er de uledsagede mindreårige flygtninge egentlig fra danske børn og unge? Er de professionelle i stand til at tage hånd om de uledsagede flygtninge, der anbringes, og hvordan sikrer de professionelle de uledsagede mindreårige flygtninge relevante redskaber på vejen til at blive gode samfundsborgere i Danmark?

2.0 Problemformulering

Jeg arbejder selv som familieplejekonsulent i en kommune og har været med til at anbringe to uledsagede mindreårige flygtninge i netværkspleje, men har endnu ikke prøvet at anbringe i en traditionel plejefamilie⁷. Jeg har ikke tidligere beskæftiget mig ret meget med hverken flygtninge eller indvandrere, men den store stigning i flygtningestrømmen til Danmark, den øgede mediebevågenhed på området og kommunernes intensiverede arbejde med at iværksætte de rette foranstaltninger for de uledsagede flygtninge, har åbnet mine øjne for denne gruppe. Jo mere jeg har læst om gruppen, jo mere har det fanget min interesse, og gjort mig opmærksom på at denne gruppe, som alle andre udsatte grupper, ikke er en homogen gruppe. De uledsagede flygtninge bliver i medierne både fremstillet som helt almindelige børn og unge, der har klaret en flugt og derved er i besiddelse af ekstra ressourcer og som børn og unge med helt andre behov end danske børn og unge. Jeg finder det interessant at undersøge, hvilke behov, de professionelle vurderer, at de uledsagede mindreårige flygtninge har, og om det har nogen betydning for de professionelles tilgang til denne gruppe. Dette leder mig hen til min problemformulering, der lyder som følger:

Hvordan forholder de professionelle sig til anbringelse af uledsagede flygtninge?

- Hvilke almene og specifikke behov ser de professionelle, at de uledsagede flygtninge har, og hvordan tilgodeses disse behov i anbringelsen?
- Hvilke udfordringer giver det de professionelle at skulle tilgodesse de uledsagede flygtninges behovsomsorg, udviklingsomsorg og opdragelsesomsorg?

⁷ Se senere afsnit om anbringelsesmuligheder.

2.1 Afgrænsning

Jeg har qua mit virke som familieplejekonsulent valgt at undersøge, hvordan de professionelle håndterer anbringelsen af uledsagede flygtninge i Glimmerby kommune, når dette er blevet foranstaltet af myndighedssagsbehandlerne i Familieafdelingen, og der er peget på en af kommunens tre institutioner eller plejefamilie. De professionelle består af: En gruppe medarbejdere på hver af de tre institutioner, der modtager uledsagede flygtninge, forstanderne på institutionerne, den plejemor kommunen har samarbejdet med i forbindelse med anbringelse af en uledsaget flygtning i plejefamilie, kommunens familieplejekonsulenter, de to institutionskonsulenter der har ansvaret for de tre involverede institutioner samt afdelingslederen for såvel institutioner og konsulenter. Derved undlader jeg at forholde mig til sagsbehandlernes overvejelser og udfordringer, ligesom jeg også har fravalgt at inddrage de anbragte unge uledsagede flygtninge selv i undersøgelsen. De unge ville naturligvis kunne udtale sig om, hvilke behov de synes, de har, og i hvor høj grad de synes, de professionelle har været i stand til at imødekomme disse. Jeg har imidlertid valgt at tage udgangspunkt i de professionelles perspektiv på de uledsagedes situation og behov.

Der er forskel på en strategisk tilgang til et felt, hvilket som udgangspunkt er det 'Rådhuspersonalet'⁸ har i forhold til anbringelsen af de uledsagede flygtninge, og at stå ansigt til ansigt med de unge og den direkte relation, hvilket er virkeligheden for de resterende interviewpersoner. Forstanderne figurer i begge grupper. I forhold til min problemformulering ligger fokus særligt på gruppen af professionelle med direkte kontakt. Det er deres forhold og tilgang til de uledsagede flygtninge, jeg vil prioritere i min analyse og behandle problemstillinger, som viser sig i relation til dette, om end de øvrige interviewpersoner og deres bidrag vil blive inddraget med henblik på at belyse problemstillingernes kompleksitet.

Med uledsagede flygtninge menes der i denne sammenhæng børn og unge der, når, de kommer til Danmark, er under 18 år, og som kommer uden en forældre eller anden, der er trådt i dennes sted. De uledsagede flygtninge omtales i lovgivningen som den uledsagede mindreårige flygtning, men i herværende undersøgelse vil de blive kaldt den

⁸ Hermed menes afdelingslederen og de to konsulentgrupper.

uledsagede, den uledsagede flygtning og den unge, idet langt de fleste uledsagede flygtninge som nævnt tidligere er i alderen 15-17 år. I nærværende undersøgelse inkluderer de uledsagede flygtninge også dem, der er fyldt 18 år, og som har fået bevilget efterværn og stadig bor på en af de tre institutioner. Det drejer sig om i alt 2, der er på efterværn i et af de tre tilbud.

De uledsagede flygtninge kan anbringes mange steder. Det kan være på et opholdssted, en døgninstitution, eget værelse med støtte, efterskole og højskole, netværksanbringelse eller traditionel plejefamilie. Jeg har valgt ikke at inddrage de professionelle, der arbejder med uledsagede flygtninge, der bor for sig selv med støtte eller opholdssteder.

Plejefamilier er i denne sammenhæng også professionelle. Serviceloven opererer med anbringelse i tre typer af plejefamilier; (traditionelle) plejefamilier (Servicelovens § 66, stk. 1, nr.1), kommunale plejefamilier (Serviceloven § 66, stk. 1, nr. 2) og netværksplejefamilie (Serviceloven § 66, stk. 1, nr. 3). (Serviceloven, 2015). Sidstnævnte benyttes ved anbringelser hos familiemedlemmer eller andre fra barnets eller den unges netværk. Ordet netværksanbringelser anvendes – i stedet for slægtsanbringelser – for at understrege, at der ikke nødvendigvis skal være et biologisk bånd mellem barn og plejeforældre. Det centrale er, at der er en vis tilknytning mellem barn og plejeforældre. Denne person skal godkendes af familieplejeteamet i den anbringende kommune, da det som udgangspunkt er dem, der kender barnet/den unge bedst. (Vejledning om særlig støtte til børn og unge og deres familier, 2015, s. pkt. 510). Herefter er det den anbringende kommunes familieplejeteam, der har ansvaret for tilsynet med plejefamilien og barnet/den unge. For de uledsagede flygtninge vil det som regel være en slægtning, dvs. en onkel, ældre søskende, fætter eller lignende, som barnet/den unge kender fra hjemlandet, og med hvem personen er flygtet, eller som allerede bor i Danmark. For de uledsagede flygtninge, for hvem denne løsning er mulig og vurderes at være den bedste, vil det blive gennemført. I Glimmerby kommune har det drejet sig om yngre børn mellem 7 og 12 år, der er ankommet sammen med slægtninge. Jeg afgrænser denne undersøgelse til kun at omhandle de uledsagede flygtninge, der ikke umiddelbart har et netværk, de kan placeres i. Det betyder, at når der i denne undersøgelse tales

plejefamilier, er det plejefamilier jf. serviceloven § 66, stk. 1, nr. 1 og 2. Disse vil blive beskrevet senere i afsnittet "Anbringelsesmuligheder i Glimmerby".

Jeg har valgt at koncentrere mig om anbringelse af uledsagede flygtninge i perioden 2008-2015. Baggrunden for at udvælge netop denne periode skal findes i, at de uledsagede flygtninge ikke er blevet systematisk registreret i kommunen før 2008, og at det samlede tal for 2016 endnu ikke er opgjort. Glimmerby kommune har fra 2008 - 2015 modtaget 42 uledsagede flygtninge.

3.0 Forskningsvandring

Mængden af forskning og undersøgelser om livet for de uledsagede flygtninge, efter de får opholdstilladelse og bliver fordelt til en af landets kommuner og som oftest anbragt, er begrænset. Nedenstående er et udpluk af, hvordan de uledsagede flygtninge beskrives som gruppe.

De uledsagede flygtninge som særligt sårbare

Børn som voksne er præget af deres flugt og tiden op til, hvor de levet under krigstilstande, søgt beskyttelse mod bomninger, oplevet tortur og mishandling enten på dem selv eller overværet familiemedlemmer blive udsat for dette, oplevet hyppige husundersøgelser hvor myndigheder har slået både børn og forældre med mere. (Montgomery, 2000, s. 13) Dertil kommer, at de er blevet afskåret fra deres familie, deres land, vennerne, skolen og de øvrige aktiviteter, der har haft betydning for selvopfattelse og identitet i hjemlandet. (Arenas, Steen, Jacobsen, & Thomsen, 1996, s. 30) Alt dette eller blot enkelte dele deraf har betydning for helbredet viser undersøgelser, og uledsagede flygtningebørn er tilsyneladende hårdere ramt sammenlignet med andre jævnaldrende, også ledsagede flygtningebørn. (Stæhr, Lindskov, & Carey, 2000; Huemer, Karnik, & Voelkl-Kernstock, 2009)

Eide & Broch har gennemgået flere undersøgelser og fremhæver, at uledsagede flygtninge er en særlig sårbar risikogruppe. En ting er at være flygtning, men deres sårbarhed forstærkes af adskillelsen fra forsørgere og kendte omsorgspersoner og "*(...) de har dessuten blitt rykket opp fra sine røtter og de har en etnisk og kulturell bakgrunn som er annerledes.*" (Eide & Broch, 2010, s. 81) Samtidig understreges det flere steder i rapporten, at det er vigtigt også at se de uledsagede flygtninge som en ressourcestærk gruppe, idet de har formået at krydse landegrænser og overlever en flugt alene (Eide & Broch, 2010, s. 48-50+54-59+81)

Støtte til de uledsagede flygtninge

Når de uledsagede flygtninge har fået opholdstilladelse i Danmark, er det samfundets opgave at iværksætte støtteforanstaltninger til dem ifølge Børnekonventionen⁹.

Langt de fleste anbringes på institution, opholdssted, eget værelse eller i plejefamilie. Der findes ingen entydige resultater i forhold til hvilken anbringelsesform, der er den bedste for denne målgruppe, men Integrationsnet under Dansk Flygtningehjælp har i 2011 lavet en trivselsundersøgelse blandt 12 uledsagede flygtninge, de havde kontakt med/anbragt i henholdsvis bofællesskaber og egen bolig. De har spurgt uledsagede flygtninge om deres trivsel i henholdsvis bofællesskaber og i egen lejlighed, for derigennem at blive klogere på, hvordan denne gruppe hjælpes bedst muligt til rette i det danske samfund (Integrationsnet, 2011). Her svarer langt de fleste, at de er meget glade for at bo sammen med andre i samme situation. I forhold til personalets baggrund foretrækker nogen dansk personale og andre, at personalet har samme baggrund og taler samme sprog som dem selv.

Red Barnet (2010) anbefaler, som tidligere nævnt, at alle uledsagede flygtninge under 16 år kommer i plejefamilie, og hvis de skal anbringes på institution/opholdssted, bør det være med andre uledsagede flygtninge, dog ikke alle med samme sproglige baggrund, da dette hindrer den danske sprogudvikling, og der er risiko for, at der opstår et mini-samfund i samfundet. Derved får de ikke integreret sig i det danske samfund og får heller ikke øvet deres dansk på samme måde. (ibid., s. 34)

Marianne Skytte gør i sin ph.d. afhandling fra 2002 opmærksom på vigtigheden af kontinuitet af barnets/den unges modersmål, kulturelle og religiøse baggrund mm. for derved at sikre deres mulighed for at vedligeholde kompetencerne på disse områder, og således forblive kompetente medlemmer af deres biologiske familier, også selvom de anbringes i en dansk kontekst.

"Alene i Danmark om uledsagede flygtningebørn" af Mertz og Starska er en forholdsvis gammel rapport, og tingene har ændret sig siden, men alligevel har jeg valgt at tage den med, da jeg finder, at den påpeger ting, der fortsat gør sig gældende, her 25 år efter.

⁹ Se senere afsnit om retlige rammer.

Mertz og Starska har foretaget interviews med 20 uledsagede flygtningedrenge fra Iran og 20 fra Vietnam samt de vigtigste voksne omkring dem¹⁰. Dette munder ud i en række anbefalinger, der tager afsæt i, hvad de uledsagede flygtninge giver udtryk for har hjulpet dem, og hvad der har været svært. Der peges blandt andet på vigtigheden af at huske *"(...) at se på drengenes individuelle forløb, tage deres baggrund alvorligt og forsøge at støtte dem ud fra den viden vi har om den enkelte og om børn i al almindelighed."* (Mertz & Starska, 1991, s. 102) Red Barnet, Ankestyrelsen og SFI påpeger i forlængelse af dette, at det er vigtigt at de kende de uledsagede flygtnings baggrund bedst muligt, hvorfor det anbefales, at de udredes hurtigt for derigennem at give dem den rette hjælp, og således minimere risikoen for, at de fx står alene med deres tab og traumer og oplevelse af ensomhed. (Ankestyrelsen, 2010; Red Barnet, 2010; Hammen & Jensen, 2010) De psykiske vanskeligheder viser sig dog ofte først efter et halvt til et helt år, og dertil kommer, at det kan være svært at finde den rette intervention. (Hammen & Jensen, Anbringelse af børn med etnisk minoritetsbaggrund. En forskningsoversigt, 2010)

Montgomery & Linnet (2012) taler om intervention i tre niveauer, hvor særligt niveau to er central for de professionelle, da det handler det om, at de skal skabe struktur og forudsigelighed for de uledsagede flygtninge, da det er det med til at betrygge dem, idet mange af dem er ramt af indre kaos. Dette kan fx ske ved brug af STROF-modellen (struktur, tale & tid, ritualer, organiseret leg og forældrestøtte). Også niveau tre er vigtig for de professionelle at have kendskab til med henblik på at kunne få visiteret de uledsagede videre, da dette niveau kræver professionel bistand fra psykolog eller psykiater, hvilket gælder ved fx PTSD¹¹. (Montgomery & Linnet, 2012, s. 64-67)

¹⁰ Det vil sige, nogle af drengenes forældre der er kommet til Danmark efterfølgende, andre slægtninge der har haft betydning, sagsbehandlere, lærere m.fl.

¹¹ Post Traumatisk Stress Disorder = Post-traumatisk stressforstyrrelse (Montgomery, 2000, s. 29-34)

4.0 Etik

Af hensyn til mine informanter har jeg valgt at anonymisere såvel kommunens navn, navnene på de ansatte på rådhuset og de implicerede institutioners personale som navnene på de involverede institutioner og deres beliggenhed. På samme baggrund har jeg også undladt direkte citater fra kommunens og institutionernes hjemmeside samt fra Tilbudsportalen. Jeg har ligeledes givet de omtalte børn og unge andre navne, ligesom anførte byer også har fået nye navne, fraset de byer hvori asylcentre ligger. Jeg har i alle interviews oplyst, at informanterne ville blive anonymiseret, men at jeg ikke kunne garantere 100 % anonymitet, idet en intern læser vil kunne regne ud, hvem de forskellige medarbejdere er og hvilke institutioner, der er tale om. Dette har ikke givet anledning til, at nogen har ønsket at trække udsagn tilbage eller ikke har villet udtale sig. Jeg har valgt at anonymisere for derved at imødekomme eventuel modstand i forhold til at udtale sig.

5.0 Præsentation af Glimmerby kommune

I dette afsnit vil jeg kort præsentere kommunen Glimmerby for at give et billede af den overordnede samfundsmæssige ramme for medarbejdernes virke, herunder befolknings sammensætningen i forhold til indkomst, uddannelse og alder samt den organisatoriske opbygning i Børneforvaltningen.

5.1 Kommunen

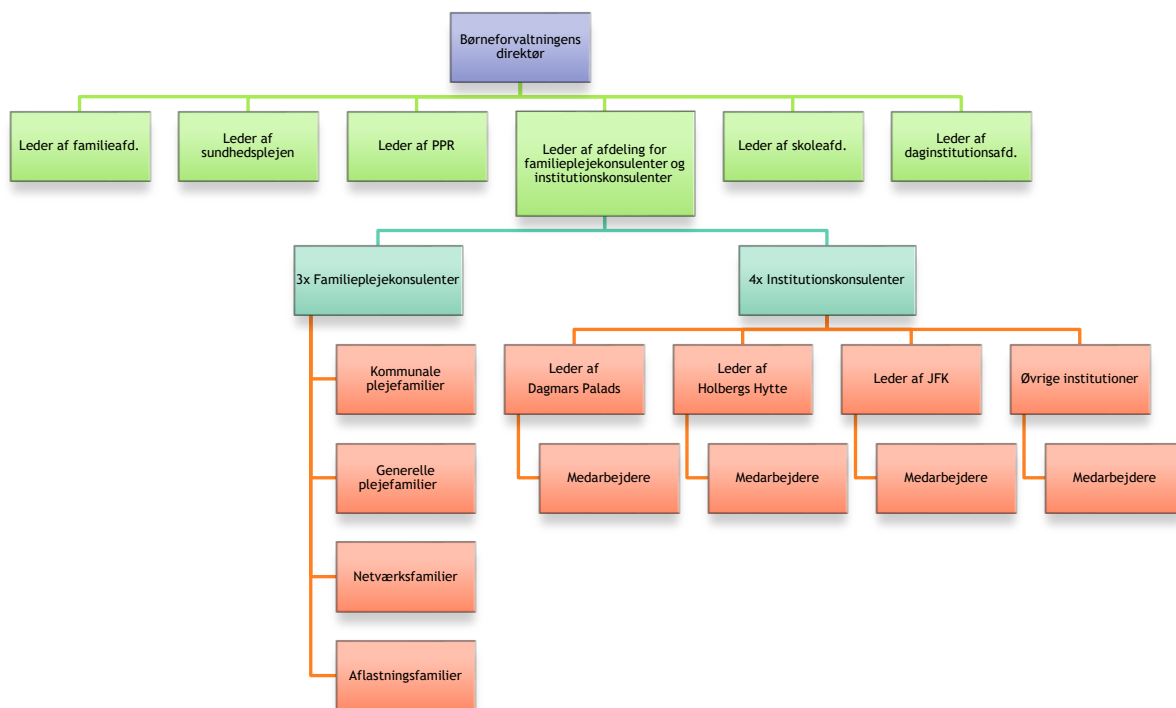
Glimmerby kommune er blandt landets 30 største kommuner med et gennemsnitligt indkomstgrundlag blandt de højeste. Kommunen er forholdsvis ressourcestærk og uddannelsesniveaue i kommunen forventes at ligge blandt landets 15 bedste, når man ser på andelen af ungdomsårgangen 2014, der vil have taget en videregående uddannelse i løbet af 15 år efter afsluttet niende klasse. (Ministeriet for børn, udvikling og ligestilling, 2016) Den gennemsnitlige levealder er lidt højere end landsgennemsnittet, og indbyggernes gennemsnitsalder i Glimmerby kommune svarer til gennemsnitsalderen på landsplan.¹²

Kommunen har en række specialinstitutioner, som enten er kommunalt ejet eller med driftsoverenskomst med kommunen. Institutionerne er både for børn og unge med handicap og med psykosociale vanskeligheder. Derudover har kommunen også institutioner på voksenområdet. På institutionerne kan såvel Glimmerbys egne borgere få hjælp og støtte som børn, unge og voksne fra andre kommuner.

Kommunen er opbygget organisatorisk som mange andre kommuner med de administrative medarbejdere placeret på rådhuset under fælles hatten 'Børneforvaltningen'. Her sidder Familieafdelingens myndighedssagsbehandlere, der tager sig af de særligt udsatte børn og unge; Sundhedsplejen; PPR; Skoleafdelingen og Daginstitutionsafdelingen. Grundet kommunens antal af specialinstitutioner eksisterer der også en afdeling, hvor der sidder fire institutionskonsulenter på børne- og ungeområdet. Konsulenterne fungerer som sparring til forstanderne, forbindelsesled mellem institution og kommunernes sagsbehandlere (idet der også sælges pladser på institutionerne til andre kommuner), facilitatorer i forhold til nye tiltag, og i det hele taget

¹² Tallene er fra kommunens hjemmeside, som opdateres hvert år i februar med tal fra Danmarks Statistik.

kontakten til institutionerne i forhold til stort og småt. De har hver ansvaret for nogle bestemte institutioner. Placeret sammen med dem er kommunens familieplejekonsulenter, der varetager opgaverne med plejefamilierne, både døgn- og aflastningsopgaver, dvs. at rekruttere, matche og vejlede de familier, der får børn fra Glimmerby kommune. De har alle den samme leder, som også er den overordnede leder i forhold til institutionerne.

Figur 1

5.2 Præsentation af de uledsagede flygtninge i Glimmerby kommune

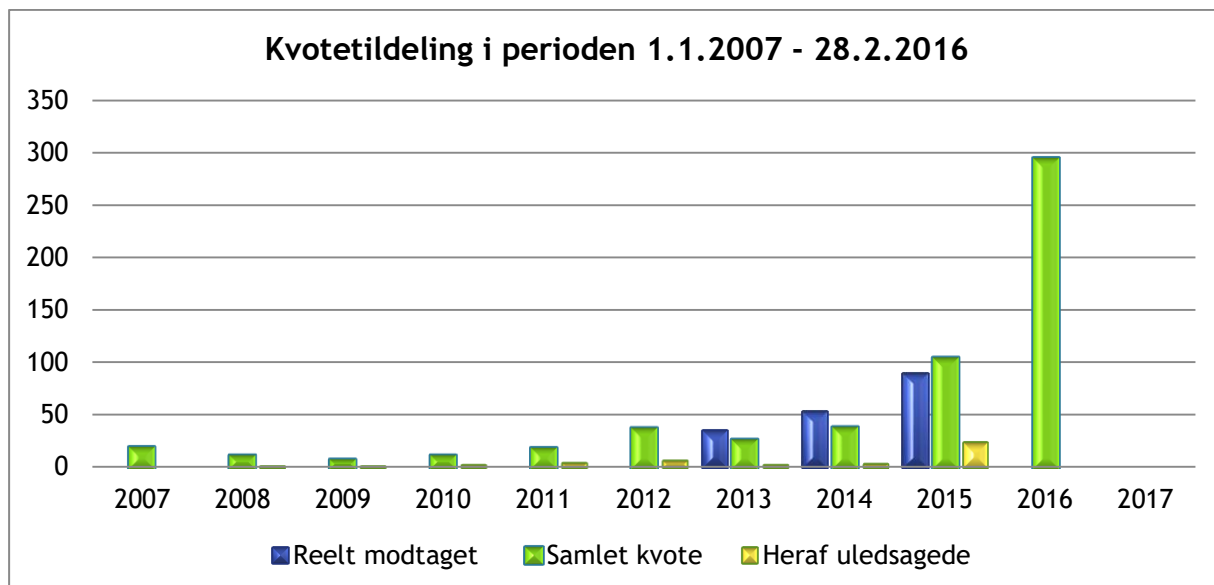
I dette afsnit vil jeg beskrive; hvor mange uledsagede flygtninge, der er kommet til Glimmerby kommune i perioden 2008 til 2015; hvor de kommer fra; hvor gamle de er; hvor de er blevet placeret mv. Et kvoteår går fra den 1.3. til 28.2. året efter. En kvote er i denne forbindelse et estimat af, hvor mange flygtninge kommunen forventes at modtage, og det tal kan ved kvoteårets udgang ende med at være både højere og lavere end den udmeldte kvote. Tallene vil som udgangspunkt blive præsenteret som et samlet tal for hele perioden, men med konkrete eksempler fra de enkelte år. Alle tal og tabeller i dette afsnit er venligst udlånt af Glimmerby kommunes afdeling for anbringelse af uledsagede flygtninge.

Hvor mange

Jeg vil starte med at opridse, hvor mange kvoteflygtninge Glimmerby kommune har modtaget i perioden 2008 til 2015 for derigennem at give et samlet overblik over, hvor mange flygtninge kommunen modtager i alt. Kommunen har i den omtalte periode haft en kvote på 565 flygtninge i alt. Hvor mange flygtninge der reelt er kommet til kommunen, fremgår ikke af tabellen. Det er imidlertid tydeligt, at der ikke nødvendigvis er overensstemmelse mellem kvotetallet og det endelige antal flygtninge, hvilket fremgår af perioden 2013 til 2015. Her lød kvotetallet fx lød på 166 og kommunen modtog reelt 175, heraf 28 uledsagede flygtninge. (Rasmussen L. H., 2016a) Se Figur 2.

Som ekstra oplysning bemærkes det, at Figur 2, der er udskrevet medio marts 2016, ikke længere er gældende angående antallet af flygtning i kvoteåret 2016¹³. Dette skyldes, at det samlede antal flygtninge der kommer til Danmark og får asyl ikke bliver så højt som forudsagt, grundet de mange stramninger dels fysisk ved de europæiske grænser og dels i den danske asylpolitik.

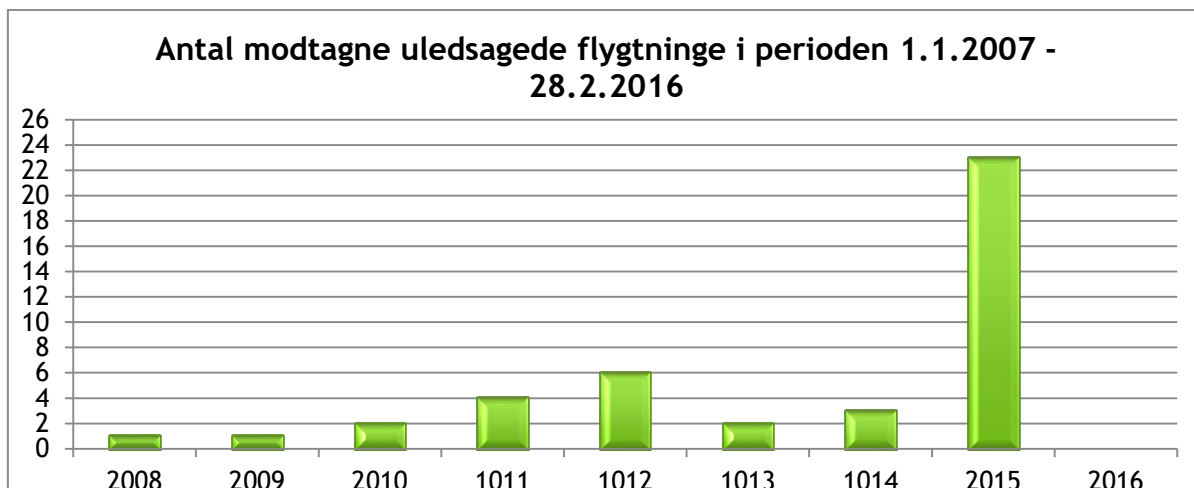
¹³ Oplyst af institutionskonsulent Line

Kvotear 2015: blå: 89, grøn: 104 og gul: 23

Figur 2

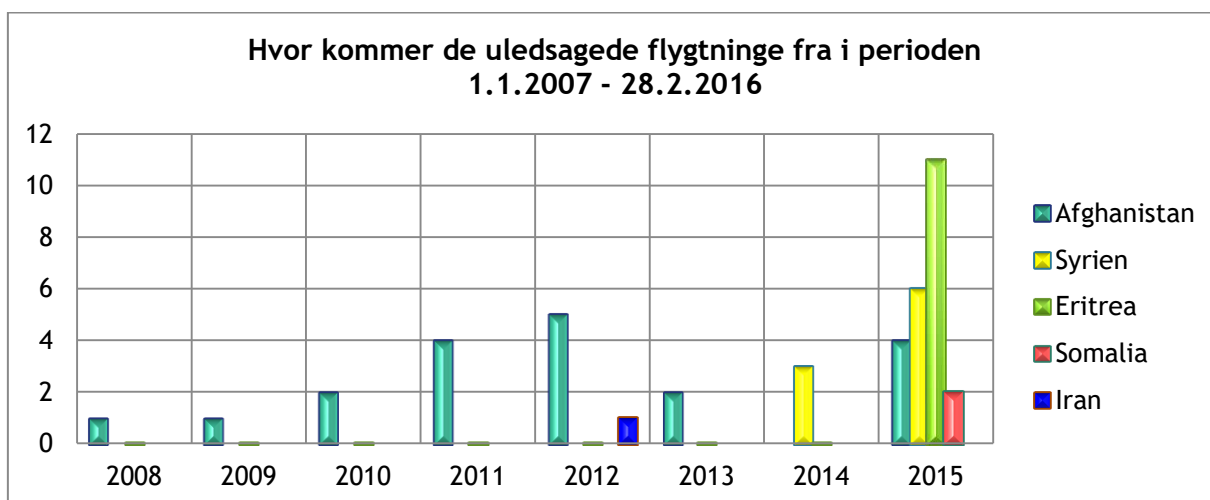
Figur 3 tager udgangspunkt i, hvor mange uledsagede flygtninge Glimmerby kommune har modtaget fra 2008 og frem til 2015. I 2008 registreres den første uledsagede flygtning i Glimmerby kommune. Herefter sker en jævn tilstrømning frem til 2015, idet kommunen modtager mellem en og seks uledsagede flygtninge pr. år, hvilket i snit er 2,7 flygtninge. I 2015 modtager kommunen en markant større andel uledsagede flygtninge, det højeste i denne forbindelse registrerede antal indtil videre, idet der kommer 23. Også på landsplan er antallet af uledsagede flygtninge i 2015 meget højere med samlet 2.144 mod et tal mellem 282 og 818 i perioden fra 2008-2014. Kommunen har således i perioden på otte år, fra 2008 til 2015, i gennemsnit modtaget 5,25 uledsagede flygtninge pr. år. (Rasmussen L. H., 2016a). Se i øvrigt Figur 3.

Figur 3

Hvor fra?

De 42 uledsagede flygtninge, der er kommet til Glimmerby i perioden fra 2008 til 2015 er fordelt på fem forskellige lande. I perioden 2008 – 2011 kommer der kun uledsagede flygtninge fra Afghanistan, i alt otte personer. I 2012 kommer der både fra Afghanistan og Iran, og i 2014 modtager kommunen kun uledsagede flygtninge fra Syrien. Året efter, i 2015, modtager kommunen uledsagede flygtninge fra Afghanistan, Eritrea, Somalia og Syrien. Af de 23 uledsagede flygtninge, kommunen modtager i 2015, er knap halvdelen fra Eritrea ($11/23 = 47,8\%$) (Rasmussen L. H., 2016a). Se Figur 4. På landsplan kommer der som nævnt tidligere fleste uledsagede flygtninge fra Afghanistan i 2015. (Udlændingestyrelsen, foråret 2016, s. 17)

Figur 4

Alder

De uledsagede flygtninge, der er ankommet til Glimmerby i perioden 2008 - 2015, er i alderen 7 – 17 år, men langt størstedelen er mellem 15 og 17 år ved ankomsten til kommunen. Af de i alt 42 uledsagede flygtninge, som kommunen har modtaget fra 2008 til 2015 har 33 af dem været i alderen 15 til 17 år, hvilket svarer til 78,6 % af det samlede antal uledsagede flygtninge (33/42). De første tre år af perioden (2008-2010) har kommunen kun modtaget uledsagede flygtninge i førnævnte aldersgruppe, hvorefter de er begyndt også at modtage yngre børn, hvoraf det yngste barn er syv år ved ankomsten til kommunen i 2015 (Rasmussen L. H., 2016b).

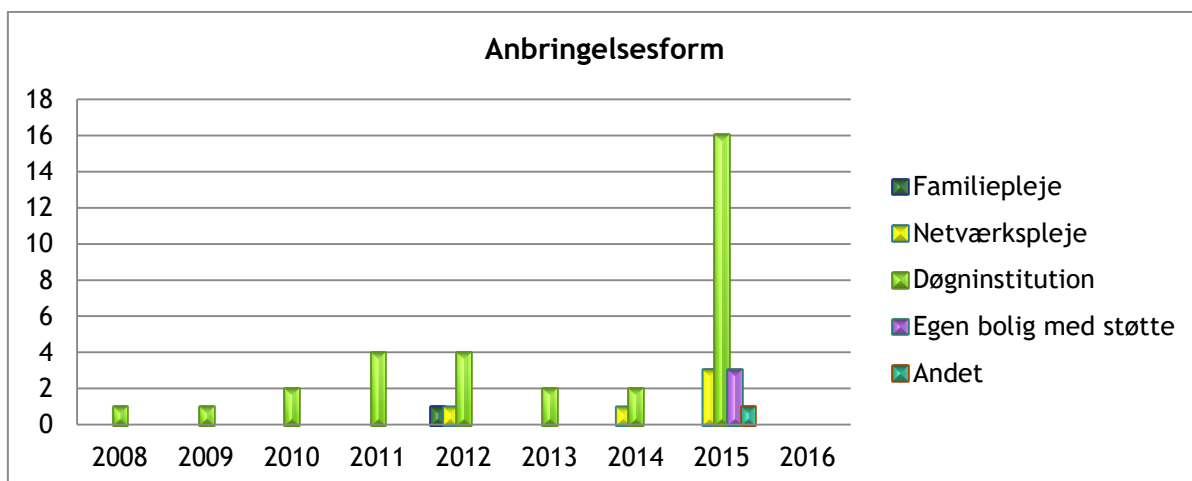
Fordeling af køn

Langt størstedelen af de uledsagede flygtninge, som kommunen gennem årene har modtaget, er drenge (35/42 = 83,3 %). Dette gør sig også gældende generelt på landsplan. I 2012 kommer den første uledsagede flygtningepige til kommunen, hvorefter der kommer én i 2014 og fem i 2015. For både de piger Glimmerby kommune har modtaget og på landsplan, gør det sig gældende, at de ligesom drengene for de flestes vedkommende er mellem 15-17 år. (Rasmussen L. H., 2016a).

Anbringelsesform

Som beskrevet tidligere er det kommunens opgave at finde et sted at bo til de uledsagede flygtninge. De børn og unge, der har et netværk, de kan bo sammen med, bliver anbragt der. Dette gælder som oftest for de yngre børn, især hvis de er flygtet sammen med familienetværk. Dette gør sig gældende i Glimmerby, hvor i alt fem børn i alderen 7 – 12 år er placeret i netværkspleje i perioden 2008-2015. Netværket tæller for disse børn en storebror, en storesøster og de sidste bor sammen med deres onkler. For den enes vedkommende bryder anbringelsen sammen, og barnet flytter efterfølgende ind på en af de tre institutioner.

I Glimmerby anbringes størstedelen af de øvrige uledsagede flygtninge på døgninstitution, hvilket fremgår af Figur 5, hvor 32 af de 42 uledsagede flygtninge anbringes på døgninstitution, svarende til godt 76 % af den samlede gruppe i perioden 2008 til 2015. Kun én uledsaget flygtning er blevet placeret i en traditionel plejefamilie. Dette er en 15-årig, der selv ønskede at komme i plejefamilie. De resterende er placeret i egen bolig med støtte eller noget andet ikke nærmere defineret (ibid). Se Figur 5.

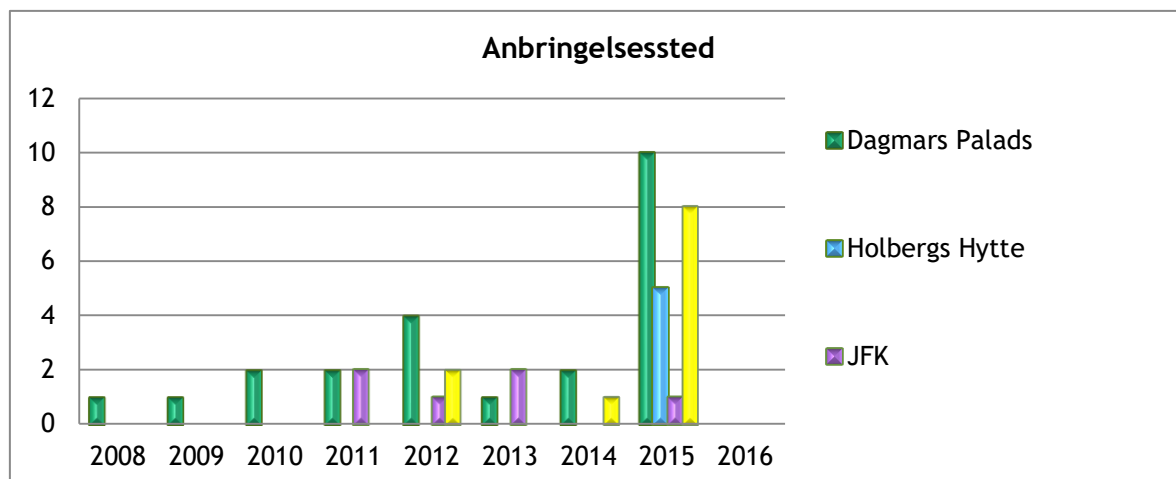
Figur 5

Anbringelsessted

Glimmerby kommune opererer primært med de tre institutioner Dagmars Palads, Holbergs Hytte og JFK, når unge uledsagede flygtninge, der ikke har noget netværk, de kan bo hos, skal anbringes. Institutionerne vil blive præsenteret i afsnittet "Præsentation af anbringelsesmulighederne i Glimmerby".

Eftersom Holbergs Hytte først i 2015 blev godkendt af Socialtilsynet¹⁴ til at modtage uledsagede flygtninge, er denne målgruppe ikke tidligere blevet anbragt hos dem. Derimod har Dagmars Palads gennem flere år modtaget uledsagede flygtninge, hvilket fremgår af Figur 6. Dette tal har gennem alle årene, frem til 2015, været forholdsvis stabilt, ca. to pr. år. I 2015 hvor det samlede antal af uledsagede flygtninge var markant større end de foregående år, se Figur 3., modtog Dagmars Palads ti ud af de i alt 23 uledsagede flygtninge, der kom til Glimmerby. Den anden institution, der også har modtaget uledsagede flygtninge gennem årene er JFK. De fik de første uledsagede flygtninge i 2011 og derefter har de modtaget en til to om året. (Rasmussen L. H., 2016b) Se Figur 6.

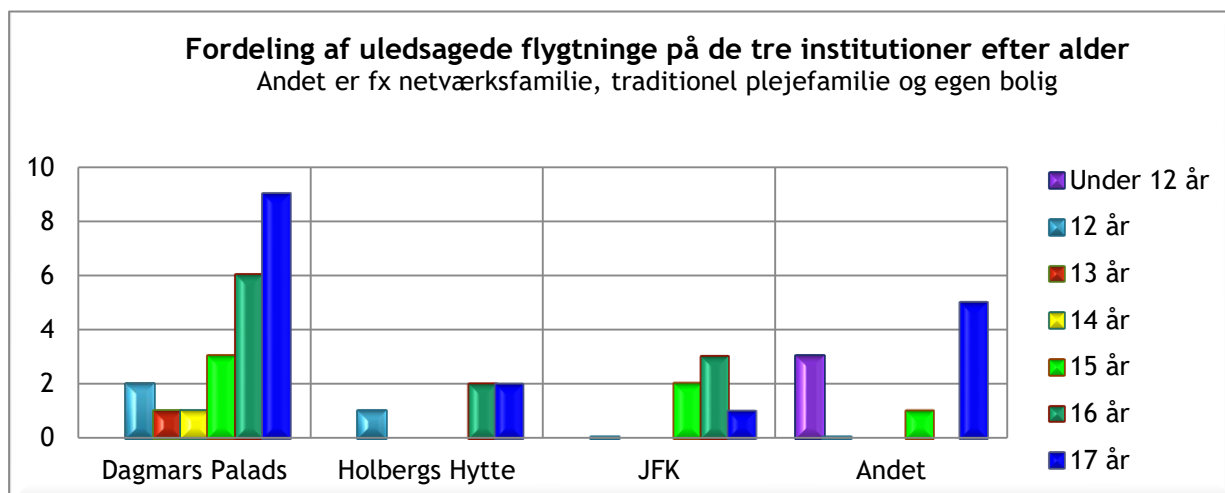
¹⁴ Socialtilsyn består af fem socialtilsynskommuner, som har ansvaret for at godkende og føre driftsorienteret tilsyn med sociale tilbud for udsatte børn og unge. (<http://socialstyrelsen.dk/tvaergaende-omrader/socialtilsyn>)

Figur 6

Aldersmæssig fordeling på anbringelsesstederne

Da der som nævnt tidligere er en overvægt af de 15-17-årige blandt de uledsagede flygtninge, og alle institutionerne er godkendt til denne aldersgruppe, er de 15-17-årige repræsenteret på alle tre institutioner, ligesom de også er at finde i den sidste kategori ('Andet'). De yngste, dvs. dem under 12 år, er alle anbragt i netværkspleje, da dette indtil videre har været muligt. Indtil 2015 har det kun været Dagmars Palads, der var godkendt til at tage de uledsagede flygtninge under 15 år, hvorfor de naturligvis har været placeret der. Fremadrettet vil det formodentlig se anderledes ud, idet der nu også er mulighed for, at de under 15-årige kan anbringes på Holbergs Hytte. (Rasmussen L. H., 2016b) Se Figur 7.

Figur 7

Samlet set kan man sige, at sammensætningen af uledsagede flygtninge i Glimmerby kommune stemmer overens med tallene på landsplan både med hensyn til oprindelsesland, alder og fordeling af køn. Derved skiller Glimmerby kommune sig ikke ud fra de generelle tal.

5.3 Præsentation af anbringelsesmulighederne i Glimmerby

I det følgende afsnit vil jeg præsentere de tre institutioner og den plejefamilie, som arbejder/har arbejdet med uledsagede flygtninge. Udover at beskrive institutionernes målgruppe, vil jeg også kort skitsere, hvor mange uledsagede flygtninge de har haft siden 2008, hvor de kommer fra, hvor gamle de er og hvor stor en andel af den samlede børnegruppe, de udgør.

Dagmars palads

Dagmars Palads ligger i Glimmerby kommune og har eksisteret siden 1930. Det har i mange år været børnehjem, akut- og observationsinstitution og antallet af pladser har svinget mellem 9 og 14. Målgruppen har omfattet børn og unge i alderen 12-18 år udsat for omsorgssvigt og andre sociale problemer, og fra 2008 blev også uledsagede flygtninge en del af målgruppen.

I 2015 blev døgninstitutionen opgraderet til 18 pladser for børn og unge i alderen 12 – 18 år. Af de 18 pladser er 13 forbeholdt uledsagede flygtninge, på baggrund af udmeldinger fra Udlændingestyrelsen om, at kommunen kunne forvente en massiv stigning i antallet af flygtninge, herunder også uledsagede flygtninge. De resterende fem pladser er for unge, der kan være i konfliktsituationer med forældre og andre i nærmiljøet, og som sjældent er i stand til at håndtere og løse konflikterne. Det er unge, der ofte mangler selvtillid, og som ikke har lært at udsætte egne behov. De kan endvidere have svært ved at indgå i forpligtende sociale og følelsesmæssige relationer. Der er mulighed for efterværn jf. Serviceloven § 76.

Dagmars Palads er en kommunal døgninstitution og godkendt efter Serviceloven § 66, stk. 1, nr. 6.¹⁵ Institutionen modtager også børn og unge fra andre kommuner, men de uledsagede flygtninge kommer primært fra Glimmerby kommune selv.

Året for indskrivning på institutionen	Antal uledsagede	Hvor kommer de fra?	Hvor gamle er de?
2008	1	Afghanistan	17 år
2009	1	Afghanistan	16 år
2010	2	Afghanistan	15+16 år
2011	2	Afghanistan	13+14 år
2012	4	4 fra Afghanistan	12+15+2*17 år
2013	2	Afghanistan + Iran	16 år + 12 år
2014	2	Syrien	16+17 år
2015	10	2 fra Afghanistan 7 fra Eritrea 1 fra Syrien	15+ 2*16 + 7*17 år

Dagmars Palads

På Dagmars Palads er andelen af uledsagede flygtninge i forhold til gruppen af danske børn på institutionen steget markant fra den første blev registreret i 2008 til 2015. Det første år er der en enkelt uledsaget flygtning sammen med 11 andre indskrevne børn og unge, hvilket svarer til godt otte procent. Derefter stiger antallet i takt med, at kommunen modtager flere uledsagede flygtninge, hvilket også fremgår af Figur 6 i afsnittet 'Præsentation af målgruppen'. I perioden fra 2008 til 2011 stiger andelen til ca. 21 % af den samlede børne- og ungegruppe (3 af 14). Herefter bliver andelen noget større fra 2012 til 2014, idet gruppen af uledsagede flygtninge stiger til at udgøre 67 % af de indskrevne børn og unge på Dagmars Palads (6 af 9). I 2015 kulminerer antallet af uledsagede flygtninge i forlængelse af udvidelsen af det samlede antal pladser, hvorfor antallet af uledsagede flygtninge udgør majoriteten. På interviewtidspunktet med institutionskonsulenterne i maj 2016 er der ifølge institutionskonsulent Karen, således kun én ung med dansk baggrund, to med indvandrerbaggrund og resten er uledsagede.

Holbergs hytte

Holbergs Hytte ligger ikke i Glimmerby kommune. Den har eksisteret siden 1830'erne, hvor det fungerede som børnehjem og i dag er det en behandlingsinstitution med intern

¹⁵ Serviceloven § 66 beskriver hvilke former for anbringelsesmuligheder der eksisterer. Serviceloven § 66, stk. 1, nr. 6 er døgninstitutioner.

skole for børn og unge med særlige behov. Det kan være børn og unge med psykosociale vanskeligheder og i nogle tilfælde diagnoser som ADHD, og Tourettes med deraf afledte emotionelle, sociale, opmærksomheds-, koncentrations- og indlæringsvanskeligheder. Der er plads til 30 børn og unge i den skolepligtige alder.

I 2015 blev der oprettet et tilbud i særskilte afdelinger for uledsagede flygtninge med plads til to gange seks børn og unge i alderen fra 12 til 18 år. Det er på interviewtidspunktet kun det ene af to huse, der er taget i brug, hvorfor det er en lille gruppe børn/unge.

Holbergs Hytte er en selvejende døgninstitution med driftsaftale med Glimmerby kommune. Institutionen er godkendt efter Serviceloven § 66, stk. 1, nr. 6.¹⁶

Året for indskrivning på institutionen	Antal uledsagede	Hvor kommer de fra?	Hvor gamle er de?
2015	5	To fra Somalia En fra Eritrea En fra Afghanistan En fra Syrien	12 + 16 år 17 år 17 år 17 år

Holbergs Hytte

Idet foranstaltningen for uledsagede flygtninge på Holbergs Hytte først er blevet en mulighed fra 2015, og det er et tilbud kun for denne målgruppe, er andelen af uledsagede flygtninge naturligt 100 % af den samlede børnegruppe.

JFK

JFK ligger ligesom Dagmars Palads i Glimmerby kommune og er fra begyndelsen af 1900-tallet. Det var oprindeligt et børnehjem men i midten af 1980'erne overgik det til at være ungdomsboliger for udsatte unge. På JFK er der i dag plads til ni normalt begavede unge med psykosociale problemstillinger og/eller med psykiatriske diagnoser. De unge kan være belastede af trivselsproblemer som fx tristhed og mismod, selvdestruktive tanker og selvskadende adfærd ligesom nogle også lider af koncentrationsvanskeligheder, misbrug og spiseforstyrrelser. De unge er ved indflytningen mellem 15 og 18 år. Der er mulighed

¹⁶ Serviceloven § 66 beskriver hvilke former for anbringelsesmuligheder der eksisterer. Serviceloven § 66, stk. 1, nr. 6 er døgninstitutioner.

for at komme i efterværn jf. Serviceloven § 76. I 2011 begyndte målgruppen også at omfatte uledsagede flygtninge.

JFK er en selvejende døgninstitution, godkendt efter Serviceloven § 67 stk. 4¹⁷.

Året for indskrivning på institutionen	Antal uledsagede	Hvor kommer de fra?	Hvor gamle er de?
2011	1	Afghanistan	16 år
2012	2	Afghanistan	15 + 17 år
2013	2	Afghanistan	16 år
2014	0		
2015	1	Syrien	15 år

JFK

På JFK har andelen af uledsagede flygtninge været stigende fra 2011, hvor den første uledsagede flygtning flyttede ind og dermed udgjorde 11 % af den samlede ungegruppe til i dag, hvor gruppen af uledsagede flygtninge udgør godt 44 % (4 af 9) af den samlede beboersammensætning.

Plejefamilie

Som beskrevet i afsnittet 'Afgrænsning' findes der tre typer af plejefamilier; plejefamilie; kommunal plejefamilie og netværksplejefamilie, jf. Serviceloven § 66, stk. 1, nr. 1-3. Som beskrevet tidligere er sidstnævnte type ikke relevant i denne undersøgelse.

Førstnævnte type plejefamilie godkendes af Socialtilsynet¹⁸ til at tage 'et hvilket som helst barn' uden forudgående kendskab, så længe det i øvrigt matcher de kvalifikationer, plejefamilien kan stille til rådighed. I denne kategori hører også familier, der godkendes af kommunen til et konkret barn. Det kan fx være, hvis familien ikke længere ønsker at være generelt godkendt, men gerne vil fortsætte med den aktuelle plejeopgave, og der derved eksisterer en relation mellem plejefamilien og plejebarn, og kommunen vurderer, at det er en god løsning. (Vejledning om særlig støtte til børn og unge og deres familier, 2015)
Der er her tale om plejefamilier jf. Serviceloven § 66, stk. 1, nr. 1.

¹⁷ Serviceloven § 67, stk. 4. Døgninstitutioner kan oprettes og drives af en kommune, jf. § 4, af en region, jf. § 5, eller som selvejende institutioner, som kommunalbestyrelsen eller regionsrådet indgår aftale med.

¹⁸ Socialtilsyn består af fem socialtilsynskommuner, som har ansvaret for at godkende og føre driftsorienteret tilsyn med sociale tilbud for udsatte børn og unge.

(<http://socialstyrelsen.dk/tvaergaende-omrader/socialtilsyn>)

De kommunale plejefamilier godkendes ligeledes af Socialtilsynet, og er plejefamilier, som i kraft af deres kompetencer, uddannelse og kvalifikationer er godkendt til at have børn i pleje, som har tungere problemer, end børn i plejefamilier normalt har. (Vejledning om særlig støtte til børn og unge og deres familier, 2015, s. pkt. 503)

Tilsynet godkender plejefamilierne til forskellige målgrupper.

Jeg vil i undersøgelsen bruge betegnelsen plejefamilie for begge grupper, med mindre andet findes relevant for sammenhængen.

Den aktuelle plejefamilie bor i Glimmerby kommune og har fungeret som plejefamilie i 30 år. Familien har kun haft en uledsaget flygtning, men flere andre opgaver, herunder haft en FN-flygtning, hvis far også var i landet, boende i et par år. Plejemor er forud for anbringelsen af den uledsagede flygtningedreng blevet godkendt som kommunal plejefamilie og følger kommunens uddannelsesprogram i den forbindelse.

Året for indskrivning hos plejefamilien	Antal uledsagede	Hvor kommer de fra?	Hvor gamle er de?
2012	1	Afghanistan	15 år

Plejefamilie

Samtidig med at plejemor havde den uledsagede flygtning boende, havde hun også et andet plejebarn, som var retarderet og fysisk udfordret. Det barn boede der, inden den uledsagede flygtning flyttede ind.

6.0 Videnskabsteoretisk ståsted

I det følgende vil jeg præsentere mit videnskabsteoretiske udgangspunkt. Jeg er bevidst om, at den bagage, jeg har med mig i rygsækken af faglighed og personlige oplevelser med anbringelse af børn og unge og socialt arbejde i det hele taget samt min væren i verden generelt påvirker min tilgang til og forståelse af feltet. På den baggrund finder jeg det anvendeligt at gå hermeneutisk til værks.

6.1 Den hermeneutiske forståelse

En af grundtankerne generelt i hermeneutikken er, at det er nødvendigt at kunne sætte sig i den andens sted, og den måde vi møder verden på, altid er præget af de forudsætninger og erfaringer, vi har med os. Vi møder aldrig verden forudsætningsløst. Så når jeg interviewer de professionelle er det med alle mine erfaringer og holdninger i baghovedet. Hans-Georg Gadamer benævner dette *forforståelse* eller *for-domme* og under denne betegnelse kan inkluderes mange elementer (Gilje & Grimen, 2002, s. 171). Gilje & Grimen nævner blandt andet sprog og begreber, trosopfattelse og forestillinger samt personlige erfaringer, som eksempler der påvirker individets forforståelse. (Gilje & Grimen, 2002, s. 172-175) Elementer som alle bærer med sig, og som ligger mere eller mindre ubevidst, men som i forskningsøjemed er nødvendige at være bevidst om. *"Menneskets fordomme udgør i den forstand en forståelseshorisont, som omslutter alt, hvad det er muligt at se fra et bestemt sted."* (Gadamer, 2004 i: Juul & Pedersen, 2012, s. 122) Det er i hermeneutikken ikke et problem at være bære af fordomme. Tværtimod anser Gadamer det som en fordel, der gør forskeren i stand til at stille relevante spørgsmål. (Juul & Pedersen, 2012, s. 122)

Den *hermeneutiske cirkel* udgør et uundgåeligt og centralt begreb i den hermeneutiske tænkning. Cirklen er en udtryk for den vekselvirkning, der foregår i en fortolkningsproces i forsøget på at forstå det fænomen, der er genstand for forskerens opmærksomhed. Denne vekselvirkning betyder, at der i fortolkningen foregår en konstant bevægelse mellem helhed og det. Så for at forstå helheden er det nødvendigt at beskæftige sig med og forstå de enkelte dele, ligesom det er nødvendigt at se delene i et større perspektiv fremfor isoleret, for derigennem at danne sig en forståelse af den enkelte del. (Gilje & Grimen, 2002, s. 178) Det er altså nødvendigt, at jeg ikke kun forholder mig til det talte

ord fra mine informanter, men også ser det i en større sammenhæng, og i den forbindelse gør brug af mine fordomme. I den filosofisk hermeneutiske forståelse går forskeren ind i cirklen og er bevidst en del af den verden, der skal udforskes. Heidegger siger, at forskeren altid er en del af den verden, han studerer. (Juul & Pedersen, 2012, s. 121) Det er ikke muligt at sætte sine fordomme i parentes.

Netop dette møde mellem forskerens forforståelse og kontakten med genstanden, der er i centrum for hans undersøgelse, kan give anledning til, at der opstår en fælles forståelse. Herved er der tale om *horisontsammensmeltning*. Der er ikke nødvendigvis enighed, men der er tale om, at man forstår det, den anden fortæller. (Juul & Pedersen, 2012, s. 125-126)

6.2 Min forforståelse

Jeg er uddannet socialrådgiver i 2002 og har siden arbejdet med udsatte børn og unge og deres familier. Jeg fungerer på tredje år som familieplejekonsulent i en kommune, og har før min ansættelse dér tidligere arbejdet både i børnepsykiatrien, i en kommune som myndighedssagsbehandler på børne-/familieområdet og som uddannet på en kostskole for børn og unge med psykosociale vanskeligheder. Jeg har derfor en bred erfaring med anbringelsesområdet, både som iværksætter af foranstaltninger, som mellemlidende der udreder barnet/den unge og som direkte aktør med børn/unge, når de er anbragt.

På den baggrund kunne man problematisere, at jeg vælger dette problemfelt, da der er risiko for, at jeg bliver for indforstået i min tilgang. Mit daglige arbejdsfelt gør, at jeg ser mange fordele ved plejefamilier og for nogen i min position kunne dette give anledning til direkte modstand i forhold til institutionsanbringelse. Dertil kommer, at jeg har en formodning om, at begrundelsen for det store 'forbrug' af døgninstitutioner ikke beror på en kvalificeret faglig vurdering af de egentlige behov hos de uledsagede flygtninge, men fordi muligheden for det er til stede. Jeg ser mine fordomme som en styrke i forhold til at gå ind i dette felt, da jeg derved har et mål i forhold til at afprøve min forforståelse, og jeg er bestemt villig til at lade mig belære af andre erfaringer. (Juul & Pedersen, 2012, s. 129) Derudover har jeg imidlertid ingen eller meget begrænset erfaring i arbejdet med etniske minoriteter og flygtninge i særdeleshed, hvorfor jeg tænker, at min viden om anbringelsesområdet generelt kun kan være en fordel for mig. Jeg går derved ikke

fuldstændigt forudsætningsløs til opgaven, men jeg anser denne viden som et plus i forhold til at forstå og have en baggrundsviden viden om området, som jeg har mulighed for at sætte i spil i min undersøgelse. Jeg går derved ind i feltet med mine fordomme, idet jeg er påvirket af både min erhvervserfaring og den generelle mediedebat om og fokus på de tusindvis af flygtninge der kommer til Europa. Fordomme er i følge Gadamer hensigtsmæssige, da de er *"(...) produktive for erkendelsen, og uden fordomme ville forskeren være fortabt. Han ville ikke være i stand til at stille relevante spørgsmål eller til at erfare noget om noget"* (Juul & Pedersen, 2012, s. 122)

6.3 Et indefra perspektiv

På mange måder kan man sige, at jeg i specialet undersøger mit eget felt, da det omhandler anbringelse af børn og unge, hvilket jeg beskæftiger mig med til daglig. Dette er der både fordele og ulemper forbundet med, hvilket også beskrives flere steder i litteraturen. Jeg har haft meget let adgang til min empiri og data, hvilket ifølge Knud Ramian er en af fordelene ved praksisforskning. (Ramian, 2003, s. 8). Min undersøgelse er ikke egentlig praksisforskning, men man kan sige, at der er mange fælles træk, og at jeg i høj grad har haft det samme formål og mål – at undersøge et udvalgt område og (et ønske om) at opkvalificere dette. Mit ønske er at lave en faglig undersøgelse, der fremstiller de implicerede og problemstillingen, så de kan genkende sig selv og deres udsagn, og så det kan bruges efterfølgende i arbejdet med de uledsagede flygtninge. Især det sidste påpeger Ramian gang på gang, er forskerens målsætning, når der er tale om praksisforskning, modsat fx disciplinforskning der ofte tager udgangspunkt i en teoretisk eller empirisk problemstilling. (Ramian, 2003, s. 6) Udover fordelene ved den lette adgang til datamateriale, er der ifølge Pål Steinar Repstad og Jens Carl Ry Nielsen, også det fortrin ved et indefra perspektiv, at man har den faktiske viden om organisationen, ved hvor man kan finde den, eller hvem man skal spørge, hvilket de beskriver i deres artikel *"Fra nærhet til distanse og tilbake igjen"* (Nielsen & Repstad, 1993, s. 26) Dette erfarede jeg blandt andet i forbindelse med de konkrete tal og skemaer, jeg fik udleveret som baggrundsmateriale fra kommunen. Her var der oplysninger, jeg var usikker på, hvordan skulle læses og hang sammen, og det var nemt at vende tilbage til konsulenten, der havde udarbejdet dem og få svar på mine opklarende spørgsmål.

Samtidig med min motivation for at undersøge området, har jeg også haft mine betænkeligheder. Man kan komme for tæt på sit forskningsfelt og ikke stille tilstrækkeligt kritiske spørgsmål (Ramian, 2003, s. 8). Man kan ikke 'se sig selv i nakken' som Peter Gundelach beskriver det (Gundelach, 2000); dels fordi man ikke ønsker at fremstå uvidende; dels fordi det kan være svært ikke at lade sig påvirke af sine forudfattede holdninger i forbindelse med bearbejdningen af data (Nielsen & Repstad, 1993, s. 27).

Forskningsvandringen er med til at sætte rammen i forhold til, hvilken viden er der på området, som jeg kan læne mig op af, distancere mig fra eller sætte imellem min data og mig som forsker. På denne måde giver det mig mulighed for at minimere ulemperne ved mit indefra perspektiv og være kritisk ikke ud fra egne erfaringer, men på baggrund af faglig viden.

7.0 Metode

På baggrund af et ønske om at bringe de professionelles erfaringer i spil, i besvarelsen af specialets problemformulering og grundet min hermeneutiske tilgang til specialets genstandsfelt, har jeg valgt at anvende en kvalitativ tilgang til emnet. Jeg har gennemført otte forskningsinterviews, og jeg har taget udgangspunkt i de aktører i Glimmerby kommune, der arbejder med anbringelse af uledsagede flygtninge, når myndighedssagsbehandler *har* besluttet, at de skal anbringes efter Serviceloven § 52. Det drejer sig om to institutionskonsulenter, tre familieplejekonsulenter, afdelingslederen for institutions- og familieplejekonsulenterne¹⁹, tre forstandere, en plejemor og i alt 12 medarbejdere fordelt på de tre institutioner. I det følgende vil jeg beskrive, hvorledes jeg har fået min empiri i hus, under hvilken form, hvem jeg har talt med, og hvordan den er blevet bearbejdet, da dette kan være væsentlig viden af hensyn til gennemsigtigheden for læseren. (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 305)

7.1 Fremgangsmåde

I det følgende vil jeg præsentere forholdet mellem empiri og teori i analysen. Efter transskriptionen²⁰ af mine interviews, har jeg gennemgået dem enkeltvis for at danne mig et overblik og tematisere de enkelte interviews. De enkelte 'overskrifter' har jeg sammenholdt på tværs af de otte interviews med henblik på at uddrage de overordnede temaer på tværs af interviewene. Herved er der fremkommet de ni temaer, jeg har fundet mest relevante for besvarelsen af min problemformulering, og som vil danne udgangspunkt for analysen. Med afsæt i de ni temaer har jeg anset to teorier, Pär Nygrens omsorgsteori og Tove Skutnabb-Kangas' integrationsteori, for anvendelige til brug for min analyse. Disse præsenteres senere. Af analysen er der udsprunget tre nye overordnede og gennemgående temaer, og med i udgangspunkt i disse har jeg lavet en samlet sammenfatning, på baggrund af hvilken jeg har konkluderet.

Jeg har på denne måde primært haft en induktiv tilgang, hvor min forståelse af empirien i høj grad har været båret af, som beskrevet i forbindelse med mit indefra perspektiv, et ønske om at lade informanternes synsvinkler komme i spil. (Olsen, 2002, s. 111)

¹⁹ Se figur 1

²⁰ Transskriptionen og baggrunden for denne vil blive beskrevet senere.

Tematiseringerne er således fremkommet gennem en åben kodning, der efterfølgende er blevet set gennem de to udvalgte sæt teoretiske briller. Af dette er der fremkommet nye temaer, på baggrund af hvilke jeg konkluderer. Dette finder jeg hænger fint i tråd med min hermeneutiske forståelse, da jeg hermed opnår en vekselvirkning mellem del og helhed, hvorved den hermeneutiske cirkel er i spil.

7.2 Rekruttering af informanter

Grundet et godt fagligt netværk har jeg haft mulighed for at indlede et samarbejde med Glimmerby kommune. Her var man indstillet på at formidle kontakt til både medarbejdere på rådhuset, på institutionerne og til plejefamilien. Derudover fik jeg mulighed for at deltage i Glimmerby kommunes kompetencedage som havde til formål at løfte medarbejdernes faglige kvalifikationer i arbejdet med de uledsagede flygtninge. Som beskrevet i afgrænsningen havde jeg et ønske om både at interviewe de professionelle med et mere strategisk udgangspunkt i forhold til de uledsagede og dem, der har den mere direkte relation.

I forbindelse med opstart af speciale valgte jeg at involvere de to institutionskonsulenter for Dagens Palads, Holbergs Hytte og JFK, de tre familieplejekonsulenter og afdelingslederen. Jeg tænker, at denne tidlige involvering af dem har haft indflydelse på deres velvillighed til og interesse for at bistå mig med indsamling af data og materiale i øvrigt, i det omfang det har været dem muligt. Vejen til mine informanter har blandt andet på denne baggrund været forholdsvis simpel, idet de to grupper af konsulenter har formidlet kontakt til henholdsvis institutionernes forstandere og plejefamilien.

Ved den første kontakt med forstanderne var vigtigt for mig at få dem til at indvillige i at jeg undersøgte området og i den forbindelse talte med deres medarbejdere. Jeg har for nylig deltaget i udarbejdelsen af rapport vedr. "Anbragte børn og unges skole og uddannelse". I den forbindelse mødte jeg forstanderne og flere af medarbejderne. Denne kontakt, tænker jeg, kan have haft en positiv indflydelse i forhold til forstandernes velvilje til at imødekomme min forespørgsel om at bruge både noget af deres og deres medarbejders tid i forbindelse med min opgave.

På alle tre institutioner overlod jeg det til de tre forstandere at 'rekvirere' informanter til mine interviews. På Dagmars Palads og JFK, der både har etnisk danske unge og uledsagede flygtninge, har forstanderne lagt det ud til medarbejderne at melde sig. Jeg havde ikke på forhånd opstillet nogen kriterier i forhold til køn, erfaring eller etnicitet, hvilket, jeg set i bakspejlet skulle have gjort, eller i det mindste have taget aktivt stilling til. Derved kunne jeg fx have haft fokus på inddragelse af de kulturelle integrationsmedarbejdere. På Dagmars Palads var dette dog forstanderens intention, men medarbejderen blev desværre forhindret på dagen. Repstad taler om, at det kan være hensigtsmæssigt at få hjælp af fx ledere til at udvælge informanter, idet de kan have et overblik i forhold til udvalget af informanterne og deres viden, som man som interviewer umuligt kan være i besiddelse af, med mindre man kender personerne i forvejen. (Repstad, 2007, s. 81) S sammensætningen i forhold til erfaring, alder og køn var da også sammensat tilfredsstillende trods manglende kriterier, idet der både var mænd og kvinder og personale med kort og lang tids erfaring. Dette gav en god dynamik, og der var ikke meget tydelige forskelle at spore i svarene medarbejderne imellem. Omvendt kan man også, ved at lederen udvælger informanterne, risikere, at det fx er dem der er mindst kritiske overfor den pædagogiske tilgang, har mindst erfaring eller lignende. (Repstad, 2007, s. 81) Dette har jeg i princippet ikke mulighed for hverken at be- eller afkræfte, men det var ikke min oplevelse, at det var tilfældet i nogen af interviewene, men der var fx ingen af informanterne, der gav udtryk for at være kritiske hverken overfor de uledsagede flygtnings tilstedeværelse eller den pædagogiske tilgang.

Der var desværre ingen kulturelle integrationsmedarbejdere fra JFK og Dagmars Palads repræsenteret, hvilket, jeg tænker, kunne have bidraget til et andet syn på de uledsagede flygtninge og deres behov.

7.3 Præsentation af informanterne

I det følgende vil jeg præsentere informanterne. Personalets baggrund og erfaring fremgår af de nedenstående skemaer. Med 'Erfaring med målgruppen' menes erfaring med uledsagede flygtninge.

Forstanderne

De der omtales som forstandere i undersøgelsen, er ikke alle forstandere, idet Pernille er souschef på Dagmars Palads. Hun deltog i interviewet, da forstanderen var forhindret. Jeg vil for nemheds skyld omtaler dem alle tre som forstandere, når de præsenteres i herværende undersøgelse.

Alle tre forstandere har naturligvis overbygning af relevante efter-/videreuddannelser og kurser udover deres oprindelige uddannelse, men af hensyn til deres anonymitet har jeg ikke anført disse og ej heller deres grunduddannelse. Socialfaglig uddannelse dækker socialrådgiver, pædagog og lærer.

Navn	Alder	Uddannelse	Erfaring med målgruppen	Års ansættelse på institutionen
Pernille	63	Socialfaglig uddannelse	5 år	6 år (Dagmars Palads)
Leon	62	Socialfaglig uddannelse	5 år	21 år (JFK)
Anders	62	Socialfaglig uddannelse	1 år	12 år (Holbergs Hytte)

Forstanderne

Dagmars Palads

På Dagmars Palads er der ansat 13 uddannet pædagogisk personale, 4 medhjælpere, en socialrådgiver og 2 ledere. Der deltog to ansatte i interviewet, hvilket fremgår af nedenstående skema. Der er ansat to kulturelle integrationsmedarbejdere; en etnisk dansk og en med anden etnisk baggrund end dansk, der indgår i antallet af pædagogisk uddannet personale.

Navn	Alder	Uddannelse	Erfaring med målgruppen	Års ansættelse på institutionen
Dorte	25 år	Pædagog	2 år	2 år
Thomas	45 år	Pædagog	8 år	8 år

Dagmars Palads

JFK

Fra JFK deltog tre af de ni pædagogisk ansatte fra personalegruppen, hvilket fremgår af nedenstående skema. Derudover er der ansat en leder samt fire ikke definerede

personalegrupper. Der er ansat to kulturelle integrationsmedarbejdere begge med anden etnisk baggrund end dansk. Begge er ligesom på Dagmars Palads inkluderet i det pædagogisk uddannet personale.

Navn	Alder	Uddannelse	Erfaring med målgruppen	Års ansættelse på institutionen
Sif	44 år	Pædagog	5 år	18 år
Martin	31 år	Pædagog	4 år	4 år
Jens	38 år	Pædagog	5 år	14 år

JFK

Holbergs Hytte

På den sidste institution, Holbergs Hytte, hvor de udelukkende har uledsagede flygtninge på den aktuelle afdeling, deltog hele den pædagogiske del af personalegruppen, inklusiv afdelingslederen. Der er ansat en kulturel integrationsmedarbejder, som har anden etnisk baggrund end dansk.

Navn	Alder	Uddannelse	Erfaring med målgruppen	Års ansættelse på institutionen
Peter	56 år	Socialpædagog	Ca. 1 år	25 år
Sidsel	62 år	Socialpædagog	Ca. 1 år	34 år
Jesper	57 år	Socialpædagog (Afdelingsleder)	Ca. 1 år	9 måneder
Claus	57 år	Pædagog	Ca. 1 år	4 år
Karina	24 år	Pædagog	Ca. 1 år	1 år
Zahra	33 år	Socialrådgiver	Ca. 2 måneder	Ca. 2 måneder

Holbergs Hytte

Som det fremgår af ovenstående skemaer er alle de interviewede deltagere fra institutionerne uddannede pædagoger med undtagelse af en, der er socialrådgiver, men hvis funktion er den samme som de øvrige. Erfaringsgrundlaget i forhold til at arbejde med uledsagede flygtninge spænder for hele gruppen af interviewede fra 2 måneder til otte år. Derimod har de mellem to måneder og 34 års erfaring i det pædagogiske felt generelt. Det var ikke min oplevelse ved nogen af interviewene på institutionerne, at antallet af års erfaring spillede ind i forhold til medarbejdernes deltagelse og input til svar på mine spørgsmål.

Kun Zahra fra Holbergs Hytte har selv en anden etnisk baggrund end dansk. Hendes input under interviewet var imidlertid begrænset, hvilket, jeg tænker, skyldtes hendes kun to måneders erfarings- og uddannelsesgrundlag. Både Dagmars Palads og JFK har som nævnt også ansat kulturelle integrationsmedarbejdere, men ingen af disse var til stede.

Plejefamilien

Derudover har jeg interviewet den eneste plejemor til en uledsaget flygtning (Enes), som kommunen har samarbejdet med i den periode som herværende undersøgelse omhandler. Hendes professionelle baggrund er pædagog, og hun havde forud for sit virke som plejemor arbejdet på en døgninstitution i flere år. Hun boede alene under hele plejebarnets anbringelse.

Navn	Alder	Uddannelse	Erfaring med målgruppen	Års erfaring som plejefamilie
Bente	63 år	Pædagog	4 år	30 år

Plejemor

Konsulenterne

Jeg har valgt også at interviewe familieplejekonsulenterne og institutionskonsulenterne til trods for, at de ikke er i direkte berøring med de uledsagede flygtninge. Det er dog mit indtryk, hvilket også blev bekræftet under mine interviews, at de to grupper har indflydelse på rammerne og indholdet for anbringelserne af de uledsagede flygtninge.

Familieplejekonsulenterne

Der er omkring 30 børn og unge døgnanbragt i plejefamilie i Glimmerby kommune fordelt på netværks-, traditionelle- og kommunale plejefamilier. Det er familieplejekonsulenterne der finder plejefamilierne og matcher dem med de børn og unge, der skal anbringes.

Navn	Alder	Uddannelse	Erfaring med målgruppen	Års ansættelse i kommunen
Sanne	40 år	Pædagog Diplomuddannelse	½ år	3 år
Julie	32 år	Pædagog m/akademisk overbygning	½ år	7 måneder
Benedicte	57 år	Cand.Psyk Supervisionsudd.	1 år	17 år

Familieplejekonsulenterne

Institutionskonsulenterne

Institutionskonsulenterne sætter i samarbejde med forstanderne for institutionerne dagsorden for, hvordan der skal arbejdes med de uledsagede flygtninge, og hvilket fokus og indhold der skal være i fx kompetenceudvikling, for at personalet kan løfte opgaven.

For de to institutionskonsulenter gælder der det samme som for forstanderne, at jeg af hensyn til anonymiteten har valgt ikke at anføre rækken af efter-/videreuddannelser ligesom deres grunduddannelse ikke fremgår.

Navn	Alder	Uddannelse	Erfaring med målgruppen	Års ansættelse i kommunen
Karen	57 år	Socialfaglig uddannelse	Flere års erfaring med etniske minoriteter (familiepleje, sikrede institution mm.)	2 ½ år Konsulent for Dagmars Palads
Line	52 år	Socialfaglig uddannelse	9 år, dog mere markant de seneste 6 år.	11 år Konsulent for JFK og Holbergs Hytte

Institutionskonsulenterne

Afdelingslederen

Slutteligt har jeg interviewet afdelingslederen. Han er som skitseret i Figur 1 leder for familieplejekonsulenterne, institutionskonsulenterne og forstanderne på institutionerne og er mellemedet til den politiske del af organisationen og talerøret for afdelingen opadtil. Derudover er han også den der bærer politikernes beslutninger tilbage til baglandet, og som skal sikre, at de bliver implementeret.

Navn	Alder	Uddannelse	Erfaring med målgruppen	Års ansættelse i kommunen
Christian	39 år	Cand.scient.adm.	3 ½ år	3 ½ år

Afdelingslederen

Samtlige interviews er foregået på de interviewedes arbejdsplads, dvs. på institutionerne, rådhuset og hjemme hos plejemoren, dog fraset mødet med forstanderne der foregik på rådhuset.

Yderligere data

Udover de otte interviews har jeg deltaget i et kompetenceforløb over foreløbig fire dage omhandlende uledsagede flygtninge arrangeret af Glimmerby kommunes institutionskonsulenter Karen og Line. Deltagerne disse dage har været forstandere og medarbejdere fra de tre institutioner, kontakt- og integrationspersoner fra kommunens familiecenter, de relevante institutionskonsulenter og to familieplejekonsulenter. Den ene af gangene deltog endvidere afdelingslederen Christian samt lederen af Familieafdelingen. Temaerne for dagene har været; baggrundsviden om de tre lande, hvorfra der kommer flest flygtninge (Syrien, Afghanistan og Eritrea) forestået af Integrationsnet; tab og traumer ved psykolog Eva Malthe; den lovgivningsmæssige side af de unges ophold ved socialrådgiver i Integrationsnet samt to sagsbehandlere fra Glimmerbys Familieafdeling og en dag med introduktion til en ny screeningsmodel af de uledsagede flygtninge med henblik på at finde den rette foranstaltning ved psykolog Lars Rossen. Den sidste dag kommer til at handle om radikaliserings og 'Den gode integration'.

7.4 Interviewform

Fokusgruppeinterview

Alle interviews er gennemført som kvalitative fokusgruppeinterviews. Jeg finder, at denne indfaldsvinkel understøtter min hermeneutiske tilgang, idet der som interviewer er mulighed for at være en del af interviewet og trække sig. Jeg antog, at de ville tale om ting, jeg ikke ville kunne få frem ved at stille spørgsmål til dem enkeltvis, og at interaktionen interviewpersonerne imellem derved ville kunne betragtes "(...) som et 'drivhus', hvor denne skabelsesproces accelereres." (Jensen, 1991, s. 93) Endvidere er der ved gruppeinterview den fordel, at deltagernes udsagn skærpes, fordi informanterne sidder sammen med andre, overfor hvem de skal forklare sig, og på den baggrund kan intervieweren bedre forstå svarene (Jensen, 1991, s. 93) På samme måde kan informanterne 'oversætte' spørgsmål fra interviewer, såfremt de fremstår utydelige.

Derimod er der den ulempe ved gruppeinterview ifølge både Bente Halkier og Mogens Kjær Jensen, at der kan være risiko for, at deltagernes udmeldinger bliver begrænset, grundet fx selvcensur, hensyntagen til de andre deltagere og manglende lyst/mod til at dele evt.

udfordringer med den øvrige gruppe. Endvidere ville den der lagde ud måske lægge rammen for, hvad der skulle fortælles. (Halkier, 2002, s. 16; Jensen, 1991, s. 94) Det er ikke mit indtryk, at dette var aktuelt, idet der var en god stemning, og alle virkede til at føle sig trygge nok til at bidrage. I litteraturen påpeges det også, at når et interview foregår i en personalegruppe, hvor de formodes at have et godt kendskab til hinanden, kan der også være en interessekonflikt eller asymmetrisk magtrelation. (Jensen, 1991, s. 95) Sidstnævnte kunne have været aktuelt ved interviewet med Holbergs Hytte, idet afdelingslederen deltog. Af hans udtalelser var det også tydeligt, at han til tider havde fokus på andre problemstillinger end den øvrige personalegruppe, uden at det dog var hæmmende for dialogen personalet imellem. Det var i den forbindelse min opgave at sikre, at alle kom til orde med deres synspunkter og anerkende deres udsagn. Samtidig med at forhåndskendskab informanterne imellem kan være en hæmsko, er der efterhånden også flere erfaringer, der viser, at netop det, at være i en gruppe med folk man kender, kan give en tryghed og bidrage til, at de forskellige perspektiver uddybes grundet fælles referenceramme deltagerne imellem. (Halkier, 2002, s. 34) For deltagerne kunne der ligeledes være den fordel, at de fik åbnet øjnene for nogle områder, de ikke var bevidste om, hvilket personalet på Holbergs Hytte italesatte, i forhold til at de under interviewet var blevet opmærksomme på, at arbejdet med uledsagede flygtninge for alles vedkommende havde rykket deres selvforståelse som pædagoger i døgnmiljøet.

Jeg valgte at interviewe de tre familieplejekonsulenter sammen, fordi der i gennem længere tid kun er blevet anbragt uledsagede flygtninge i netværksfamilier, hvorfor erfaringsgrundlaget med gruppen af uledsagede flygtninge i traditionelle plejefamilier er begrænset. På denne baggrund var interviewet i højere grad et spørgsmål om meningsudveksling med udgangspunkt i den viden, den samlede gruppe af familieplejekonsulenter er i besiddelse af i forhold til anbringelse af herboende børn (danske som udenlandske) omsat til en kontekst med uledsagede flygtninge fremfor informationer om konkrete erfaringer med anbringelse af uledsagede flygtninge i døgnplejefamilie. At jeg, trods deres manglende aktuelle erfaring på området, har valgt at interviewe denne gruppe, skyldes flere ting. Fx har familieplejekonsulenterne, såfremt det besluttes at en uledsaget flygtning skal anbringes i en traditionel plejefamilie, ansvaret for rekruttering af plejefamilien

og den efterfølgende sparring, supervision af og tilsyn med plejefamilien. På den baggrund har jeg fundet det vigtigt at inddrage deres overvejelser.

Jeg interviewede også de to institutionskonsulenter sammen, da de overordnede rammer for arbejdet med de uledsagede flygtninge anbragt på døgninstitutionerne foregår i et fællesskab de to konsulenter i mellem. Derudover havde et fælles interview også den fordel, at de tre institutioner var repræsenteret og forskelle og ligheder institutionerne imellem kunne bringes i spil.

Interviewtilgang

Jeg har valgt at udføre mine interviews som semistrukturerede interviews, hvor alle interviews er foretaget med udgangspunkt i interviewguides. Derved har jeg modsat i ustrukturerede interviews kunnet fokusere på at få viden om de emner, jeg har fundet relevant for mit speciale. (Brinkmann, 2014, s. 39) Da jeg ikke er ekspert på mine informanternes verden, anser jeg det for vigtigt at give plads til andre anskuelser, end dem jeg selv lige har tænkt på. Ved at benytte den semistrukturerede tilgang giver det mig mulighed for at *"(...) udnytte dialogens vidensproducerende potentialer ved at give et meget større spillerum for opfølgning på de vinkler, interviewpersonen anser for at være vigtige."* (Brinkmann, 2014, s. 38-39) Jeg havde et ønske om, at der skulle være plads til det, der lå informanterne på sinde. (Olsen, 2002, s. 86-87) Jeg har derfor forsøgt at stille åbne spørgsmål, der gav anledning til flere svarmuligheder og bruge spørgsmålene som en rettesnor for at få belyst de områder, jeg havde til hensigt at få inddraget. Der har i mine interviews ikke været tale om en slavisk gennemgang af samtlige spørgsmål, ligesom de sjældent er formuleret ordret, som de fremgik af interviewguiden for ikke at låse interviewet fast og 'dræbe' initiativ og tanker fra informanterne.

Interviewguides

Jeg har forud for mine interviews overvejet hvilke temaer, der ville være relevante at få i spil for at kunne besvare problemformuleringen, og i den forbindelse har jeg ladet mig inspirere af Erik Allardts begreber 'At have, at elske, at være' i forhold til at få sine behov dækket i et velfærdssamfund, da mit fokus i første omgang var på fordele og ulemper ved de forskellige anbringelsesmuligheder. Derudover har tanken om integrationens

betydning også haft indflydelse på udformningen af spørgsmål, om end jeg ikke tog afsæt i en specifik teori.

Jeg har brugt næsten de samme interviewguides til personalet på de tre institutioner og plejemoren (bilag 1a+1b), hvor de har fået udleveret mine overordnede spørgsmål, og jeg selv har haft en udgave med mere uddybende spørgsmål. Også de to grupper konsulenter spørgsmål har været næsten identiske (bilag 2a+2b), da disse grupper, som beskrevet tidligere, er lidt mere på afstand af de uledsagede flygtninge og derfor har en anden rolle. Jeg forestillede mig også at de qua deres funktion ville have et andet syn på de uledsagede flygtninge og deres behov, hvilket til dels gjorde sig gældende. Afdelingslederen Christian har haft sin egen interviewguide (bilag 3), og interviewet med forstanderne var af mere eksplorativ karakter (bilag 4) Spørgsmålene var på den baggrund formuleret på en anden måde end til de øvrige interviews. Det gav mig dog et indblik i, hvordan det pædagogiske arbejde blev italesat på ledelsesplan, samt hvilke tanker de tre forstandere gjorde sig om dét at anbringe uledsagede flygtninge, og hvad de har fokus på i det arbejde.

Dagmars Palads fik tilsendt spørgsmålene på forhånd, hvorefter jeg fik en tilkendegivelse om at det var nogle gode spørgsmål. Afdelingslederen Christian og plejemoren fik ligeledes tilsendt spørgsmålene forud for interviewet. De øvrige informanter²¹, fik først spørgsmålene til interviewet. Der lå ingen strategisk tanke bag denne forskel, men ren forglemmelse.

Transskription af interviews

Jeg har selv forestået alle interviewene, og de har taget ca. en time, fraset det med plejemoren der tog ca. to en halv time. Alle interviews er optaget digitalt med informanternes informerede samtykke. Dette gav mig mulighed for at være til stede i rummet med mine informanter og ikke koncentrere mig om at tage notater. Alle interviews er efterfølgende transskriberet så ordret som muligt i forhold til, hvad mine informanter har sagt. Det er blevet til godt 174 siders empiri til brug for min analyse. Jeg er bevidst om, at der i 'oversættelsen' fra tale til skrift går informationer tabt, da det fx ikke er muligt at nedskrive intonation, toneleje og øvrigt kropssprog (Kvale & Brinkmann,

²¹ Forstandere, de to konsulentgrupper samt medarbejderne på JFK og Holbergs Hytte.

2009, s. 199-200) eller som Henning Olsen siger ”Alene derfor er transskriberede interview aldrig ’fotokopier’ af det sagte” (Olsen, 2002, s. 101) Idet mine interviews ikke skal bruges til en analyse med fokus på sproget er gentagende øøhh’er, så’er mv. i langt de fleste tilfælde udeladt, ligesom der ikke er beskrevet alle de gange, der grines og holdes pauser med mindre det fremstod som væsentligt for informantens efterfølgende oplysninger. Jeg har heller ikke noteret de gange, hvor jeg har bekræftet deres udsagn enten verbalt eller fysisk fx ved at nikke eller smile til dem, for ad den vej at anerkende deres udsagn. (Repstad, 2007, s. 88) Jeg har i transskriptionen markeret, hvis nogle talte i munden på hinanden ved at bruge [...] Jeg har ved brug af citater omformuleret fra talesprog til skriftsprog de steder, hvor sproget derved bliver mere flydende, og derved yde informanterne retfærdighed i forhold til deres intellektuelle fremtræden. (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 209)

Baggrunden for at transskribere og ikke blot lytte til de otte interviews og tematisere ud fra dette er, at transskriptionen giver mig et bedre overblik over materialet, idet der bliver mulighed for omforme de mange informationer til et materiale, det er muligt at analysere efterfølgende (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 202). Jeg havde et ønske om at udnytte de mange informationer mest muligt, hvilket jeg fandt, der ville være større sandsynlighed for ved denne metode. Jeg følte mig undervejs i processen overvældet af de mange informationer og interessante bidrag mine informanter delte med mig, og jeg kom i tvivl om, hvorvidt jeg ville være i stand til at få det kategoriseret og fremstillet på en tilfredsstillende og dækkende måde. Ved transskription af mine interviews er jeg blevet opmærksom på, at jeg ikke har stillet så kritiske spørgsmål til personalet på døgninstitutionen og forstanderne, hvilket, jeg tænker, kan handle om, at jeg ubevidst fandt det svært at få startet en dialog om fx behov der ikke dækkes på institutionerne. Jeg har i interviewsituationen kun forholdt mig til deres handlinger og ikke hvad der ligger bag. Ved mine interviews med familieplejekonsulenterne og institutionskonsulenterne og til dels lederen var det lettere at stille de kritiske spørgsmål. Dette kan handle om, at jeg ubevidst har haft en tanke om, at idet jeg sidder på samme område som mine informanter, har de en forventning om, at jeg kan skelne mellem ’virkelighed’, når de trækker tingene skarpt op for eksemplet skyld. Dette kommer fx til udtryk i interviewet

med familieplejekonsulenterne, hvor jeg taler om de to syn på uledsagede flygtninge, der hersker²². Jeg spørger, om det er det ene eller det andet, der gør sig gældende, hvortil Benedicte siger "*Men, jeg synes ikke at man kan stille det så firkantet op, og det ved jeg, det synes du heller ikke.*" (FP. Benedicte, l. 265) Dertil kommer, at familieplejekonsulenterne kender mig gennem samarbejde og ved, at jeg anerkender dem som personer og for deres faglighed.

7.5 Metodekritik

Fokus i dette speciale har været på de professionelle i Glimmerby, hvilket, grundet det begrænsede antal anbringelser i plejefamilier, har givet den svaghed, at kun én plejefamilie er kommet i spil. Dette er vigtigt at huske ved læsningen af analysen, da plejemorens svar ikke er repræsentative for plejefamilier generelt, og *reliabiliteten* på dette område derved er lav og mangelfuld. Ved at opbygge specialet omkring kvalitative interviews fremkommer en lav grad af reliabilitet, idet muligheden for at andre kan gentage interviewene og frembringe samme svar blot i en anden kontekst synes begrænsede. (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 271) Dertil kommer at jeg med min hermeneutisk forforståelse bringer mig selv og mine erfaringer i spil og derved påvirker den viden der skabes, og som følge heraf vanskeliggør muligheden for at generalisere specialets resultater. Min intention har imidlertid hele tiden været at opnå en viden og indsigt, der kan bringes i spil i forhold til de implicerede efterfølgende og opkvalificere arbejdet med de uledsagede flygtninge i forhold til netop Glimmerbys professionelle og i mindre grad en forventning om, at kunne generalisere med den brede pensel, for som Pål Steinar Repstad siger, "*Kvalitative tilnærmingsmåter beskriver nyansert 'det som fins' og er mindre opptatt av hvor ofte det fins.*" (Repstad, 2007, s. 23).

Jeg har i specialet ønsket at undersøge de professionelles holdninger. Jeg finder, at det kvalitative interview har været det rette valg til afdækning af dette, da denne metode har givet mig indsigt i de professionelles synspunkter i forhold til specialets genstandsfelt. Netop i forhold til de mange interviews er der flere af mine fund, som læner sig op af andre undersøgelser, hvorved det er min påstand, at det er muligt at opnå en *analytisk*

²² Hvorvidt man skal se dem som selvstændige individer eller nogen der har brug for ekstra omsorg. Mere herom senere.

generalisering. (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 289) Selvom plejemoren er den eneste repræsentant for hendes område, er der flere af hendes synspunkter, der ligner institutionspersonalets, ligesom der kan drages paralleller til det generelle arbejde som plejefamilie, ud fra det hun fortæller.

I forhold til specialets *validitet*, det vil sige, om der er sammenhæng mellem mit forskningsspørgsmål og de informationer, jeg gør brug af, når jeg svarer, og hvorvidt mine data kaster lys over det, jeg ønsker at undersøge, kan der argumenteres for en høj grad af validitet. (Repstad, 2007, s. 134) Jeg har mange informanter i spil, der alle giver deres besyv med om de uledsagedes anbringelse, og hvis svar jeg kan anvende i min besvarelse af min problemformulering. Der er flere sammenfaldende temaer, hvorfor det vil være muligt at generalisere på tværs af de professionelle i Glimmerby kommune. Omvendt vil kritikere af hermeneutikken sige, at i og med jeg bringer mine egne fordomme i spil, vil det ikke være muligt for andre at nå frem til samme resultat.

8.0 De retlige rammer på området

I dette afsnit vil den primære lovgivning, som de uledsagede flygtninge er omfattet af, blive præsenteret. De forskellige regelsæt vil ikke blive gennemgået slavisk, men der vil blive givet et overblik i forhold til de paragraffer, der er de mest relevante for uledsagede flygtninges ophold i Danmark og for medarbejdernes arbejde.

8.1 Udlændingeloven

Uledsagede flygtninge skal opfylde de samme betingelser for ophold som alle andre flygtninge, om end denne gruppe anses for særlig sårbar, og der tages særlige hensyn til dem. Dette sker fx ved at deres ansøgninger behandles hurtigere, og de under sagsbehandlingen er placeret på asylcentre med specialuddannede personale. De uledsagede flygtninge, som Glimmerby kommune og alle andre kommuner modtager, har fået opholdstilladelse efter Udlændingeloven § 7, stk. 1-3. Der er endvidere mulighed for at få tildelt ophold efter Udlændingeloven § 9c, stk. 3. (Udlændingeloven, 2016)

Udlændingeloven § 7 stk. 1 omhandler de flygtninge og herunder uledsagede flygtninge, der kaldes FN kvoteflygtninge og som kommer direkte fra en flygtningelejr i et andet land, hvorfra de er udvalgt til at få opholdstilladelse i Danmark. (Udlændingeloven, 2016)

Udgangspunktet for Udlændingeloven § 7 stk. 2 er Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 3. Ophold efter denne paragraf gives til de flygtninge, der ikke opfylder Flygtningekonventionens betingelser, men som har brug for beskyttelse grundet fx risiko for tortur eller anden umenneskelig eller vanærende behandling, der hvor de kommer fra. (Udlændingeloven, 2016)

Både § 7 stk. 1 og § 7 stk. 2 giver mulighed for at ansøge om familiesammenføring, så snart der er givet opholdstilladelse, om end det er en lang og sej proces.

En tredje mulighed for opholdstilladelse er midlertidig beskyttelsesstatus, der gives efter Udlændingeloven § 7.3. Det betyder pr. 1. februar 2016 andre regler i forhold til fx mulighed for ansøgning om familiesammenføring end §§ 7 stk. 1 og 2. Dette gør sig imidlertid ikke gældende for uledsagede flygtninge, idet de som beskrevet tidligere anses for en særlig sårbar gruppe med brug for deres familie. (Udlændingestyrelsen, 2015)

Udlændingestyrelsen kan af egen drift træffe afgørelse om at give ophold efter Udlændingeloven § 9c, stk. 3. Dette kan ske såfremt den uledsagede flygtning får afslag på sin ansøgning eller vurderes ikke at være i stand til at gennemgå den normale asylsagsbehandling. Dette kan være begrundet i alderen eller den psykiske tilstand, og det at der ikke er mulighed for at vende tilbage til eget hjemland grundet manglende netværk eller mulighed for at bo i et sikkert modtagecenter og derved stå i en reel nødsituation. Opholdstilladelse efter disse paragraffer kan ikke forlænges udover det 18. år. (Udlændingeloven, 2016)

Tolkning af lovgivningens betydning

Denne gennemgang af Udlændingeloven skal ses som en ramme for de vilkår, der er til stede for de uledsagede flygtninge og de professionelle. Fx fortæller institutionskonsulenterne, at tidligere fik de uledsagede flygtninge næsten altid tre-fire års opholdstilladelse af gangen, men det ser ud til, at der den senere tid er blevet givet flere opholdstilladelser af blot et års varighed. Dette betyder i praksis, at personalet og den unge i højere grad skal være opmærksomme på at få søgt om opholdstilladelse flere gange i løbet af anbringelsen. Ansøgningen kan tidligst søges tre måneder inden opholdstilladelsen udløber. (Udlændingestyrelsen, 2015) For de uledsagede flygtninge er dette en enorm stressfaktor. Dels er det en omfattende proces, og dels kan det gøre det svært for de uledsagede flygtninge for alvor at engagere sig i det nye samfund og holde motivationen, når de ikke kan vide sig sikre på, hvorvidt de får lov at blive. Derved er rammerne for integrationsprocessen og det pædagogiske arbejde langt fra optimalt, fordi den unge ikke kan få ro til at koncentrere sig om dette.

8.2 Serviceloven

I det følgende vil jeg ganske kort skitsere de paragraffer i Serviceloven, der især gør sig gældende i forbindelse med kommunens arbejde med de uledsagede flygtninge. Lovgivningen sætter rammen for de professionelles arbejde, og hvad der er formålet med anbringelsen af de uledsagede flygtninge.

Da de uledsagede flygtninge, som beskrevet tidligere, anses for at være en særlig sårbar gruppe er det naturligt, at de har brug for noget særligt sammenlignet med det

gennemsnitlige danske barn, hvorfor formålsbestemmelsen i Barnets Reform fra 2011, § 46, er relevant:

"Formålet med at yde støtte til børn og unge, der har et særligt behov herfor, er at sikre, at disse børn og unge kan opnå de samme muligheder for personlig udvikling, sundhed og et selvstændigt voksenliv som deres jævnaldrende. Støtten skal ydes med henblik på at sikre barnets eller den unges bedste og skal have til formål at

1) sikre kontinuitet i opvæksten og et trygt omsorgsmiljø, der tilbyder nære og stabile relationer til voksne, bl.a. ved at understøtte barnets eller den unges familiemæssige relationer og øvrige netværk,

2) sikre barnets eller den unges muligheder for personlig udvikling og opbygning af kompetencer til at indgå i sociale relationer og netværk,

3) understøtte barnets eller den unges skolegang og mulighed for at gennemføre en uddannelse,

4) fremme barnets eller den unges sundhed og trivsel og

5) forberede barnet eller den unge til et selvstændigt voksenliv." (Serviceloven, 2011)

For at kunne yde den rette støtte og iværksættelse af hjælpeforanstaltning er det nødvendigt, at den uledsagedes ressourcer og udfordringer beskrives, hvorfor sagsbehandlerne i Familieafdelingen udarbejder en børnefaglige undersøgelse, en § 50-undersøgelse. (Serviceloven, 2011) En børnefaglig undersøgelse skal afdække; udvikling og adfærd, familieforhold, skoleforhold, sundhedsforhold, fritidsforhold og venskaber samt andre relevante forhold. Dette sker ud fra de samme lovkrav, som når andre herboende børn og unge skal have hjælp, hvilket blandt andet inkluderer en samtale med den uledsagede flygtning. Idet de uledsagede flygtninge alle er under 18 år og derved betragtes som mindreårige og ydermere uden forældre, bliver en anbringelse aktuel. Dette sker jf. Serviceloven § 52, stk. 3., nr. 7 uanset hvilke ressourcer og udfordringer, de uledsagede flygtninge i øvrigt har med sig. Kommunen skal i forbindelse med afsøgning af anbringelsessted jf. Serviceloven § 68b, stk. 2 "*(...)vælge det anbringelsessted, som bedst kan imødekomme barnets eller den unges behov(...)*" samt "*(...) lægge vægt på anbringelsesstedets mulighed for at tilbyde nære og stabile voksenrelationer og herunder*

vurdere, om en anbringelse i en plejefamilie, jf. § 66, stk. 1, nr. 1-3, er mest hensigtsmæssig.” (Serviceloven, 2011)

En anden relevant paragraf i serviceloven for de uledsagede flygtninge er § 76, populært kaldet efterværnsparagraffen, hvori der står, at den unge over 18 år skal tilbydes hjælp ”... når det må anses for at være af væsentlig betydning af hensyn til den unges behov for støtte, og hvis den unge er indforstået hermed. Hjælpen skal bidrage til en god overgang til en selvstændig tilværelse og herunder have fokus på at understøtte den unges uddannelse og beskæftigelse samt øvrige relevante forhold, f.eks. anskaffelse af selvstændig bolig.” (Serviceloven, 2011) Hjælp og støtte i denne forbindelse er fx opretholdelse af anbringelsessted og etablering af fast kontaktperson til den unge jf. § 76, stk. 3, nr. 1 og 2. Man kan være på efterværn, indtil man fylder 23 år, såfremt man opfylder betingelserne.

8.3 Børnekonventionen

FNs 'Konvention om Børns Rettigheder', herefter Børnekonventionen, blev vedtaget i 1989 og to år senere ratificerede Danmark. I dag har mere end 190 lande i hele verden tiltrådt Børnekonventionen.²³ Den indeholder 54 artikler (FN, 1992), der omhandler hvordan deltagerlande skal tilstræbe at behandle børn og unge i deres land. I Danmark er artiklerne ikke inkorporeret direkte i lovgivningen, men både Serviceloven og Udlændingeloven læner sig op af principperne. Jeg vil i dette afsnit kort skitsere de artikler, der kan være særligt relevante for de professionelle at have viden om i arbejdet med de uledsagede flygtninge, der søger om og får ophold i Danmark.

Artikel 10 omhandler børns ret til at deres eller forældrenes ansøgning om *familiesammenføring* behandles så hurtigt og humant som muligt. *Artikel 14* omhandler børns ret til *religionsfrihed*, og til at deltagerstaterne understøtter udøvelse af deres religion. For et barn der er helt eller midlertidigt afskåret for kontakt med forældrene, fremgår det af *artikel 20*, at deltagerstaterne skal *sikre barnet omsorg ad alternative veje*, ved fx en anbringelse. Der skal tages hensyn til barnets baggrund, religion, sprog etc. ved valg af omsorgssted. *Artikel 22* omhandler specifikt børn og unge, der ankommer som

²³ <https://www.unicef.dk/boernekonventionen>

flygtninge, hvad enten de er alene eller sammen med deres familie. Heraf fremgår det, at barnet/den unge skal *modtage beskyttelse og passende humanitær omsorg*. Artiklerne 23, 27 og 39 peger på, at deltagerstaterne skal sikre, at børn og unge med og uden fysisk og psykiske handicaps og udfordringer har *ret til et godt liv med en tilstrækkelig levestandard og adgang til behandling og resocialisering*. Af artikel 30 fremgår det, at børn og unge med *minoritetsbaggrund*, hvad enten det er sprogligt, religiøst eller etnisk *ikke må hindres i at mødes* med andre med samme baggrund.

Forældreansvarsloven

Når et barn eller en ung uledsaget flygtning bliver fordelt til Glimmerby kommune, er det kommunens Familieafdeling, der har ansvaret for at få afklaret, hvordan dette menneske hjælpes bedst muligt. Det gælder for de uledsagede flygtninge som for alle andre børn og unge under 18 år boende i Danmark og uden fysisk tilstedeværende forældre, at staten har ansvaret for dem og deres udvikling. Det betyder fx, at der skal udpeges og tildeles en værge, som får midlertidig forældremyndighed over barnet/den unge og derved har ansvaret for at tilgodese og støtte op om, at den uledsagedes behov og ønsker i videst mulig omfang bliver tilfredsstillet og indfriet. (Social- og indenrigsministeriet, 2016) Dette hører lovgivningsmæssigt under Forældreansvarsloven § 28. Jeg vil i min gennemgang af lovgivning samt min analyse ikke forholde mig til den del, da denne del af de uledsagedes forhold kun i begrænset omfang blev benævnt i mine interviews, og jeg derved ikke har nævneværdig empiri om emnet. Det er dog tydeligt, at institutionerne og plejefamilien har meget blandede erfaringer med de uledsagedes værger, gående fra nærmest ingen indblanding og kontakt til at den uledsagede inviteres med hjem til fødselsdage og andre familiemæssige arrangementer.

9.0 Teori

I det følgende vil jeg fremsætte, de tidligere omtalte teorier, Pär Nygrens omsorgsteori og Tove Skutnabb-Kangas teori om integrationssyn.

9.1 Omsorgsteori

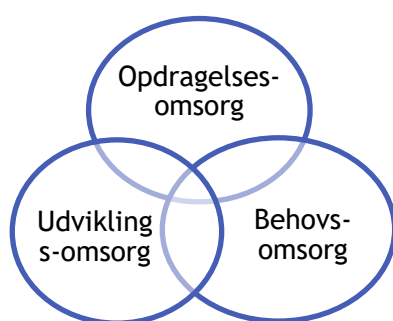
Når de uledsagede flygtninge anbringes, i det her tilfælde på institutioner og i plejefamilie, er det fra 'det danske samfunds' side med den tanke, at de har brug for nogen, der kan drage omsorg for dem, herunder støtte dem og klæde dem på til at kunne gebærde sig i det omkringliggende samfund med de normer, krav og forventninger, der stilles i lige netop denne kultur. Dette stiller særlige krav til personalet, der både skal varetage den helt basale og livsnødvendige omsorg som mad, søvn og det at have et tilhørssted, og samtidig sikre at barnet/den unge på sigt bliver gjort i stand til at fungere som et selvstændigt individ udenfor institutionen/plejefamilien.

For flygtningebørn, der er kommet hertil med deres forældre og/eller familie, gør det sig gældende, at de har deres familie, en fælles historie og familiens normer og værdier at læne sig op af midt i alt det kaos, det medfører at flygte og efterfølgende få asyl og blive boligplaceret i en dansk kommune. Derved ikke sagt at det er nemt, men for en uledsaget flygtning, er *alt* nyt og ukendt, og de er fuldstændig afhængige af deres nye omsorgsgivere.

Pär Nygren siger, at det er omsorgsgiverens (forældre som professionel) mål: "*At bidrage til at barnet fysisk, psykisk, socialt og psykosocialt bliver kvalificeret til at leve et meningsfuldt liv som en selvstændig og aktiv person inden for den kultur, som barnet ønsker at tilhøre i det pågældende samfund.*" (Nygren, 1999, s. 60) Dette er nogle af de samme begreber, som gør sig gældende for Servicelovens formålsparagraf 46, som gennemgås tidligere.

For at kunne operationalisere disse begreber i forhold til de uledsagede flygtninge og deres behov anvender jeg derfor Pär Nygrens teori om omsorgskompetence, da den vil kunne hjælpe mig til at nuancere analysen. Nygrens teori belyser samspillet mellem barn, omsorgsgiver og kulturen i det omgivende samfund (Nygren, 1999, s. 55-66) og kan derved bidrage til at tydeliggøre de uledsagede flygtnings komplekse behov for omsorg.

Nygren har i forlængelse af ovenstående lavet en tredeling af omsorgskompetencen, der tager udgangspunkt i tre hovedtyper af omsorg, som han finder relevant: *behovsomsorg*, *udviklingsomsorg* og *opdragelsesomsorg*. Disse tre typer vil i praksis ofte overlape hinanden, om end de også ses som tre særskilte elementer. Dette fremgår af Figur 8. (Nygren, 1999, s. 60)

Figur 8

Behovsomsorg

Ved ren *behovsomsorg* forstås, at omsorgspersonen, i dette tilfælde den professionelle, har til opgave at sørge for at tilfredsstille barnet/den unges eksisterende og eksistentielle behov.²⁴ Nygren siger, at det på denne baggrund er nødvendigt, at den professionelle er vidende om børn og unges generelle udvikling, og hvilke behov de har på hvilke udviklingsstadier. Det er væsentligt, at den professionelle har blik for at identificere disse eller mangel på samme for derigennem at kunne handle på det. Det er ligeledes en vigtig pointe, at behovene skal tilfredsstilles på et for barnet passende tidspunkt, hvorfor det er nødvendigt, at den professionelle kan adskille egne og barnets behov. Omsorgspersonen skal sørge for at gøre de objekter tilgængelige, der er nødvendige, for at barnet kan få tilfredsstillet sine behov i samspil med omverden. (Nygren, 1999, s. 61)

Udviklingsomsorg

Udviklingsomsorgen i sin rene form består i, at omsorgspersonens mål er at bidrage til, at barnet udvikler sig *kognitivt, motorisk, fysisk, socialt og psykosocialt*. De tre førstnævnte kategorier bliver af Nygren defineret som de forstås i traditionel forstand. Derimod understreger han, at der ved *psykosocial udvikling* er tale om, at den professionelle giver barnet/den unge mulighed for at få følelsesmæssige relationer til andre mennesker og

²⁴ Jeg vil i det følgende af hensyn til læsevenligheden primært tale om Nygrens teori i forhold til børn.

derved over tid opnå en dybere tilknytning til forskellige børn og voksne. (Nygren, 1999, s. 62) Gennem denne følelsesmæssige kontakt til andre, udvikles også barnets følelsesmæssige kontakt til sig selv, hvilket styrker dets 'selvbilleder' og forestillinger om sig selv, som er med til at danne grundlag for identitetsudviklingen. Udover den psykosociale udvikling har Nygren også et særligt fokus på den *sociale udvikling* hos barnet, idet denne del også vedrører barnets selvstændiggørelse, som er nødvendig for at kunne tage kontakt til og deltage i socialt samspil med andre i fælles aktiviteter. Det er derved den professionelles opgave at sikre at "*... barnet udvikler forudsætninger for selv at kunne gennemføre virksomheder, som bliver grundlæggende for et for barnet meningsfuldt liv.*" (Nygren, 1999, s. 61-62) Derved er det også i forbindelse med udviklingsomsorgen nødvendigt, at den professionelle har indblik i børn og unges generelle udvikling og er i stand til at støtte og udfordrer dem, så de udvikler sig hensigtsmæssigt med henblik på ovenstående.

Opdragelsesomsorg

Den sidste rene omsorgstype er opdragelsesomsorgen. Fokus er formidling af værdier, normer og til en vis grad hele ideologier, og bygger i høj grad videre på resultaterne af behovs- og udviklingsomsorgen. Det betyder, at målet for omsorgsgiveren er at sætte barnet i stand til gennem egne handlinger at kunne tilfredsstille socialt accepterede behov på en socialt accepteret måde. Endvidere er det den professionelles opgave at bidrage til, at barnet på en social acceptabel måde lykkes med at integrere og på fornuftig vis forvalte sin personlige udvikling, således at barnet ved egen kraft selv kan realisere et meningsfuldt liv i Danmark. "*Denne form for omsorg skal primært ses som den voksnes bidrag til barnets sociale integrering i samfundet.*" (Nygren, 1999, s. 64)

Nygrens definition af omsorgskompetence, og de tre hovedtyper samt kombinationen af disse, giver mig mulighed for at strukturere min analyse og ved hjælp af blandt andet hans begreber belyse de professionelles syn på de uledsagede flygtninges behov, og hvorledes disse imødekommes gennem en anbringelse.

9.2 Integrationssyn

For at undersøge, hvordan de professionelle forholder sig til anbringelse af uledsagede flygtninge, er det væsentligt at have sig for øje, hvordan de tilgodeser de uledsagedes behov i integrationsprocessen og tager hånd om deres tilpasning i det nye samfund.

Tove Skutnabb-Kangas taler i sin bog "Minoritet, sprog og racisme" (Skutnabb-Kangas, 1990, s. 159-167) om forskellige former eller faser af tilpasning/integration i et nyt samfund: segregation, funktionel tilpasning, akkulturation, integration, assimilation og marginalisering.

Kulturelle kompetencer

Inden jeg går mere i dybden med Skutnabb-Kangas' forskellige former for integration, vil jeg kort skitsere den ramme, hun sætter op for drøftelsen af integration. Hun beskriver, at der er tre elementer, der er vigtige for at kunne tale om integration og disse elementer er indeholdt i indvandrerens kulturelle kompetence; kundskab, følelser og adfærd.

Kundskabsdelen omhandler, hvorvidt man har en stor eller lille viden om landets kultur, herunder kan dets sprog, historie, traditioner og skikke, ved hvordan man opfører sig etc. Det er muligt at have kulturel kompetence i to forskellige kulturer, og til tider kan det ovenikøbet skærpe ens bevidsthed om, hvori det specielle for ens egen/primære kultur består. (Skutnabb-Kangas, 1990, s. 159)

Følelsesdelen vedrører personens positive følelser og attitude i forhold til en kultur. Man er indforstået med dens værdier og normer. Modsat kundskabsdelen er det ikke helt så let at have stærke følelser inden for to kulturer, og slet ikke hvis normerne og værdierne er i konflikt med hinanden. (Skutnabb-Kangas, 1990, s. 159-160)

Den sidste af de tre elementer er *adfærdsdelen*, der drejer sig om at have kendskab til, hvordan man opfører sig på en kulturelt passende, ikke stødende måde, hvornår man må sige noget, hvornår man skal undskylde, hvornår man ikke skal blande sig etc. Ifølge Skutnabb-Kangas kan indvandrerne godt have viden om fx den danske kultur uden at tage dens normer og værdier til sig, men det er nødvendigt med et vist niveau af kendskab og indlevelse i kulturen, hvis det ikke bare skal være et overfladisk 'skuespil'. Såfremt de

forskellige kulturer ikke er til stede samtidig kan det imidlertid være lettere for personen at håndtere forskellene. (Skutnabb-Kangas, 1990, s. 160)

Udover de tre allerede nævnte elementer taler Skutnabb-Kangas også om en *metakulturel bevidsthed* som et fjerde element i forbindelse med integration i et nyt samfund. Den metakulturelle bevidsthed kræver, at man både kan se sin egen og andres kulturer udefra, gennemskue forskelle og ligheder og har en evne til at analysere dem. Såfremt man aldrig har været præsenteret for andre kulturer end sin egen, kan det være vanskeligt at se andre løsninger og måder at gøre tingene på, end dem man er vant til. Skutnabb-Kangas giver udtryk for, at der er visse lag i kulturen, der er lettere at påvirke, ændre og "skrælle af" end andre. Dette illustreres med et løg, hvor de yderste lag er forholdsvis lette at pille af og erstatte med nye, det vil sige fx bolig og job. De næste lag i kulturløget er tøj, mad og sprog. Dele af kulturen som mange nok holder fast i, når de flytter til en anden kultur, men som forholdsvis nemt kan forenes med den nye kulturs input. Nu er vi ved at nærme os løgets indre, og det er her, det begynder at blive vanskeligere at ændre og påvirke, idet disse lag er mere modstandsdygtige og til dels mindre bevidste. Det drejer sig om religion, familiemønstre, børneopdragelse og personlighedsstruktur. (Skutnabb-Kangas, 1990, s. 161-162)

Efter at have sat rammen for den kulturelle forståelse og de elementer, der er i spil, vil jeg beskrive de tidligere seks nævnte faser, som Skutnabb-Kangas sætter i spil.

Seks faser

Skutnabb-Kangas omtaler *segregation* som den første fase. I denne fase ved indvandrerne endnu ikke noget om Danmark. De kender den kultur, de kommer fra og er fortrolige med den, og det må formodes, for de flestes vedkommende, at de finder tryghed i den (det vil sige plus for kundskab, følelser og adfærd). Til gengæld er der på dette tidspunkt ingen, eller nærmest ingen, viden om det danske samfund og kultur (minus for kundskab, følelser og adfærd).

Næste step er *funktionel tilpasning*. På dette tidspunkt i processen vil indvandrerens som regel have lært lidt dansk, stiftet bekendtskab med myndighederne, være begyndt i skole og have tilegnet sig andre relevante informationer om dansk kultur. Der er altså fortsat

tale om en høj grad af tilknytning til og kompetence i forhold til den oprindelige kultur (plus ved kundskab, følelser og adfærd), men samtidig også en begyndende grad af kundskaber i forhold til den nye danske kultur, og en spirende viden om hvilken adfærd der kræves i Danmark. Dertil kommer, at det også ofte er på dette tidspunkt, at indvandrerens så småt bemærker og italesætter forskellene mellem den nye og egen kultur (plus ved kundskab, adfærd og metakulturel bevidsthed).

Den næste fase kaldes *akkulturation*. Nu er indvandrerens for alvor kommet i gang med at begå sig i det danske samfund som fuldgældigt medlem grundet en større viden om samfundet, og hvordan man skal gebærde sig. Derudover ses en stigende accept af nogle af det nye samfunds normer. Disse 'testes' mod den gamle kulturs normer, hvilket kan afstedkomme en lettere idylliseret tilgang til egen kulturs normer og værdier, men samtidig også hjælpe til en større forståelse på grund af et mere nuanceret billede af egen kultur.

Skutnabb-Kangas beskriver, at det efter akkulturationsfasen kan gå i tre retninger; integration, assimilation og marginalisering. Disse tre retninger er skitseret i nedenstående oversigtsskema, som er en del af et skema fra Skutnabb-Kangas bog vedrørende alle seks faser. (1990, s.164)

	Oprindelig kultur				Ny kultur			
	Kundskaber	Følelser, normer, attituder	Adfærd	Metakulturel bevidsthed	Kundskaber	Følelser, normer, attituder	Adfærd	Metakulturel bevidsthed
Integration	+	+	+	+	+	+	+	+
Assimilation	+/-	-	+/-	+/-	+	+	+	+/-
Marginalisering	+/-	-	+/-	+/-	+/-	+	+	+/-

(Skutnabb-Kangas, 1990, s. 164)

Ved *integration* lever både gamle og nye normer og værdier fra den oprindelige og den nye kultur side om side og er ligeværdige. Der er tale om en bevægelig tilstand, hvor begge kulturer kan påvirkes, og hvor der er åbenhed og forståelse for ikke kun ens egen kultur. Ved *assimilation* forkastes alle normerne fra den gamle kultur og indvandrerne

erstatte den i stedet med den danske kulturs vurderinger og værdier. Der er fortsat kendskab til de kundskabs- og adfærdsmæssige kompetencer fra egen kultur, men nogle ser det mere som en belastning og skammer sig næsten over det. (Skutnabb-Kangas, 1990, s. 163-165) Ved *marginalisering* tager indvanderne afstand til deres oprindelige kultur. Dette skyldes dels manglende kontakt med hjemkulturen og mangel på nogle af spejle sig i for at vedligeholde kompetencerne, dels et ønske om at identificere sig med den nye kultur og dens normer. Ved marginalisering får indvanderne imidlertid ikke mulighed for at indgå på lige fod med majoriteten, idet de ikke accepteres fuldt ud, blandt andet på grund af begrænset metakulturel bevidsthed mod begge retninger.

Jeg vil bruge Skutnabb-Kangas' teori til at nuancere Pär Nygrens omsorgsteori, idet jeg finder, at de nævnte kulturelle kompetencer; kundskab, følelser, adfærd og metakulturel bevidsthed er gode fokuspunkter som bidrag til Nygrens opdragelsesomsorg hos de professionelle, blandt andet i forbindelse med behandling af temaet integration.

10.0 Analyse

De to første afsnit i min analyse tager udgangspunkt i de professionelles forståelse af formålet med og baggrunden for de uledsagede flygtninges anbringelse, og hvilket syn der ligger til grund for dette. Fællesnævneren for de to afsnit er, at de omhandler de professionelles tanker om baggrunden for de uledsagede flygtninges behov i forbindelse med anbringelsen. De efterfølgende afsnit omhandler temaer, hvor de professionelles tilgang og omsorgskompetencer i arbejdet med de uledsagede flygtninge adskiller sig fra tilgangen til majoriteten af danske anbragte børn og unge.

Temaerne for analysen er: Syn på de uledsagede flygtninge, grundlag for valg af anbringelsessted, omsorg, betydningen af den kulturelle baggrund, venskaber, integration, traumer, efterværn og familiesammenføring.

Af pladshensyn har jeg forkortet titlerne på informanterne, således at der efter hvert citat fremgår en forkortelse af funktion eller arbejdsplads + navnet på personen. Såfremt citatet er et sammenkog af flere informanters udsagn, vil hele gruppen blive citeret, og der vil ikke fremgå noget specifikt navn. Derudover findes der en samlet oversigt over informanterne i bilag 5, hvor navn, funktion og forkortelse fremgår.

Forstander	=	F.
Medarbejder på Dagmars Palads	=	DP.
Medarbejder på Holbergs Hytte	=	HH.
Medarbejder på JFK	=	JFK.
Institutionskonsulent	=	I.
Afdelingsleder	=	A.
Familieplejekonsulent	=	FP.
Plejemor	=	P.

10.1 Syn på de uledsagede flygtninge

Alle informanterne giver udtryk for, at de uledsagede flygtninge har behov for at være anbragt, dels fordi *"... de er under 18 år (...) og i dansk forstand er man myndig, når man er 18, og indtil da så skal man passes på af nogle forældre, eller nogle der kan agere forældrerolle."* (Familieplejekonsulenterne, l. 34-44) og dels for at *"... sikre dem tag over hovedet..."* (l. Line, l. 90). Disse argumenter stemmer overens med Servicelovens formål som tidligere nævnt og adskiller sig derved ikke nævneværdigt fra, hvornår danske børn anbringes, forstået på den måde, at såfremt et dansk barn står i en lignende situation, vil der blive handlet på samme måde. Det er dog sjældent en sådan begivenhed, der ligger til grund for anbringelsen, idet danske børn og unge for størstedelens vedkommende anbringes på baggrund af manglende kompetencer hos forældrene, dvs. fx vanrøgt, misbrug, psykisk sygdom med mere og ellers grundet vanskeligheder hos børnene og de unge selv. (Ottosen, Frederiksen, Lausten, & Andersen, 2015, s. 18) Hvis et dansk barn/ung alligevel skulle stå uden familie, ville den store forskel på det danske barn og den uledsagede flygtning, der skulle anbringes, imidlertid være mængden af viden om barnet/den unge. Der ville med stor sandsynlighed være et godt indblik i det danske barn og dets baggrund, i forhold til det der gør sig gældende, når de uledsagede flygtninge skal anbringes, hvilket også beskrives under 'Grundlag for valg af anbringelsessted'.

Rådhuset

De uledsagede flygtninge bliver til tider omtalt som almindelige unge, der 'bare' har været udsat for nogle særlige livsomstændigheder, hvilket institutionskonsulenterne bekræfter i deres udsagn om den generelle holdning på Glimmerbys rådhus:

"... hele rådhusets blik på flygtninge, og dermed også uledsagede flygtninge, er, at det bare er helt almindelig mennesker, som i virkeligheden bare er i en udsat situation, fordi de er flygtet fra noget krig. Men der er ingen grund til, at vi skal gå ind og overgøre og hjælpe alle." (l. Line, l. 69-72)

Institutionskonsulenterne fortæller endvidere, at de, når de taler med andre faggrupper på rådhuset, der ikke arbejder direkte med de uledsagede flygtninge, også har mødt

udtalelser som *"Sådan en uledsaget flygtning på 16 år, kan han ikke bare bo for sig selv - klare sig selv sådan."* (I. Line, l. 350-351)

Omvendt giver afdelingslederen Christian udtryk for, at der er en velvillighed på rådhuset til at skabe noget for de ny tilkomne flygtninge generelt *"(...) jeg hører også rigtig mange positive toner og tilgange til det, at man vil enormt gerne det her generelt blandt kommunens medarbejdere, og også rigtig mange, der vil spille sammen om det (...)"* (A. Christian, l. 157-158)

Forstanderne

De tre forstandere giver udtryk for et blandet syn på denne målgruppe. Leon fra JFK og Pernille fra Dagmars Palads betragter de uledsagede flygtninge som unge mennesker, der har brug for noget særligt, og dette er baggrunden for deres anbringelse:

"... de unge [uledsagede flygtninge, red.] der er anbragt, de er jo anbragt på baggrund af deres psykosociale situation. De er jo ikke anbragt på baggrund af et ønske om bare at blive integreret. Så dels er der jo integrationsopgaven – den hører jo selvfølgelig med - men så er der jo også arbejdet med hele deres psykosociale situation, og de traumer, de har." (F. Leon, l. 136-139)

Forstanderen Anders fra Holbergs Hytte derimod kalder det for et *ophold*, da han ikke ser det som en anbringelse i traditionel forstand, idet de uledsagede ikke partout har psykosociale vanskeligheder på samme måde som danske anbragte børn og unge (F. Anders, l. 21-23). Med dette siger Anders, at de ikke nødvendigvis har haft problemer forud for deres flugt

"Vi har en pige fra Syrien, som har boet oppe i det nordøstlige hjørne af Syrien – hun er sådan en 'luksusflygtning' – fordi hun har haft en let vej herop. Det har taget måske nogle måneder. Kommet med fly fra Grækenland til Frankfurt, så hun var da godt på vej ikke? – og så har hun klaret resten af vejen på egen hånd." (F. Anders, l. 223-227)

Forstandernes udtalelser siger noget om kompleksiteten i arbejdet med og forståelsen af de uledsagede flygtninge, og der er ikke en entydig holdning blandt de professionelle til,

hvordan man skal 'gå til dem'. Skal man understøtte de uledsagede flygtninges selvstændighed og se dét som omsorg for dem, eller skal man skal fritage dem fra ansvar og derved lade dem være 'børn' igen.

Institutionsmedarbejdere og plejemor

Erfaringsgrundlaget i forhold til synet på denne målgruppe kan have indvirkning på forstandere og medarbejderes forståelse af de uledsagede flygtninge. Dette kommer blandt andet til udtryk i medarbejderen Jespers udtalelser fra Holbergs Hytte, hvor de kun har haft uledsagede flygtninge et års tid,

"Jeg synes, det er lidt et dilemma. Jeg synes, vi rammer sådan lidt ind i den almindelige udviklingspsykolog; hvad er det, de har brug for. Jeg synes, man skal være lidt opmærksom på, at fokus ikke skal være på selvstændiggørelse og fastholdelse i de ting de kan, fordi de er så gamle, som de er. Jeg synes, at man skal tillade sig at gå lidt tilbage i alderen." (HH. Jesper, l.179-182)

Peter supplerer "*... der er ikke så meget pædagogik i det, men vi er omsorgsfulde overfor dem...*" (HH. Peter, l. 17) Deres tilgang og anskuelser kan også have noget at gøre med, at flere af de ansatte på Holbergs Hytte har været ansat på nogle af Holbergs Hyttes andre afdelinger, hvor børnene er mere behandlingskrævende og derved har behov for en anden pædagogisk tilgang. Denne viden bærer de måske mere eller mindre ubevidst med sig ind i arbejdet og samværet med de uledsagede flygtninge. (Holbergs Hytte, l. 541-618) Dagmars Palads og JFK har flere års erfaring med målgruppen, og i forhold til de uledsagede flygtninge giver Sif fra JFK udtryk for deres forståelse og tilgang på denne måde "*Vi er jo vant til at socialisere nogen, der ikke umiddelbart passer ind i samfundet. Om man så er flygtning, eller man er vokset op som nogen af vores danske unge er, så er det ligesom den samme vridemaskine, man kan komme igennem.*" (JFK. Sif, l. 267-269) Thomas fra Dagmars Palads fortæller, hvordan de overfor Socialtilsynet har beskrevet deres arbejde som "*(...) at 'kilden' til vores succes meget hen ad vejen var at behandle dem [de uledsagede flygtninge, red.] ligesom danske (...)*" (DP. Thomas, l. 395-396). Dette er dog ikke kommet af sig selv

"Vi er et klassisk børnehjem, der kan vække børn herfra og til jeg ved ikke hvad, men, vi er ved at lave vores erfaringer (...) Altså, der er ingen grund til at nurse dem mere end højest nødvendigt, eller der hvor de kan i forvejen. (...) Der har vi lært lidt af de første, der kom." (DP. Thomas, 312-321)

Plejemoren Bente har også den oplevelse, at hun har behandlet det uledsagede flygtningeplejebarn, som sine øvrige plejebørn og med succes. (P. Bente, 834-848)

Afdelingsleder og konsulenter

Afdelingslederen Christian ser de uledsagede flygtninge på denne måde *"Jeg tænker, der er nogle forskelle [i forhold til de danske unge, red.], og jeg synes, at man skal være meget skarp på at differentiere i forhold til de overordnede målgruppers behov."* (A. Christian, l. 102-104) Institutionskonsulenterne er enige i denne betragtning og finder det vigtigt, at der tages hensyn til de to målgruppers forskellighed

"(...) hvad for et pædagogisk perspektiv man skal have som pædagog, når man arbejder med de etnisk danske, der bliver anbragt på grund af psykosociale vanskeligheder, og uledsagede flygtninge som kommer af nogle andre årsager, og hvor der måske også er en bunden opgave om, at der skal ske nogle andre ting med dem, hurtigere." (I. Line, 458-561)

Institutionskonsulenternes oplevelse er, at institutionerne, det vil sige Dagmars Palads og JFK er blevet mere opmærksomme på forskellene på de danske anbragte og de uledsagede flygtninge, og at det har været tydeligt, hvilken betydning den oprindelige målgruppe har haft for arbejdstilgangen til de uledsagede flygtninge. Institutionskonsulenterne beskriver, at det er deres erfaring, at det har været lettere for medarbejderne på JFK at inkludere de uledsagede flygtninge, idet mange af de udfordringer, de uledsagede har, ligner de danske unges på JFK. Dette stemmer overens med Sifs tidligere udtalelse. Dagmars Palads har været mere udfordret, da de børn, der boede hos dem tidligere, var anbragt på et andet grundlag.

Familieplejekonsulenterne, der ikke har så meget konkret erfaring med anbringelse af uledsagede flygtninge i traditionelle plejefamilier, giver udtryk for, at det er vigtigt at

huske at "(...) de er jo lige så forskellige, som alle andre børn vi har anbragt i plejefamilie."
(FP. J, l. 437-438)

Opsummering

Samlet set er der enighed blandt informanterne om, at anbringelsesgrundlaget for de uledsagede flygtninge er, at de har behov for at have et sted at bo grundet deres situation som flygtninge og mindreårige, hvilket også fremgår af Børnekonventionens artikel 20 og 22. Den del af informanterne²⁵ som arbejder direkte med de uledsagede og har flere års erfaring med målgruppen har i mere eller mindre grad den opfattelse, at man skal have den samme tilgang til de uledsagede flygtninge som til de anbragte danske børn og unge. Omvendt er medarbejderne på rådhuset samt Holbergs Hyttes personale optagede af forskellene på de uledsagede flygtninges behov og de danske børn og unges. Disse to syn har indflydelse på, hvilke dele af Nygrens omsorgskategorier der vægtes i arbejdet med de uledsagede flygtninge, og hvilket indhold der skal være i dem. Man kan sige, at det på Holbergs Hytte i høj grad er behovsomsorgen, der kommer til udtryk, hvor også udviklingsomsorgen bliver italesat på JFK og Dagmars Palads.

10.2 Grundlag for valg af anbringelsessted

De forskellige syn på og forståelse af de uledsagede flygtninge gør ikke valget af anbringelsessted lettere. Sagsbehandlernes børnefaglige undersøgelse, der ligger til grund for matchningen mellem sted og uledsaget flygtning, bygger på et meget spinkelt grundlag. Som udgangspunkt består undersøgelsen af oplysninger fra det, som både institutionskonsulenter, medarbejderne på institutionerne og plejemor beskriver som en 'tynd' socialrapport med få beskrivelser af den unge fra asylcenteret, hvilket understøttes i Ankestyrelsens rapport (2010). Derudover modtager sagsbehandlerne nogle gange opholdsgrundlaget fra Udlændingestyrelsen. De sidste oplysninger indhenter sagsbehandleren i en enkelt samtale med den uledsagede flygtning. Dette foregår for det meste over Skype og med tolk, idet der forud for afgørelser om blandt andet anbringelser jf. serviceloven § 48 skal "... finde en samtale sted med barnet eller den unge herom." (Serviceloven, 2011) Det fremgår også af Børnekonventionen artikel 12, at børn skal høres i sager, der angår dem. Det er min oplevelse, at 'Skype-løsningen' skyldes manglende tid

²⁵ Medarbejdere og forstandere på JFK og Dagmars Palads samt plejemoren.

fra sagsbehandlers side til at tage på besøg og manglende ressourcer fra asylcentrenes side til at komme til kommunen. Derved er dette den bedst mulige løsning ud fra de givne præmisser. Det er et visitationsudvalg, der foretager matchningen mellem den uledsagede flygtning og anbringelsessted, og grundlaget er langt fra optimalt. Ifølge institutionskonsulent Line er matchningen for det meste foretaget ud fra tre parametre; køn, alder og etnicitet. (I. Line, l. 257-260) At det lige præcis er disse faktorer, der lægges vægt på, er for at give de uledsagede flygtninge en mulighed for fællesskab.

I Glimmerby kommune anbringes langt de fleste uledsagede flygtninge på institution, hvilket også fremgår af afsnittet om "Præsentation af de uledsagede flygtninge i Glimmerby kommune". Familieplejeteamet og afdelingslederen Christian giver udtryk for, at det har noget at gøre med de muligheder og den struktur, Glimmerby kommune har. Benedicte fra Familieplejen fortæller, at der var uledsagede flygtninge på Dagmars Palads også i 1990'erne, men at stedet den gang var mere familielignende med et forstanderpar boende. Christian oplyser, at placeringen af de uledsagede flygtninge på institution på et tidspunkt var en af institutionernes redning for at holde den økonomisk kørende. (A. Christian, l. 47) De tre informantgrupper på rådhuset²⁶ giver da også hver især udtryk for, at de anser det for at have betydning, at kommunen ejer/har så tæt samarbejde med tre institutioner i forhold til andelen af uledsagede, der anbringes på døgninstitutioner. "*Det er måske også en tradition her i Glimmerby kommune, fordi vi har haft de muligheder med JFK og Dagmars Palads, og traditioner bliver der ikke stillet så mange spørgsmålstejn ved.*" (Familieplejekonsulenterne, l. 337-339)

Christian siger i forlængelse heraf "*Jeg tror, at det, at man har haft de institutioner, har påvirket det, at man ikke har givet mere gas i forhold til familieplejeområdet...*" (A. Christian, l. 47-49)

Screening

For at optimere beslutnings- og matchningsgrundlaget både af hensyn til de uledsagede flygtninge og dem, der skal modtage dem og for at sprede paletten af foranstaltningmuligheder, arbejdes der i Glimmerby kommune aktivt på at få etableret

²⁶ Afdelingslederen, institutionskonsulenterne og familieplejeteamet.

et screeningsforløb. Formålet er at få alle uledsagede flygtninge igennem et sådan forløb forud for den endelige anbringelse, hvilket også anbefales af Red Barnet. (Red Barnet, 2010, s. 33) Afdelingslederen Christian siger:

"... jeg er meget indstillet på, at det rigtige må være at lave en ordentlig faglig afdækning af det her. Så kan det sgu godt være, at de skal noget andet, at man kan finde, hvad kan man sige, en større variation i det." (A. Christian, l. 95-98)

Christian peger med denne udtalelse på, at valget af foranstaltninger, der sættes i spil, fra hans stol kan forekomme ensformigt.

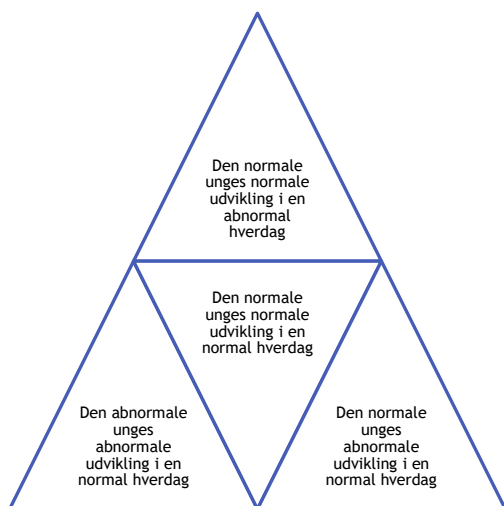
Ved at få de uledsagede flygtninge beskrevet bliver anbringelsesgrundlaget opkvalificeret og derved muligheden for at finde det rette anbringelsessted, der kan matche deres behov.

Screeningen skal ske over en fire måneders periode for derigennem at få et øjebliksbillede af den enkeltes ressourcer og udfordringer, det vil sige behov vedrørende fx skolegang, sundhed, udvikling af relationer og forberedelse til selvstændiggørelse, som det også beskrives i Servicelovens formålsparagraf 46 og i forhold til den børnefaglige undersøgelse. Screeningsforløbet er ikke på samme måde nødvendigt for danske børn, der skal anbringes, fordi der som regel vil være en institution, skole, læge, sundhedsplejerske eller andre, der har kendt og kender barnet/den unge. Ifølge institutionskonsulent Line er tanken, at alle tre institutioner skal kunne løfte opgaven (l. Line, l. 299-306)

For personalet er der, især i forbindelse med screeningsforløbet men også i det generelle arbejde, en stor opgave i at skelne mellem, hvad der er normal og abnormal udvikling for uledsagede flygtninge, normal og abnormal udvikling for teenagere og for unge fra lige præcis dén kultur etc.

De uledsagede flygtninge er i en situation, hvor det kan være svært for de professionelle at skelne mellem fx den normale teenageudvikling med sløvhed og manglende initiativ og de samme 'symptomer' på grund af savn og traumer. Det er en normal udvikling, at der kommer en reaktion efter fx at have levet i krig, være blevet afskilt fra sin familie og være

på flugt, men det er hvor længe, det påvirker hverdagen, der bliver afgørende for om det efterfølgende er normalt og abnormalt. Psykolog Lars Rossen har i overskrifter beskrevet dette meget enkelt i fire kategorier, der fremgår af Figur 9. (Fra kompetencedag med Glimmerby kommune den 31.8.2016 med Lars Rossen som oplægsholder).

Figur 9

Disse fire kategorier giver de professionelle et redskab til at fastholde fokus på deres indsats i forhold til behovs- og udviklingsomsorgen, og hvad der skal være i fokus hvornår, i forhold til at ramme det rette stade af udvikling. Det kan fx dreje sig om, hvornår de uledsagede flygtninges adfærd er et udtryk for; pubertet, traume, tilvænning til den nye kultur, savn, utryghed, stress/PTSD, reaktion på de oplevelser, som den unge har været igennem på sin vej til Danmark,

skyldfølelse over at have overlevet med mere. Alt sammen temaer italesat under mine interviews vedrørende de uledsagede flygtninge. Udtryk og adfærd det kan være svært at få hånd om og differentiere imellem, hvorfor det også kan være vanskeligt at tilgodese de uledsagede flygtninges behov og tage udgangspunkt i den enkelte.

Opsummering

Glimmerby kommune er en lidt atypisk kommune, idet den har tre døgninstitutioner, der kan modtage uledsagede, hvilket måske også afspejles i antallet af flygtninge, der anbringes på døgninstitution frem for opholdssted eller plejefamilie. Det er en tanke værd, hvorvidt det er de uledsagedes behov eller kommunens økonomi, der er i centrum ved valg af anbringelsessted, ligesom det kan synes lettere at benytte sig af de eksisterende tilbud frem for at skulle kæmpe med de andre kommuner om de få til opgaven kvalificerede plejefamilier. Af Tilbudsportalen²⁷ fremgår det, at der af de 4805 plejefamilier, der er på landsplan, er godkendt 28 af Socialtilsynet til at modtage

²⁷ Tilbudsportalen indsamler og udstiller oplysninger om plejefamilier og tilbud til mennesker med en funktionsnedsættelse eller et socialt problem. Tilbudsportalen fungerer som en søgemaskine for sagsbehandlere i deres arbejde på at matche borger og tilbud.

flygtningebørn. (Socialstyrelsen, 2016) Dette lille antal gør det i sig selv vanskeligt at placere uledsagede flygtninge i plejefamilier, da der er mange kommuner om buddet.

Det faglige grundlag for placering af de uledsagede er endvidere begrænset, idet der er en meget lille viden om den uledsagede forud for anbringelsen. På den baggrund kan det anses for mere sikkert at placere de uledsagede flygtninge på en institution fremfor i en plejefamilie. I Glimmerby kommune er der ved at blive udarbejdet en screeningsmodel, der skal rulles ud på institutionerne med henblik på at opkvalificere matchningen mellem den uledsagede flygtning og anbringelsessted og give mulighed for en større variation i anvendelse af foranstaltninger. Udfordringen ved denne model er, at idet de uledsagede flygtninge udredes på institutionerne, kan der være bekymring for, om der kun peges på institutionsanbringelser for derved at sikre deres egen overlevelse. Det vil imidlertid altid være myndighedssagsbehandler, der træffer den endelige afgørelser om, hvor den uledsagede flygtning skal anbringes.

10.3 Omsorg

Uanset om det kaldes et ophold eller en anbringelse, og om de bliver anbragt i plejefamilie eller på institution, er det sikkert, at de uledsagede flygtninge er under 18 år, og at de har behov for omsorgspersoner, der kan passe på dem, guide og lede dem i deres nye tilværelse. På den baggrund falder de som beskrevet tidligere ind under Serviceloven § 46 i forhold til børn og unge, der har et særligt behov for støtte for at kunne " ... opnå de samme muligheder for personlig udvikling, sundhed og et selvstændigt voksenliv som deres jævnaldrende." (Serviceloven, 2011) De professionelle beskriver samstemmende "De [uledsagede flygtninge, red.] er på flugt i lang tid, efter de er landet her" (JFK Sif, l. 239) På den baggrund er det nødvendigt, at medarbejderne i mødet med de uledsagede flygtninge kan lykkes med "(...) at få ro på dem, at få dem til at blive trygge, at få dem til at opdage at der er nogle mennesker omkring dem, der gerne vil dem noget og få skabt en hverdag, som de kan være i (...)" (F. Anders, l. 24-26). Dette afsnit omhandler nogle af de mange former for omsorg, de professionelle har i spil i forhold til de uledsagede.

Barn eller voksen – i 'praksis'

Jeg har tidligere under afsnittet om 'Syn på de uledsagede flygtninge' været inde på den overordnede forståelse af de uledsagede flygtning, og i det følgende vil det fremgå mere eksplicit, hvordan de forskellige syn kommer til udtryk i dagligdagen, og hvordan der tages hånd om dette.

De uledsagede flygtninge har været vant til selv at klare tingene, og Martin fra JFK siger *"Altså, når vi får en uledsaget fra modtagecenteret. Det første op til et halvt år måske – de skal nok selv bestemme, hvornår de spiser, og de skal nok klare sig selv, vi må ikke hjælpe dem med noget."* (JFK Martin, l. 263-265) Denne adfærd er et udtryk for en overlevelsesstrategi, der var nødvendig for at kunne overleve, både i hjemlandet og under flugten, baseret på brudt tillid til voksne, hvilket tager tid at 'aflære'.

Både institutionskonsulenter og medarbejdere på de tre institutioner fortæller, at de uledsagede for det meste bliver sat på toget fra asylcenteret og selv kører gennem hele landet til Københavns Hovedbanegård eller en anden station for at blive samlet op der, uden kendskab til dem de skal møde. At kaste de uledsagede ud i dette, kan både være et udtryk for at tænke, at de uledsagede flygtninge har klaret at rejse gennem Europa alene for at komme hertil, så selvfølgelig kan de også selv tage toget/bussen, og det skal vi ikke tage fra dem. En tanke om, at hvis de på sigt skal selvstændiggøres i forhold til det danske samfund, er et skridt på vejen, at de selv kan komme rundt. Og sidst af rent ressourcemæssige årsager *"(...) hele diskussionen, vi nogle gange har haft, når den unge kommer fra asylcenteret og skal ind i kommunen, skal de hentes i asylcenteret oppe i Vestervedsted eller kan de selv tage toget og så blive hentet på Hovedbanen."* (l. Karen, l. 384-386)-

Den anden tilgang der bliver beskrevet er fx *"(...) nu skal jeg som voksen træde ind og være en omsorgsgiver og sørge for, at du får mad og sammen med dig vaske dit tøj (...)"* (HH. Jesper, l. 185-186)

Familieplejekonsulent Benedikte siger *"(...) man er nødt til at anerkende den selvstændighed, der er opnået og bygge videre på den og så i en proces komme hen til, at de kan lægge det fra sig. Man kan ikke tage det der væk tvangsmæssigt."* (FP. Benedikte,

l. 268-270) Bente er enig i, at der er behov for både at kunne give de uledsagede flygtninge omsorg og samtidig se dem som voksne, der har klaret mange ting selv (P. Bente, l. 924-926) Det er imidlertid ikke altid nemt at se den unges behov og agerer efter det. Fx fik Enes et stort værelse i kælderetagen med adgang til eget bad og toilet. Dette er set ud fra en dansk kontekst helt almindeligt i forbindelse med en teenager, der er ved at løsrive sig fra sine forældre, og derved en god måde at tage hånd om plejebarnets udviklingsbehov. I denne sammenhæng kan det også ses som værende relevant, da Enes har været alene med ansvar for sig selv i et ukendt tidsrum. Derved tages der hensyn til plejebarnets intimsfære. I dette tilfælde er det imidlertid ikke plejebarnets ønske, da han efterspørger muligheden for at komme op og bo på samme etage som plejemoren, da det andet plejebarn flytter.

B: "Da så Heidi flyttede, der ville han jo bo ind på hendes værelse, så sagde jeg, jamen det skal du ikke. Nej, for du har dit værelse nedenunder, sådan er det. (...) hun kan ikke finde ud af at gå op og ned af trappen, så det ved du, at det kan ikke lade sig gøre. Du skal ikke derind."

G: "Hvad ser du det som et udtryk for?"

B: "Jamen han ville, det var jo de der frustrationer over at han, altså han manglede jo et eller andet ikk'. Altså, han manglede jo den der, hvad skal man sige han manglede jo sin mor. Altså i realiteten har han jo aldrig nogensinde fået noget fra den mor (...)" (P. Bente, l. 706-716)

Bente giver udtryk for, at hun er klar over, hvad der er på spil for Enes, men hun har ingen intention om at imødekomme hans ønske. Dette handler ikke om ham specifikt, men er en generel holdning, hun har "(...) jeg skal ikke have nogen teenager op og bo her, det er så grænseoverskridende for alle parter." (P. Bente, l. 91-92) Det kan synes en smule paradoksalt, at et af argumenterne for, at der skal anbringes flere børn og unge i plejefamilie er, at de skal opleve nære og stabile relationer, og at plejebarnet, der så rent faktisk efterspørger dette, afvises på sin anmodning. Enes havde et ønske om en nærhed, Bente ikke kunne imødekomme, så den del af hans omsorgsbehov blev der ikke taget vare på. Det er måske ikke kun en del af hans omsorgsbehov, men også en del af den måde han er vant til at være sammen på – at være tæt på familien. Bente tager her mere vare på den del af

omsorgen der handler om udvikling og opdragelse, frem for de essentielle behov for tryghed. For andre unge mennesker ville Bentes tilgang have været den rette, fordi det ville have været for tæt at skulle bo op og ned af plejeforældrene, eller der var et ønske/behov for løsrivelse og selvstændiggørelse.

Med dette eksempel bliver det tydeligt, hvor skrøbeligt det kan være at vokse op i en plejefamilie, idet der kan være uafklarede forventninger, der først dukker op i løbet af anbringelsen, hvor der på en institution ofte vil være klare retningslinjer og i det omfang det er muligt forsøgt forventningsafstemt ved indflytningen. Ligesom det er tydeligt, hvor vanskeligt det kan være, når der ikke er mulighed for at gå hjem fra arbejde og få pause, men er nødsaget til, grundet valg af metier, at være tilgængelig hele tiden. Dette sætter holdninger og egne følelser under pres.

Nygren siger, at omsorgspersonen skal *"(...) bidrage til at barnets væsentligste behov bliver tilfredsstillet på de for barnet hensigtsmæssige tidspunkter."* (Nygren, 1999, s. 60) Det er derved ingen tvivl om, at det er nødvendigt, at de professionelle tager ansvar og sørger for, at de uledsagede får dækket deres basale og eksistentielle behov for mad, søvn, kontakt og ro for at kunne udvikle sig. Sif siger *"Så hvis man kan tage nogle af de der byrder væk, fx madlavning. Sørger for tryghed – ro - stabilitet og alle de her ting og nogle venskaber - fodre med alle de der gode ting, så håber vi jo det frikøber noget energi (...)"* (JFK Sif, l. 294-297) Herved viser de professionelle omsorg for de uledsagede flygtninge og sikrer, at de ikke kun får tilfredsstillet deres fysiske behov for mad og søvn, men at de også har øje for vigtigheden af kontakt med andre, hvilket for Nygren (1999) alt sammen er en del af behovsomsorg. Mere om kontakt med andre, under afsnittet 'Venner'.

Struktur

Som det fremgår, taler Sif, og mange af de andre informanter i øvrigt, om vigtigheden af at sikre ro og struktur for de uledsagede flygtninge. Fx siger institutionskonsulent Karen om det optimale for en anbringelse *"(...) de [uledsagede, red.] kom ind og fik tag over hovedet, og der startede med at være ro på. Og de fik etableret den sikre base, som mentalt betyder rigtig meget for, at de kan udvikle sig på alle mulige andre parametre*

(...)” (I. Karen, l. 128-130). Alt der før var velkendt og forudsigeligt er udskiftet med det uforudsigelige og ukendte, og det er nødvendigt at få skabt struktur på de uledsagede flygtninges indre og ydre kaos (Montgomery & Linnet, 2012, s. 68) Montgomery & Linnet påpeger dette som et væsentligt element for at få flygtningebørn i udvikling, forebygge og minimere deres risiko for udvikling af psykiske lidelser. (Montgomery & Linnet, 2012, s. 64-85) Dette sker blandt andet ved at sikre struktur og forudsigelighed for de uledsagede flygtninge gennem fx STROF-modellen, som beskrevet i afsnittet om forskningsvandring. (Montgomery & Linnet, 2012, s. 64-67) (Starska, 1989, s. 8-10) Ved nedenstående citat beskrives, hvordan dette blandt andet omsættes i dagligdagen

”Vi går jo meget op i, rent indholdsmæssigt, gentagelser og struktur, og at ting er genkendelige. Det giver jo også noget ro og noget tryghed. Vi har en tavle, som de kan se, som de benytter sig rigtig meget af, hvem der kommer hvornår.” (HH. Jesper, l. 389-391)

Ved at skabe vaner og strukturere dagligdagen for de uledsagede viser de professionelle, at de tager ansvar, hvorved de unge langsomt begynder at slappe af, slippe for at være på vagt og opleve en følelse af tryghed.

Tid og tillid

De uledsagede flygtninge har dog brug for tid og plads til dels at falde ind i den nye kultur og samtidig bibeholde deres egen kultur, dels at opbygge tillid til de nye omsorgspersoner. På JFK tilfredsstilles disse behov blandt andet ved, at de unge får mulighed for at tale deres eget sprog med de kulturelle integrationsmedarbejdere og *”(...) kan gå ned i køkkenet og lave mad eller sidde mens Fatima laver mad og plapre løs på farsi (...) men også et eller andet med, at hun kan lave en ret, der dufter og smager lidt af hjemland.”* (JFK, l. 541-545). Ved servere mad fra hjemlandet er der i høj grad tale om at de professionelle tilfredsstiller helt væsentlige og medfødte behov som Nygren (1999) omtaler i forbindelse med behovsomsorg.

Det er af stor betydning, at førnævnte tidsfaktor respekteres. Farer de professionelle i stedet frem med danske værdier og normer, er der risiko for, at de uledsagede flygtninge enten afviser den nye kultur og verdensopfattelse, som de professionelle står for, og som

de møder i det omkringliggende samfund, eller at de forkaster deres egen kultur, med risiko for en følelsesmæssig konflikt. (Skutnabb-Kangas, 1990, s. 160) Med udgangspunkt i Skutnabb-Kangas' understregning af behovet for tid er det vigtigt at have tålmodighed med de uledsagede flygtninge, da det kan tage lang tid, før de unge føler tryghed og falder til. Informanterne taler om, at de uledsagede flygtninge har brug for tid til at få skuldrene til at falde ned "*Det tager altså tre, fem, seks måneder før der ligesom begynder at komme ro på, og de begynder sådan at orientere sig mere ud af og føle den der tryghed ved, at de kan være her.*" (JFK. Jens, l. 241-242) Dette handler både om, at de rent fysisk har brug for ro og stabilitet, og at det psykisk er nødvendigt for dem at finde ud af, at her er en gruppe mennesker, der vil dem det godt.

Sidstnævnte handler blandt andet om de uledsagede flygtnings opnåelse af tillid til de professionelle, hvilket er et vigtigt element i arbejdet med de uledsagede flygtninge. (Eide & Broch, 2010, s. 39) Disse unge har i høj grad oplevet brudt tillid fra de voksne, både i forhold til at have erfaret at deres forældre ikke har kunnet beskytte dem, men har været nødsaget til at sende dem hjemmefra, og i forhold til hvordan militæret, menneskesmuglere og andre voksne har behandlet dem før og under flugten. (Starska, 1989, s. 3-6; Montgomery & Linnet, 2012; Montgomery, 2000, s. 60-62) Det tager lang tid for de uledsagede flygtninge at genetablere denne tillid til omverden, og kræver stor tålmodighed af de professionelle. På alle tre institutioner taler de om, at deres grundlæggende pædagogiske arbejde er et at opnå de unges tillid og få dannet en relation til dem, hvilket tager tid. Det problematiseres, at der med nogle af de uledsagede flygtninge ikke er den påkrævede tid, fordi de kommer som 17-årige og har mange ting med sig i bagagen, som det er vanskeligt at komme i kontakt med, inden de fylder 18 år og for norges vedkommende skal videre i voksensystemet. "*Hvor man ligesom har måttet speede processen op. Smartere i en fart (...) vinduet er bare kortere, du kan ikke sidde og spille Uno halvanden time med dem alle sammen.*" (DP. Thomas, 155-158)

Behovet for tid til at falde til ved en anbringelse ses også hos danske børn og unge, ligesom kulturforskelle også forekommer, når danske børn og unge anbringes og fx

kommer fra et hjem på stenbroen og flyttes til et liv på landet²⁸. Anerkendelse, struktur og forudsigelighed er på samme måde relevant for anbragte danske børn og unge, der dog ikke samtidig har den sproglige udfordring og somkender til de fleste grundlæggende normer i samfundet.

Opsummering

I forhold til omsorg gør det sig gældende, at de professionelle anser det for nødvendigt og som deres opgave at skabe ro, struktur og forudsigelighed for de uledsagede flygtninge og sikre, at de får deres basale behov tilfredsstillet i form af fx mad og søvn. Der er forskellige opfattelser af, hvordan og hvornår de uledsagede skal mødes som 'børn' og som mere selvstændige individer i forhold til deres adfærd som konsekvens af deres oplevelser med blandt andet krig og flugten hertil. Det er vigtigt, at de professionelle er i stand til at møde barnets/den unges behov, hvor de er, og ikke tage udgangspunkt i egne behov for fx at hjælpe. (Nygren, 1999) Der er dog enighed om, at processen ikke kan forceres, og der er en erfaring med, at det tager tid, før de unge falder til, hvilket respekteres. At have brug for tid, blive anerkendt for den man er, føle tryghed og ro og at være i en kendt og forudsigelig struktur bidrager til, at der frigives energi og overskud til at have fokus på nogle af de mange andre ting, som de uledsagede skal forholde sig til, fx opbygning af relationer og indlæring af nyt sprog og nye normer. Elizabeth Starska siger i sin artikel "Børn som flygtninge. Oplevelser og reaktioner" at det gør sig gældende i arbejdet med denne gruppe "*... at begribe en ny kultur med alt, hvad det indebærer, at opbygge en ændret social identitet er nogle langvarige processer. Dem kan kun flygtningene selv gennemleve, men vi kan støtte dem undervejs.*" (Starska, 1989, s. 10)

10.4 Betydningen af den kulturelle baggrund

I dette afsnit vil jeg skitsere nogle af de specifikke forhold omkring de uledsagede flygtninge, som adskiller sig fra majoriteten af etnisk danske børn og unges forhold og behov i forbindelse med en anbringelse.

²⁸ Mogens Nygaard Christoffersens undersøgelse 'Familieplejen - en undersøgelse af danske plejefamilier med 0-17-årige plejebørn' fra 1988 refereres i Marianne Skyttes afhandling 'Anbringelse af etniske minoritetsbørn'.

Det fremgår af artikel 20 i Børnekonventionen og afspejles i vejledningen punkt 563, som et væsentligt element i valg af anbringelsessted, at der må tages ”... *tilbørligt hensyn til de særlige forhold, som barnets eller den unges etniske, religiøse, kulturelle og sproglige baggrund giver anledning til ...*” (Børne-, Ligestillings-, Integrations- og Socialministeriet, 2015) Jeg vil i dette afsnit bringe disse fire faktorer, det vil sige; etnicitet, religion, kulturelle kompetencer og sproglig baggrund i spil i forhold til mine data.

Etnicitet

Det fremgår af interviewet med institutionskonsulenterne, forstanderne, plejemoren, og medarbejderne på Dagmars Palads, at især én gruppe af de uledsagede flygtnings mentalitet udfordrer de professionelle. De beskriver de unge med afghansk baggrund som værende særligt krævende i forhold til materielle goder, ligesom også somalierne får dette prædikat på. Det er overraskende, at alle de professionelle, der omtaler denne problematik/udfordring taler om *krævementalitet* på tværs af de forskellige organisationer. På den anden side beskrives de uledsagede flygtninge fra Eritrea som meget taknemmelige ”(...) *der kan vi jo opleve med de unge mænd fra Eritrea, at de har en helt anden tilgang til det! De kender det jo også (...) Men det er en helt anden tilgang end fra Afghanistan.*” (F. Pernille, l. 411-413) Syrerne, som den sidste gruppe, betegnes overordnet som mere veluddannede og vestligt orienteret. (I. Karen, l. 212-220)

Af interviewene får jeg en fornemmelse af, at de professionelles forståelse for og håndtering af de uledsagede sættes på prøve. De provokeres af de unges forestilling om, at man, fordi man er kommet til Danmark og ”(...) *det her land flyder med mælk og honning.*” (Forstanderne, l. 381-405; DP. Dorte, l. 382-390), kan få en bil i fødselsdagsgave, en racercykel til 10.000 kr., en PlayStation til sit værelse - selvom der findes en fælles på institutionen etc. Plejemor Bente siger:

”For han ville jo gerne gå med det der dyre, dyre fodboldtøj, så siger jeg, ’Jamen det må du da gerne, det er bare ikke mig, der skal betale det, det skal du selv betale. Du har tøjpenge, det skal dine tøjpenge gå til, sådan er det.’” (P. Bente, l.592-594)

Forstanderen Leon fortsætter *"De kræver, og de kræver, og de kræver i en uendelighed, og det hører ikke op – de bliver ved!"* (F. Leon, l. 385-386) På anden side prøver nogle af de professionelle, både blandt forstanderne og medarbejderne på institutionerne, at se det dels som en kompetence - en ihærdighed og vedholdenhed, der skal vendes til noget positivt, dels som et vilkår for arbejdet med denne gruppe *"... der er ikke noget ondt skabt i en dreng, der sidder og kræver og kræver og kræver, det er jo hans forestilling om, hvordan det er her."* (DP. Dorte, l. 403-404) De professionelle forklarer det med, at de unge afghanere kommer fra en kultur, hvor enhver er sig selv nærmest, hvor der ikke er noget sikkerhedsnet, og med en klan- og stammekultur der gennem flere generationer har bekæmpet hinanden for at kunne overleve i de barske landområder. (Forstanderne, l. 386-394+415-428; DP. Dorte, l. 405-406). En supplerende indgangsvinkel kunne være, at de unge, der kommer til Danmark, ønsker at falde ind og ligne de danske unge med deres I-phones, smarte cykler mv. som de bliver præsenteret for i reklamerne og på gaderne og på denne måde forsøge at være en del af gruppen og den nye kultur. De uledsagede flygtninge kan derved se det både som en mulighed for at blive en del af ungdomskulturen i Danmark og at opnå om ikke andet en materiel tryghed i alt det utrygge. På den baggrund kan deres ønsker og krævementalitet forstås som en higen efter tryghed.

For de professionelle kan der være et dilemma i håndteringen af denne adfærd, da den umiddelbare reaktion, ud fra deres udtalelser at dømme, vil være kun at benytte opdragelsesomsorgen. (Nygren, 1999, s. 63-65) *"De sætter ikke nogen begrænsning på - det er altid fuld power på krævementaliteten! Og det er vi nødt til at dæmme op for – og det gør vi så."* (F. Leon, l. 426-428) På denne måde vil de professionelles fokus ligge i at anvise hvilke værdier og normer, der er socialt accepterede (Nygren 1999) med risiko for at glemme, at det måske i virkeligheden er nødvendigt også at indtænke behovsomsorgen.

Den kulturelle integrationsmedarbejder kan være med til at adskille, hvad der handler om etnicitet og om personlighed, pubertet og krigens betydning for den enkelte.

"Vi ansatte på et tidspunkt en integrationsmedarbejder, som havde en iransk baggrund og talte det samme sprog som man taler i Afghanistan (...) han forklarede (...) Der er ikke noget socialt sikkerhedsnet i de lande – hvis man vil sikre sig socialt, så er man nødt til at kræve og kræve – tiltvinge sig adgang til nogle ting med trusler eller med vold eller slige sager (...) Det ligger så dybt i dem, at det er det, det handler om!" (F. Leon, l. 419-426)

Ved at få denne forklaring kan det give en bedre forståelse for de uledsagedes adfærd, og at det der anses for upassende i en dansk kontekst, kan være en nødvendig overlevelsesstrategi, der hvor de kommer fra. Dette giver de professionelle mulighed for at 'omdefinere' den med danske øjne set ikke socialt accepterede adfærd. *"Man skal jo bare ikke lade sig irritere af dem (...) Det er jo det, man er tilbøjelig til (...) det er nødvendigt at vende den ihærdighed til noget konstruktivt, så de sådan ligesom kan komme videre (...) De kender ikke andet."* (Forstanderne, l. 439-444)

På baggrund af de professionelles beskrivelser af, at de uledsagede flygtninges 'krævementalitet' er næsten medfødt, grundet generationers kamp om overlevelse, er det af stor betydning, at de uledsagede får hjælp til at få en kompletterende opfattelse af virkeligheden, end den de har. Ønsker man at ændre eller udvide de uledsagede flygtninges mentalitet, er det vigtigt at inkorporere Skutnabb-Kangas' (1990) begreber om kundskab, følelser, adfærd og metakulturel bevidsthed i overvejelserne. Især den metakulturelle bevidsthed er relevant, idet 'krævementaliteten' må formodes at være en del af personlighedsstrukturen, hvorfor det er væsentligt at være opmærksom på, at en ændring på dette område tager tid, hvilket kan forklare en udtalelse som

"Det ligger dybt i vores kultur, at vi behandler folk forskelligt for at kunne behandle dem lige. Hvis der er en familie, der har brug for en kørestol til et barn, så betyder det jo ikke, at alle i hele Danmark skal have en kørestol! Osv. Det princip, det forstår de unge flygtninge simpelthen ikke!" (F. Leon, l. 458-461)

Sammendrag

Samlende kan det siges, at der er en opfattelse af, at nogle etniske grupper anses for have en mere krævende mentalitet end andre. Dette kan give anledning til en bekymring om, hvorvidt der på den baggrund bliver gjort forskel på de forskellige grupper. Især adfærden hos nogle af de afghanske og somaliske unge aktiverer de professionelles solidaritetsbegreb, og det er tydeligt at de provokeres af adfærden.

I Danmark er der mere eller mindre en uskreven regel om, at "Man skal yde, før man kan nyde", hvilket også plejemor Bente giver udtryk for i forhold til plejebarnets krav om dyrt fodboldtøj. Vi har som befolkning en historie med os, hvor alle, mere eller mindre, er solidariske med hinanden og indforstået med at betale skat som en præmis for vores velfærdssamfund. Når de professionelle omtaler afghanernes klankultur som baggrund for deres adfærd og krævementalitet, giver det en forståelse for, hvorfor de uledsagede flygtninge reagerer, som de gør. Det er vigtigt at være opmærksom på, at det tager tid at ændre så grundlæggende opfattelser af verden og ikke mindst at være opmærksom på, om krævementaliteten, og de professionelles oplevelse af denne, fører til en slækket professionalisme.

Selvom krævementaliteten kun fremtræder eksplicit i interviewene med plejemor, medarbejderne på Dagmars Palads og de tre forstandere, har jeg en formodning om, at det også er et arbejds punkt på de to øvrige institutioner, da forstanderne i mine øjne taler ud fra, hvad der foregår på alle tre institutioner.

Religion

I Danmark er majoriteten af befolkningen fortsat medlem af folkekirken (godt 4.3 mio. mod knap 1.4 der ikke er medlem²⁹), men en stor del bruger kun kirken ved særlige begivenheder som fx dåb, konfirmation, bryllup og jul. Til trods for at mange danskere kun kommer i kirken sporadisk, har den kristne tro og de kristne værdier en betydning i flertallets bevidsthed. Dette faktum er væsentligt at have med sig i arbejdet med etniske minoriteter, herunder uledsagede flygtninge. I rapporten "Anbringelse af børn med etnisk minoritetsbaggrund" (Hammen & Jensen, Anbringelse af børn med etnisk

²⁹ <http://www.dst.dk/da/Statistik/emner/folkekirken/medlemmer-af-folkekirken> den 29.9.2016

minoritetsbaggrund. En forskningsoversigt, 2010, s. 11-14) anbefales det, at den professionelle er opmærksom på og bevidst om sin egen kulturforståelse. Med udgangspunkt i Skutnabb-Kangas' kulturlæg (Skutnabb-Kangas, 1990, s. 161) kan man se, at religion i den metakulturelle bevidsthed er placeret sammen med familiemønster og børneopdragelse meget tæt på personlighedsstrukturen.

I plejefamilien

En stor del af de uledsagede flygtninge bekender sig til den muslimske tro, hvilket for manges vedkommende betyder, at de ikke spiser svinekød, ikke drikker alkohol, holder Ramadan og efterfølgende fejrer det med Eid.

Plejemor Bente er ansat til at varetage plejebarnets behov, inklusiv understøtte udøvelsen af hans religion jf. Børnekonventionen artikel 14. Trods hendes mange års erfaring som plejemor lykkes det hende ikke at tilsidesætte egne værdier i forbindelse med Enes første afholdelse af Ramadan.

"Det havde jeg svært ved at forholde mig til. Det kunne jeg mærke (...) og der sagde jeg til ham (...) 'Det kan jeg godt sige dig, jeg står altså ikke op midt om natten og laver mad til dig. Så hvis du skal have noget at spise, så må du altså gøre det om natten, og så må du selv lave det.' Det gjorde han så. Og jeg sagde 'Vi tager ingen steder hen, hvis ikke du må drikke vand, så er vi her hjemme. Eller DU er herhjemme, hedder det' for jeg var jo ikke nødvendig." (P. Bente, l. 181-187)

Bente giver tydeligt udtryk for sin holdning til den muslimske tradition med at faste i forbindelse med Ramadan. Plejebarnet er næsten lige ankommet til Glimmerby kommune hos plejemoren, da denne situation udspiller sig. Udover at det sikkert er ligeså vigtigt for ham at holde Ramadan, som det er at holde jul for mange danskere, er det dels hans ret, både i henhold til vores religionsfrihed i Danmark og Børnekonventionens artikel 14, dels kan der også være et tryghedselement i at fastholde det kendte fra hjemlandet, når alt andet er nyt og ukendt. Endvidere er det så tidligt i integrationsprocessen at det må formodes der fortsat er tale om enten segrations- eller den funktionelle tilpasningsfase, jf. Skutnabb-Kangas' faser, hvorfor der kun er et meget begrænset kendskab til alternative 'verdensopfattelser' (Skutnabb-Kangas, 1990, s. 164) Ydermere vil

en 'forkastelse' af denne tradition også kunne opleves som et svigt af familien, der ikke er kommet med til Danmark.

Bente siger videre om situationen "*(...) det var nok noget af det værste, men det er fordi, det er mig så meget imod, at de ikke må spise og drikke. Det strider så meget imod mig.*" (P. Bente, l. 328-330) Bentes udmeldinger vidner om, at det er en kompleks opgave, og at det kan være svært at være vidne til ritualer og adfærd, der strider mod omsorgspersonens egne normer og værdier. Skytte skriver i sin afhandling (Skytte, 2002), at plejefamiliers religiøse baggrund har stor betydning for det etniske minoritetsbarn og dets mulighed for at udfolde sin religion.

Det er klart, at jo ældre det anbragte barn/ung er, jo lettere vil det være selv at opsøge et fællesskab, hvor der er mulighed for at udøve religionen, men det kræver alt andet lige fortsat en opbakning fra anbringelsesstedet. Hvis udøvelse af religionen overlades 100 % til de uledsagede flygtninge, kan det ikke forventes, at de i en alder af 14 -17 år er helt fortrolig med alle facetter af en religions udførelse. Man kan tale om, at omsorgspersonen ikke formår at tilfredsstille barnet i forhold til udviklingsomsorgen (Nygren, 1999), idet der ikke bliver taget hånd om den psykosociale udvikling. Barnet støttes ikke i at få følelsesmæssig kontakt til andre med samme baggrund og derved styrke sit selvbillede, i dette tilfælde som en ung muslimsk troende person. Samtidig er der risiko for, at den uledsagede flygtning enten vil tage afstand til egen religion eller til det danske samfund, hvis religionen ikke anerkendes af majoritetssamfundet. (Skutnabb-Kangas, 1990) Ved at fratage de uledsagede flygtninge deres religion og traditioner kan de, udover at miste en del af deres identitet, få det svært i forbindelse med kontakt med familien. De kan ikke leve op til at være den gode søn/datter, der efterlever familiens tro og traditioner. Dette vil dog i højere grad gøre sig gældende for mindre børn, der er mere afhængige af deres omsorgspersoners hjælp til at vedligeholde religionen. De ældre børn og unge kan lettere selv opsøge andre med samme tro.

Samtidig beskrives dét, at de uledsagede ikke skal forholde sig aktivt til to kulturer, men kan holde dem adskilt, idet forældrene ikke er i landet, som en fordel, da de derved kan bruge energi på at få styr på den nye kultur, fremfor at blive splittet mellem to.

(Skutnabb-Kangas, 1990, s. 160) Det er imidlertid vigtigt, at man ikke underkender effekten af telefonkontakt, mails og Skype, ligesom familiens netværk i landet også kan have indflydelse på den uledsagedes adfærd og udfordringer.

I eksemplet med Bente er det mit indtryk, at hun trods personlig modstand respekterer plejebarnets religion, og kun italesætter sin modstand. Hun forhindrer eller forbyder ham ikke at faste. Hun fortæller også, at hun naturligvis ikke serverer svinekød for ham, og hvordan de sammen kører til en større by, hvor man kan få halalslagtet kød, hvilket de fortsætter med, efter han har fået familiesammenføring. Anden gang der er Ramadan, er plejebarnet i Norge hos sin onkel, hvorfor Bente ikke behøver at forholde sig til, at han ikke må spise og drikke, som er det, hun finder svært.

På institutionerne

Religionen beskrives ikke så markant i mine interviews med institutionsmedarbejderne og forstanderne, hvilket kan handle om, at det er mere institutionaliseret, hvorved de professionelle ikke på samme måde konfronteres med det, som hvis det var i deres eget hjem. Der vil også med stor sandsynlighed være fundet en mere generel tilgang til, hvordan de unges religion kan holdes i hævd, idet de uledsagede flygtninge har været en del af ungegruppen en årrække, og fordi der er ansat kulturelle integrationsmedarbejdere. Det er på denne måde ikke overladt til den enkelte medarbejder eller ung, og derudover er det ikke så 'afvigende', hvis der er en, der fx ikke spiser med til aftensmaden grundet faste, som hvis det er i en plejefamilie.

Institutionskonsulenterne fortæller dog, at det undervejs har været nødvendigt med sparring med forstanderne og medarbejderne om

"(...) fx religion og hvordan man kan sikre, at de bevarer den, og hvad med mad, og hvad når der er Eid? Sørger man så for, at der er mad, når de må få lov at spise, eller sætter man sig sammen med dem måske og spiser eller i hvert fald bare er sammen (...) Alle de der ting, hvordan gør man det, det er en helt anden måde at drive et socialt fællesskab på, end det man har været vant til (...)" (I. Line, l. 454-455)

Pernille fortæller, at de bakker op om de forskellige religioner, og for nogen betyder det mere end andre:

"Vi har en gruppe af unge fra Eritrea, og der kan vi se at religionen betyder rigtig meget. Det at gå i kirke og få mulighed for det – og det skal de jo støttes i. Og egentlig klarer de det jo rigtig meget selv og ønsker det og gør det. Så vi har meget respekt om deres højtider ligesom vi også forventer, at de også har respekt omkring vores højtider (...)" (F. Pernille, l. 100-104)

Dette taler ind i, at vi kan lære noget af hinanden, og at integration ikke kun handler om, at de flygtninge der kommer her til landet skal ændre sig, men at det danske samfund også skal være villigt til at tage imod og acceptere dem.

Forstanderen Leon siger:

"I virkeligheden giver det jo også den sidegevinst, at de danske unge, også på den led, ikke bare er sig selv, men også skal lære at tænke udover deres egen næsetip. På den led lever vi i en globaliseret verden, hvor vi ikke bare er danskere men der er alle mulige mennesker!" (F. Leon, l. 77-80)

Ved at tage hånd om de uledsagedes religion og behov for at dyrke den, på den måde som det her beskrives, formår de professionelle både at give plads til den oprindelige kultur og introducere dem for den nye kultur og dens traditioner og højtider. De professionelle er herved medvirkende til at udvide de uledsagede flygtnings metakulturelle bevidsthed. (Skutnabb-Kangas, 1990)

Der er imidlertid flere måder at introducere de uledsagede flygtninge til den danske kultur. Fx fortæller en medarbejder fra Dagmars Palads *"De her, de mister interessen. Selv de mest religiøse prøver vi at punktere med et par kondomer i lommen, eller så er der ligesom hul. Jeg håber ikke, at vi nogensinde får en, der har boet her, som hænger ud med Hizb ut-Tahrir (...)"* (DP. Thomas, l. 292-294)

Dette udsagn giver indtryk af en, måske ubevidst, stigmatisering af denne gruppe, hvor de professionelle kan blive fanget af det fokus og den retorik, der til tider er på området i forhold til flygtninge fra den arabiske verden, samt egne personlige holdninger. Det kan

endvidere ses som et misforstået hensyn at udlevere kondomer, da det senere kan bringe den unge i vanskeligheder i forbindelse med en eventuel familiesammenføring og et kultursammenstød i den forbindelse. Med dette udsagn giver det indtryk af et ønske om, at de uledsagede flygtninge skal assimileres og lægge deres normer og traditioner bag sig.

Sammendrag

I dette afsnit er det blevet tydeligt, hvor svært det kan være at imødekomme de behov der er på spil, hvis de strider imod omsorgspersonens værdier, hvilket også beskrives af Nina Hannemann (2003). I forhold til 'vedligeholdelse' af religionen har de fleste af de uledsagede flygtninge en alder, hvor de selv kan være opsøgende modsat et barn på fx 10 år. I sådanne tilfælde ville barnet i højere grad være overladt til plejefamilien eller institutionens fokus eller mangel på samme. Skyttes afhandling viser, at der generelt er meget lidt fokus på religion i anbringelse af etniske minoriteter. (2002) Dette kan på sigt blive et problem for den unge, da det derved er meget overladt til den enkelte. I Hannemanns undersøgelse forslås det, at der udarbejdes fælles retningslinjer for arbejdet med de særlige kulturelle, religiøse og sproglige forhold, så det ikke overlades til den enkeltes værdigrundlag. (Hannemann, 2003, s. 58-61) Det synes dog lettere at understøtte og fastholde de uledsagedes religion, når der er flere samlet, og de dels kan støtte hinanden, dels er ansat kulturelle integrationsmedarbejdere. Endvidere giver det mulighed for drøftelse af højtider og traditioner og derved en udvidelse af forståelsen for andres kulturer både for de danske anbragte og de uledsagede flygtninge.

Kulturelle kompetencer

Når flygtninge kommer til et fremmed land, børn som voksne, er der for manges vedkommende tale om at skulle tillære sig en helt ny kultur med nye normer og værdier. De kompetencer man havde og var tryk ved i sit eget land, er ikke nødvendigvis længere gældende, hvad enten det drejer sig om arbejde, politisk aktivitet, sproget eller den grundlæggende viden om, hvordan samfundet fungerer. I værste fald kan det føre til, at den nytilkomne flygtning føler sig modløs og magtesløs (Arenas, Steen, Jacobsen, & Thomsen, 1996, s. 46-49) Dette gør sig også gældende for de uledsagede flygtninge. De kulturelle kompetencer hænger i høj grad sammen med integrationsprocessen, hvorfor denne vil blive drypvist berørt i dette afsnit, og ellers derudover i et selvstændigt afsnit

senere. Kulturelle kompetencer kan forstås på mange måder. Hammen & Jensen fremhæver i deres forskningsoversigt, blandt andet at der med kultur forstås "*(...) familiekultur i bred forstand, i forhold til familiens historie, vilkår og måder at handle på.*" (Hammen & Jensen, Anbringelse af børn med etnisk minoritetsbaggrund. En forskningsoversigt, 2010, s. 12)

Medarbejderne på de tre institutioner, forstanderne, plejemor og institutionskonsulenterne giver alle udtryk for, at det er af væsentlig betydning for de uledsagede flygtninge, at der er nogle voksne, der kender til deres kultur. Dette skal ses ikke mindst i lyset af, at de som nævnt tidligere er blevet revet op ved rødderne og er havnet som minoritet i en helt anderledes kultur, uden kendte omsorgspersoner til at støtte sig. (Eide & Broch, 2010, s. 81) De professionelle ser det dog ikke som en nødvendighed, at alle har anden etnisk baggrund end dansk, og for en plejefamilie kan det være tilstrækkeligt med en kontaktperson, som kan agere brobygger både i forhold til den uledsagede og i forhold til plejefamilien rent kulturelt. Dette har gjort sig gældende for Bente og hendes plejebarn med succes ifølge Bente. Sif, der har arbejdet mange år med målgruppen på JFK fortæller, hvordan hun syntes, at det var overvældende, og hun ikke vidste, hvad hun skulle gøre, da de modtog den første uledsagede flygtning. Hun fandt imidlertid ud af, at "*... det er mange af de samme ting, vi har lært gennem mange år, vi kan bruge.*" (JFK. Sif, l. 370). Ved at have ansat kulturelle integrationsmedarbejdere fastholdes fokus imidlertid på at tilfredsstille den del af behovs- og udviklingsomsorgen (Nygren, 1999), der omhandler nogle af kompetencerne fra hjemlandet, som fx at kunne tale sit eget sprog og få mad, der smager og dufter af hjemland.

Som beskrevet i forbindelse med etnicitet og medarbejdernes oplevelse af de unges krævementalitet, kan denne også ses om nogle kompetencer, der var nødvendige tidligere, men som der er brug for hjælp til at aflære eller bruge på anden vis. Den professionelle opgave er således at bidrage til, at den uledsagede flygtning kvalificeres til at udfolde sig med aktiviteter, der er centrale for at kunne mestre den danske kultur, samt understøtte det de kan i forvejen. Dette svarer til Nygrens opdragelsesomsorg, idet den professionelle introducerer de normer, der findes i det aktuelle samfund. I den forbindelse udvides den uledsagedes kulturelle kompetence i forhold til kundskab og

adfærd i den nye kultur (Skutnabb-Kangas, 1990), hvilket er en vigtig brik i integrationsprocessen.

Et eksempel på dette kunne fx være i forhold til øjenkontakt, som på en anden måde end med danske anbragte børn og unge nødvendiggør de professionelle omsorgsfulde guidning. At kunne regulere øjenkontakten er et vigtigt element i det sociale samvær. Dette kræver fleksibilitet og indsigt i den enkeltes kulturelle baggrund hos de professionelle, da der kan være forskellige betydninger af øjenkontakt i fx de afrikanske og arabiske lande. Ved at styrke de uledsagede flygtnings viden på dette område har de professionelle fokus på den del af de kulturelle kompetencer som Skutnabb-Kangas kalder adfærd, ligesom også Nygrens (1999) udviklings- og opdragelsesomsorg kommer i spil.

At de uledsagede flygtninge bliver bekendte med denne og andre dele af den danske kultur, skal dog ikke ske på bekostning af deres egen kultur. Skutnabb-Kangas understreger, at hvis man går for hurtigt frem og ikke hjælper de uledsagede flygtninge til at opnå en metakulturel bevidsthed, er der risiko for, at de enten vender den danske kultur ryggen eller deres egen. (Skutnabb-Kangas, 1990, s. 162) Det er blandt andet derfor, det er relevant med de tidligere omtalte kulturelle integrationsmedarbejdere. Disse kan være med til at underbygge og vedligeholde de uledsagedes egen kultur "... *Zahra har selv været inde på at lave noget somalisk undervisning, for netop at styrke de der indre billeder, så han bedre kan forstå de danske begreber...*" (HH. Jesper, l. 229-231) Hvilke indre billeder de uledsagede flygtninge har, afhænger naturligvis også af deres liv inden flugten, for som Dorte siger "*Har de været vant til fra barnsben også at klare sig selv, eller er det nogle, der også har fået serveret tingene på en sølvske.*" (DP. Dorte, l. 280-281)

Sammendrag

Det fremgår af ovenstående afsnit, at det er vigtigt at den uledsagede flygtning både fastholder de oprindelige kompetencer og inkorporerer nye for at kunne fungere på en socialt acceptabel måde og samtidig ikke forkaster egen kultur. I den forbindelse er de kulturelle integrationsmedarbejdere et vigtigt aktiv, da de med deres viden om begge kulturer kan agere 'oversættere' for både de uledsagede flygtninge og de professionelle.

Det bliver endvidere tydeligt, at integration går begge veje, og at det er nødvendigt, at både den uledsagede og de professionelle er åbne for andre måder at gøre tingene på.

Sprog

Et af de områder hvor de uledsagede flygtninge for alvor adskiller sig fra de etnisk danske anbragte vedrører sproget. Langt de fleste uledsagede har ved ankomsten til anbringelsesstedet et begrænset ordforråd, hvilket vanskeliggør deres kommunikation med de professionelle og de øvrige anbragte, såfremt disse ikke har samme modersmål.

At kunne komme i kontakt med andre og kommunikere er et medfødt og essentielt behov for alle mennesker, da vi har brug for at være en del af et fællesskab. Det er vigtigt, at dette eksisterende behov indtænkes på niveau med mad og søvn. Så ser vi på sproget og det at kommunikere ud fra Nygrens behovsomsorg (1999) er det oplagt at tænke på det, som et af de områder, de professionelle skal sikre, bliver tilgodeset.

Der er imidlertid to ben i det med sproget. Der er det oprindelige sprog, og der er det danske sprog. Det er vigtigt, at begge dele prioriteres. Det er som regel ikke noget problem at motivere de uledsagede flygtninge til at lære dansk "*De vil bare lære dansk. De lægger sig i selen hele tiden. De vil, vil, vil lære dansk så hurtigt som muligt, for de ved godt, at det er vejen frem.*" (JFK. Sif, I. 120-122) Dette er et rigtig godt udgangspunkt for arbejdet med de unge, da det danske sprog i høj grad er et skridt på vejen til integration, uddannelse og at kunne klare sig i det danske samfund. Trods motivation til at lære og gå i skole, er det ikke alle det kommer lige let til. Plejemor Bente fortæller, at hun har siddet med sit plejebarn og læst 'Søren og Mette' bøger, og at det især var en udfordring, fordi plejebarnet ikke havde haft nogen form for skolegang i hjemlandet og derfor var nærmest analfabet. Ved hårdt slid fra plejebarnet, vedholdenhed fra plejemoren og godt samarbejde med skolen er det dog lykkedes plejebarnet at blive så god, at han fx har bestået teoriprøven til kørekort. Det er imidlertid vigtigt være opmærksom på, at eventuelle indlæringsvanskeligheder også kan skyldes traumatisering, da dette kan bidrage til at det bliver svære at lære et nyt sprog.

Alligevel bliver sproget udpeget som en barriere for arbejdet med de uledsagede flygtninge, både blandt mine informanter og i andre undersøgelser (Integrationsnet,

2011; Ankestyrelsen, 2010) Det er ikke så meget i forhold til den daglige kontakt og de praktiske ting, som det at kunne få etableret den vigtige relation som tidligere nævnt. Sif fra JFK siger:

"(...) så de [uledsagede, red.] fortæller alle sammen, at når de så får lov at sige de samme ting til kulturmedarbejderen på deres eget sprog, så kan de nuancere fortællingen meget mere (...) Så hvis de også skal føle sig ordentligt imødekommet, og set, og hørt, og mærket, og forstået, så er man nødt til at kunne det der med nuancerne. (...) De glæder sig nogle gange til, at der kommer en, der kan deres eget sprog, så de bare i en time kan få lov at snakke, hvor man føler, at man har fået forklaret sig." (JKF. Sif, l. 556-561)

Udover at den kulturelle integrationsmedarbejder kan være med til at sikre vedligeholdelse af sproget, såfremt der er ansat en med den konkrete sproglige baggrund, er det generelt blevet lettere for de unge at fastholde deres sprog end bare år tilbage. Skype, mobiltelefon og mails gør det lettere at holde kontakt med familien. Derudover er de fleste af de uledsagede flygtninge i en alder, hvor de i mindre grad præges så let sprogligt, som hvis der er tale om en syv årige, anbragt i plejefamilie hvor der kun tales dansk. Det er vigtigt, at det oprindelige sprog understøttes under anbringelsen, da det er en del af de uledsagedes kultur og mulighed for at kommunikere med deres familie.

Institutionskonsulenterne giver ligeledes udtryk for, hvorfor de anser det for relevant at have kulturelle integrationsmedarbejdere ansat

" (...) så man dels har mulighed for i starten (...) kommunikativt at kunne tale nogenlunde sammen uden en tolk, men også at have hele det der kulturelle integrationsblik og hjælpe dem ud i kommunen (...)" (l. Line, l. 475-479)

At have ansat en kulturel integrationsmedarbejder med forståelse for og til dels kommunikative muligheder for at tale med de unge på deres sprog, er et helt særligt behov, der gør sig gældende for de uledsagede i forhold til de danske anbragte. Et behov det er vigtigt at tilgodese, både i forhold til Børnekonventionen artikel 20 og ikke mindst af hensyn til de unges integrationsmuligheder, herunder vigtigheden af at forstå sig selv

og sin egen historie samt for på sigt at kunne gebærde sig alene uden for institutionens og plejefamiliens rammer. Integrationsnets lille undersøgelse beskriver, at nogle unge finder det meget vigtigt at have nogle at tale med, som kan deres eget sprog og andre giver udtryk for, at det er godt, at de kan øve sig og tale dansk med medarbejderne. (Integrationsnet, 2011, s. 41)

”Altså, vi har haft meget god gavn af en medarbejder som er arabisktalende og er dansktalende, fordi det giver en tryghed til at man kan åbne sig lidt mere – vi kan jo ikke forvente, at vi har en medarbejder som kan alt – der er jo mange forskellige sprog – i hvert fald har det været en åbning for nogle (...) vi bruger rigtig meget tolk – især i opstarten af forløbet. Fordi der er mange ting de ikke kan give udtryk for på dansk. Fordi der er mange misforståelser, der kan opstå fordi man ikke forstår hinanden!” (F. Pernille, l. 200-205)

Herved kan den uledsagede flygtning opleve nogle af sine gamle kompetencer og værdier komme i spil og opnå anerkendelse gennem accept af den oprindelige kultur og sprog. Dette er vigtigt i forhold til integrationen i det danske samfund.

Sammendrag

Det er vigtigt, at de uledsagede flygtninge lærer at tale dansk. Det er også vigtigt, at de har mulighed for at vedligeholde deres eget sprog. Personalet ser de manglende danskundskaber som en barriere i forhold til at kunne imødekomme de uledsagede på samme niveau som de danske anbragte børn og unge, da det kan være svært at tale nuanceret om følelser. I forlængelse af dette taler institutionsmedarbejderne, forstanderne og plejemoren positivt om de kulturelle integrationsmedarbejdere, da de netop kan tale med de uledsagede på deres eget sprog og derved give dem et rum, hvor de kan tale og føle sig forstået. Det er imidlertid meget vigtigt samtidig at understøtte indlæringen af det danske sprog, hvilket kan tage lang tid.

Opsummering

På baggrund af de fire punkter kan det samlende siges, at det kræver en ekstra indsats af og opmærksomhed fra de professionelle at håndtere etnicitet, religion, de kulturelle kompetencer og sprogudfordringerne på en tilfredsstillende måde, der lever op til

intentionerne i både vejledningen og Børnekonventionen. Det er tydeligt ud fra de fire afsnit, at de professionelle bliver påvirket af denne ekstra dimension i arbejdet med de anbragte uledsagede flygtninge, hvorfor det er vigtigt at have fokus på dette. Endvidere fremgår det, at de kulturelle integrationsmedarbejderes tilstedeværelse er af væsentlig betydning.

10.5 Venskaber

Mennesket er et socialt væsen, og langt de fleste mennesker har behov for at høre sammen med nogen. (Nygren, 1999, s. 61) Dette gør sig også gældende for de uledsagede flygtninge.

Fællesskab med danskere

Institutionskonsulenterne fortæller, at de ser det som et vigtigt led i integrationsprocessen, at de uledsagede flygtninge bor sammen med danske unge (I. Line, l. 240-244) Dertil kommer, at langt de fleste uledsagede flygtninge udtrykker et ønske om at bo sammen med danskere, da de tænker, at de derved hurtigere lærer dansk, bliver integreret og får danske venner. (I. Line, l. 490-492) Det fremgår i midlertidig både af interviewet med plejemor, institutionskonsulenterne, Holbergs Hytte og JFK, at til trods for godt sprog, velvilje, fælles interesser, skolegang i almindelig skole med videre er det fortsat vanskeligt at knytte bånd til danske unge. JFK fortæller om en af deres anbragte, som hurtigt lærte at tale vældig godt dansk og begyndte i en almindelig 9. klasse.

"(...) de [andre elever, red.] syntes, hun var spændende og ville gerne alt muligt, og så glemte de hende lidt igen. Hun har nogle andre værdier, altså de er langt mere fremme i skoene modenhedsmæssigt, end hun er, og har gang i alt muligt med drenge og fester og druk, og der er hun bare slet ikke. Så fællesskabet var ikke så stort, og hun havde ikke lyst til det der show, så vandene skilte lidt. Hun kæmpede altså virkelig hele skoleåret. Det har været ekstremt svært for hende." (JFK. Sif, l. 323-328)

Alle informanterne anser det for vigtigt, at de unge deltager i lokallivet og opfordrer de uledsagede flygtninge til både at deltage i Mødestedets³⁰ aktiviteter, gå til fodbold og have fritidsjob og lignende. Erfaringen er imidlertid at det ikke har den store effekt.

"Mange af vores unge har også arbejdet i Fakta, men de har ikke rigtig fået varige venskaber. Isabella [en dansk pige fra JFK, red.] tager jo Sulejma med rundt, men jeg har ikke rigtig oplevet, at de har knyttet tætte bånd til nogen danskere som veninde og venner. Så har det været, hvis de har kunnet mødes om noget Fakta eller fodbold. Der skal ligesom være et fælles tredje." (JFK. Sif, l. 344-347)

Når de professionelle bakker op om, at de uledsagede skal skabe kontakt med de danske unge, er de med til at tilfredsstille de unges psykosociale behov som Nygren (1999) taler om. Ved at de uledsagede flygtninge skaber relationer og følelsesmæssigt ladede forhold til andre unge, udvikles den unges selvbillede, som danner grundlag for identitetsudviklingen. (Nygren, 1999, s. 62)

"De profiterer helt vildt af de danske unge, som så er rigtig gode til den danske kultur og sproget, så det er som om, vi har da i hvert fald haft held med, at mange af vores etniske danske unge har hjulpet med at integrere på en eller anden måde." (JFK. Jens, l. 125-127)

Netop det at de uledsagede møder andre med et andet udgangspunkt end dem selv, at de kan spejle sig og finde forskelle og ligheder mellem deres oprindelige kultur og den nye i Danmark og diskuterer disse, er med til at styrke deres bevidsthed om, at tingene kan gøres på andre måder, og hvis ikke dette ønskes, så blive bevidste om, hvorfor den oprindelige kultur fastholdes. Skutnabb-Kangas kalder det den metakulturelle bevidsthed, og den er vigtig i forhold til at starte en integrationsproces.

Udover at tilfredsstille de psykosociale behov, understøtter de professionelle også de uledsagede flygtninges sociale udvikling, idet de tilskynder til fælles aktiviteter (Nygren, 1999, s. 62) som fx fodbold *"(...) man kan godt lige i starten præsentere dem evt. for den*

³⁰ Mødested for flygtninge/indvandrere og danskere med henblik på integration i det danske samfund. Her foregår mange aktiviteter fra lektiehjælp til afholdelse af fester med udgangspunkt i forskellige kulture og traditioner.

leder der er i den fritidsaktivitet, og sådan nogle ting, så de føler sig velkomne og sådan, og man på en eller anden måde giver dem videre." (HH. Peter, l. 173-175) Plejemor Bente har under hele anbringelsen bakket op om, at plejebarnet skulle gå til fodbold. Hun siger "Han er jo en habil fodboldspiller og har spillet mange år." (P. Bente, l. 237-238) Derved anerkender hun den kompetence, han har med sig fra Afghanistan, og ved at støtte op om i det her tilfælde fodbold understøttes de uledsagedes udvikling på mange områder, da det sociale, fysiske og sundhedsmæssige område også tilgodeses. Dette sker blandt andet ved, at de uledsagede flygtninge får styrket deres selvværd, får rørt sig (hvilket kan være godt i forhold til deres ofte somatiske klager) og i samværet med andre unge, danske som andre med etnisk minoritetsbaggrund, får udviklet sociale kompetencer, der er hensigtsmæssige i Danmark. Herved opkvalificeres de uledsagede flygtninges "sociale strategier og teknikker" (Nygren, 1999, s. 62) så de derved bedre kan gebærde sig i det danske samfund og indgå i socialt samspil med andre som en del af integrationsprocessen.

Af Ankestyrelsens undersøgelse fremgår det imidlertid, at det alligevel kan være vanskeligt for de uledsagede flygtninge at skabe et netværk med danske unge på grund af de sproglige barrierer. (Ankestyrelsen, 2010, s. 57) Mertz og Starska supplerer med, at det også handler om forskellige syn på venskabsbegrebet, humor og det at ikke at have en fælles historie. (Mertz & Starska, 1991, s. 51-52)

Fællesskab med andre uledsagede flygtninge

Det fremgår af både interviewet med familieplejekonsulenterne og Holbergs Hytte, at de uledsagede flygtninge for manges vedkommende fastholder kontakten med dem, de har været på flugt med, og/eller dem de har boet på asylcenter med. "(...) jeg ved, at Selma hun jo har venner fra Vestervig, der bor i Nøllested og Okseby, hvor hun har bevaret kontakten og snakker sammen med dem, og de mødes en gang i mellem." (HH. Sidsel, l. 330-331) Nogle af de uledsagede flygtninge søger også tilbage til asylcenteret, hvis de bor tæt på, da det giver en tryghed. (F. Julie, l. 108-110) Dette beskrives også i undersøgelserne af Ankestyrelsen, Integrationsnet og Mertz & Starska (Ankestyrelsen 2010, s. 57; Integrationsnet, 2011; Mertz & Starska, 1991, s. 80). Ankestyrelsen peger endvidere på, at der tilsyneladende er tale om et stærkt netværk, som det kan være svært

at vedligeholde, fordi de ikke altid fordeles til de samme kommuner. (Ankestyrelsen, 2010, s. 57)

I det førnævnte tages der udgangspunkt i de relationer, der er knyttet under flugten og i asylfasen. På Holbergs Hytte har de anbragte uledsagede flygtninge dagligt kontakt med andre uledsagede flygtninge, som de ikke nødvendigvis har været på flugt med, men som de alligevel har noget til fælles med *"De har samme ståsted (...) så kan de jo også tale med hinanden omkring nogle udfordringer og nogle ting (...) Så på den måde, så danner de også ligesom nogle relationer (...) som måske bliver noget netværk for dem på lang sigt (...)"* (HH. Peter, l. 322-329).

Fællesskabet med de andre uledsagede flygtninge bidrager til både den sociale og psykosociale udvikling på samme måde som fællesskab med de danske unge, da det er med til at styrke deres selvstændighed i forhold til at kunne tage kontakt til andre og deltage i fælles aktiviteter samt styrke deres selvbillede og derved identitet. (Nygren, 1999, s. 61-62)

Fællesskab med egne 'landsmænd'

Mertz & Starska beskriver endvidere i deres undersøgelse, hvordan de unge trives med at have kontakt med deres landsmænd, med hvem de kan slappe af. (Mertz & Starska, 1991, s. 80) At opsøge egne landsmænd og til tider foretrække deres selskab er ikke unikt for denne gruppe. Både plejemor og en af medarbejderne fra Holbergs Hytte fortæller om oplevelser som henholdsvis au pair og udenlandsdanser, hvor de også opsøgte landsmænd eller skandinaver, når de skulle holde fest eller slappe af. (P. Bente, l. 942-946; HH. Claus, l.353-357) Dette fremgår også af rapport fra Red Barnet (Red Barnet, 2010, s. 44) Dertil kommer, at fællesskabet med andre flygtninge fra samme land kan hjælpe dem til at fastholde noget af deres kulturelle identitet, hvilket ellers kan være svært set i lyset af i en sammenhæng, hvor de pludselig tilhører en minoritet i samfundet, fra tidligere, for de flestes vedkommende, at have tilhørt majoriteten. Netop dette med at være sammen med egne landsmænd er et af de tidligere omtalte kriterier i forhold til valg af anbringelsessted. *"På et tidspunkt så samlede vi eritreerne på Dagmars Palads, der var én i forvejen, så var det en god idé at putte nummer to ind, fordi så havde man et*

fællesskab, og så gav det også god mening af putte nummer tre ind (...)" (l. Line, l. 260-263) Mertz og Starska beskriver, at der kan være et dilemma, hvis de uledsagede kun bor sammen med andre unge fra deres eget land, da det derved kan vanskeliggøre de unges integration i det danske samfund. Dette er plejemor Bente enig i. Hun siger om Dagmars Palads "(...) så de legede lille Istanbul dernede tror jeg, med alle de der syv, otte, ni, jeg ved ikke hvor mange (...) en hel gruppe sammen, så de danner jo deres egen lille enklave (...) fordi de så talte deres sprog." (P. Bente, l. 152-152+882-896)

Opsummering

Af min data og de forskellige undersøgelser fremgår det, at de uledsagede flygtninge gerne vil i kontakt med danske unge, men at det er svært. De professionelle bakker op om, at de unge skal skabe sig et netværk, og er derigennem med til dels at forebygge en eventuel isolationstendens, dels integrere dem i lokalsamfundet såfremt de har interesser uden for anbringelsesstederne. Da langt størstedelen af de uledsagede flygtninge er i puberteten, når de ankommer til Danmark, er der et særligt behov for at have nogle at spejle sig i og identificere sig med. (Mertz & Starska, 1991) I vores samfund er det især gennem identifikation med jævnaldrende, at identitetsdannelsen sker (Mertz & Starska, 1991, s. 14) og til dels også forældrene, som i deres tilfælde er fraværende. På denne baggrund bliver det ikke mindre væsentligt at kunne spejle sig i andre fra samme kultur, hvorfor også fællesskab med såvel andre uledsagede flygtninge som 'egne' landsmænd er vigtigt.

10.6 Integration

Det er centralt for alle de professionelle, at de unge integreres. Det er de professionelles oplevelse, at de uledsagede har brug for at opnå kulturelle kompetencer for at kunne begå sig og tilfredsstille socialt accepterede behov på en socialt accepteret måde.

Medarbejderne på rådhuset giver overordnet udtryk for, at det i forhold til integration er vigtigt, at de uledsagede flygtninge dels er sammen med danskere, hvad enten det er qua fritidsjob, skolegang, fritidsaktiviteter eller boligplaceringen, dels mødes med en forståelse af deres kulturelle baggrund. Afdelingslederen Christian siger: "(...) derfor tror jeg sådan set, at nøglen til at lykkes med integration og lykkes med de unges liv, det

handler sådan set om at få den rette faglighed til at omgive den unge.” (A. Christian, l. 323-324)

For forstanderne er det vigtigt, at de uledsagede flygtninge bliver introduceret til de danske institutioner og samfundets opbygning. Det handler om, at

”(...) åbne samfundet op for dem, at få dem til at se, opleve og forstå hvad det er for et land, de er kommet til. Og det handler jo meget om at komme ud og møde borgmesteren på rådhuset i Næsby, at forstå hvad en kommune er, at forstå hvad en region er, at forstå hvad et folketing er, at forstå hvordan et samfund som det danske bliver styret (...) men jeg tænker også på institutioner i bred forstand. Jeg tænker på, hvorfor har vi et nationalmuseum, hvorfor har vi en opera og et kongeligt teater osv. (...) At få de her ting op under huden.” (F. Anders, l. 33-42)

Som Sidsel siger, så skal man give de uledsagede flygtninge en *”Kulturforståelse af hvordan samfundet hænger sammen, hvordan man begår sig, og hvordan man henvender sig.”* (HH. Sidsel, l. 32-33). Både det, som forstanderne og Sidsel siger, hører ind under de kategorier, som Skutnabb-Kangas betegner som henholdsvis kundskabs- og adfærdsdelen. (Skutnabb-Kangas, 1990, s. 159-160)

På Holbergs Hytte giver de udtryk for, at der i deres optik er nogle basale ting, der skal være på plads, før den uledsagede kan påbegynde en integrationsproces. *”Jeg tror at for, at man kan integrere sig og for, at man kan blive integreret, (...) der skal man være samlet, altså som individ.”* (HH. Jesper, l. 332-333) Jesper og Claus siger endvidere *”Man skal være parat (...) og så kan man integrere sig, og så kan man se på nye ting og møde nye mennesker.”* (HH., l. 334-335) For at kunne blive samlet som individ kræver det ifølge medarbejderne på Holbergs Hytte, at der er taget hånd om de helt basale behov, det vil sige mad, søvn, tag over hovedet, nærhed og fællesskab med andre. Altså som tidligere nævnt behovsomsorgen. (Nygren, 1999)

Det kan imidlertid være svært at få helt ro, når man som uledsaget flygtning ikke er helt sikker på, hvorvidt man er her til næste år eller ej på baggrund af de kortere opholdstilladelser som tidligere beskrevet. Institutionskonsulent Karen siger *”(...) det er*

vigtigt for medarbejderne at vide og forstå, hvilken indflydelse sådan en besked kan have for motivationen, for engagementet, for sit eget liv (...) Det er et grundvilkår, og det må vi få det bedste ud af. Altså, det er ligesom at være akutanbragt på det psykosociale område.” (I. Karen, l. 46-49) Det er dog ikke noget, de professionelle på institutionerne giver udtryk for fylder i hverdagen.

Når de uledsagede flygtninge har fået skuldrene ned, som nævnt tidligere, og er klar til at 'gå i gang med' integrationsprocessen, er der mange måder at blive integreret i samfundet på. Der er som nævnt tidligere integration i forhold til de store ting, som demokrati, styringsform med videre, men der er også integration på det mere nære plan. Dette fremgår fx når plejemor fortæller om, hvordan plejebarnet har lært at spise med kniv og gaffel, eller lægger sig på sofaen og ser 'Hvem vil være millionær?' med plejemoren. Det er også integration, når de professionelle sørger for, at de uledsagede selv kan transportere sig rundt på cykel, som man gør i Danmark *"(...) jeg turde ikke køre på de rigtige veje i lang tid, hun var altså 15 år og hun kunne altså ikke cykle. Hun jordede af sted på den der cykel (viser hvordan cyklen slingrer) (...) nu kan hun cykle."* (JFK., Sif, l. 132-135) Denne situation kan ifølge Nygren beskrives som en kombination af udviklingsomsorgen, idet der både bliver taget hånd om den motoriske udvikling i forhold til det rent praktiske i at cykle, den sociale udvikling, idet muligheden for selvstændigt at kunne transportere sig rundt og gøre det i et samspil med andre og opdragelsesomsorgen fordi den uledsagede får anvist en af de 'rigtige' måder at komme rundt på fremfor fx på en tunet knallert.

Derudover er det også integration, når de professionelle bliver spurgt, om der går hyæner frit rundt i Danmark, for sådan er det i hjemlandet, og den professionelle betrygger den uledsagede flygtning med *"(...) Du behøver ikke at kigge efter hyæner, når du går over gadekrydset."* (DM Dorte, l. 417-418) og viser forståelse for, hvorfor dette kan fylde. Eller gentagende gange bekræfter over for de uledsagede, at de godt kan stole på buschaufføren og politiet. (DM, l. 25-29 + 415-416) Hermed opkvalificeres den uledsagede flygtnings viden om det danske samfund, hvorved den kulturelle kundskabsdel udvides, og muligheden for at bevidsthed om forskelle og ligheder på den oprindelige og den nye kultur udbygges ifølge Skutnabb-Kangas' begreber. (Skutnabb-Kangas, 1990, s. 159) De

professionelle 'udviser' i den forbindelse en kombination af udviklings- og opdragelsesomsorg, idet den uledsagede får en social kompetence til at begå sig i det danske samfund uden at frygte hyæner og politi (udviklingsomsorg) og samtidig viser den professionelle, at det i det danske samfund er en værdi, at man kan stole på politiet (opdragelsesomsorg). (Nygren, 1999, s. 61-66)

For de uledsagede er der det særlige i forhold til mange indvandrere, der kommer til landet, at de på en helt anden måde er afhængige af systemet, hvorfor det er vigtigt, de lærer at kommunikere på en hensigtsmæssig måde med de offentlige instanser. Udgangspunktet er for en del af de uledsagede flygtninge, som beskrevet tidligere, at de har et urealistisk syn på, hvad de kan få fra kommunen (Ankestyrelsen, 2010, s. 56) og en uhensigtsmæssig måde at italesætte deres behov. Dorte fra Dagmars Palads siger *"Så må vi sige, den der attitude den går slet ikke her, og går du ned på kommunen og brokker dig sådan der, så vil de slå op i en bog og sige, du har ikke ret til mere, og den er lukket fuldstændig."* (DP. Dorte, l. 200-202) I situationer som denne kræver det af de professionelle, at de er i stand til at se bag om handlingen og i stedet hjælpe de uledsagede med normer og retningslinjer, der kan guide dem i den rette vej, så de kan få mulighed for at tilegne sig en accepteret adfærd. De professionelle må altså i høj grad sørge for at udvise opdragelsesomsorg for de unge, blandt andet ved at udvide deres kulturelle kundskabs- og adfærdskompetencer. (Nygren, 1999, s. 63-65; Skutnabb-Kangas, 1990, s. 159-160)

For plejemoren Bente kommer dette fx til udtryk, når hun ønsker at få plejebarnet til at forstå nødvendigheden af at bidrage og spare sammen, og derved give ham nogle normer om, at han skal yde, før han kan nyde, som hun anser for vigtige for at begå sig i det danske samfund. På grund af deres relation og hans respekt for hende, kan hun sige ting, der for andre kunne være grænseoverskridende at formidle. Som fx da han fortalte, at han ville tage kørekort, mens han var på kontanthjælp

"Hvis du har råd til et kørekort, så får I for mange penge, og det mener jeg, fordi det er dyrt. Så sagde jeg "Hvad skal du bruge det til?" Jamen han ville jo gerne have en bil, ja sagde jeg og? Det vil du gerne, du må jo ikke eje noget, når du er på

kontanthjælp (...) Men han har faktisk formået at få et job nu i Netto, selvom han er over 18 år. Så han har skippet sin kontanthjælp.” (Plejemor Bente, linje 604-615)

Det er tydeligt, at Bente har fokus på opdragelsesomsorgen. (Nygren, 1999) Hun forsøger at give plejebarnet kvalifikationer med, som kan optimere hans mulighed for at gebærde sig i det danske samfund og derved give ham en bedre mulighed for at blive integreret. Det er denne del Skutnabb-Kangas taler om, når hun har fokus på, at for at blive en del af et samfund er det vigtigt at være klædt på rent kundskabsmæssigt

Opsummering

Det fremgår af de mange forskelligartede temaer i dette afsnit, at det ikke bare er på ét område, de uledsagede flygtninge skal klædes på i forhold til at kunne begå sig i det danske samfund. Det er alt fra at møde danskere, lære at samfundet ikke er en 'gavebod', at man kan stole på politiet og hvad vi skal med et nationalmuseum, til at lære at cykle, som er den største selvfølgelighed for de fleste danskere, få en forståelse af hvordan man har øjenkontakt, hvorfor vi har et Folketing og hvordan demokratiet virker. Der er altså stort set integration i alt, hvad de professionelle foretager sig.

Med ovenstående i baghovedet bliver det tydeligt, hvor vigtige de professionelles roller og signaler er, idet de arbejder med en gruppe mennesker, der grundet deres alder kan være letpåvirkelige for indtryk, og som skal lære alt om den danske kultur fra bunden, hvorved de ting, der fokuseres på, indgår som en del af integrationsprocessen. På den baggrund er det af stor betydning, hvordan de professionelle forholder sig til begrebet integration i forhold til de uledsagede flygtninge – er holdningen at de uledsagede flygtninge skal overtage vores normer og værdier, skal de beholde deres egne bare de ikke blander det med vores, eller skal de lave en kombination. Der er på denne måde en ekstra opgave i forhold til de danske anbragte, der ikke har brug for samme grad af hjælp og guidning til at blive integreret i samfundet, og for hvem de professionelle skal være rollemodeller i et andet omfang.

10.7 Traumer

De uledsagede flygtninge beskrives både af informanterne og i forskningen som en gruppe, der ofte er traumatiserede af deres oplevelser før og under flugten, og mange lider tilmed af PTSD.

"(...) der er ingen tvivl om, at det kan da godt være, at de har klaret sig hele vejen op i gennem Europa. Det har jo været utrolig højt stressniveau, de har været i, plus deres alarmklokker har været tændt fuldstændigt (...)" (HH. Claus, l. 194-196)

Forstanderen Anders siger *"Min oplevelse er, at det er rigtig svært at komme ind på livet af dem og få lov til at tale om det. Nogen lukker fuldstændig ned, hvis jeg spørger til deres rejse fx – det skal vi ikke snakke om ..."* (F. Anders, l. 177-179) Den slags oplevelser kan være svære at håndtere for de professionelle, og forstanderen fra Dagmars Palads er enig

"Der, hvor jeg synes, det er svært, det er de unge, som kommer og har nogle traumatiserede og voldsomme oplevelser enten med den familie de har forladt eller det, der er sket undervejs og så prøve at motivere dem til, som vi i Danmark bruger, man taler om tingene, når det er problematisk." (F. Pernille, l.105-108)

Plejemoren Bente giver tydeligt udtryk for, at hun ikke med nogen af sine plejebørn har anset det for at være hendes opgave at tale om de oplevelser, der har været før de kom til hende, med mindre de selv har bedt om det, eller det havde et formål.

"Vi har også snakket om den der onkel, der har slået ham, i forbindelse med at han skulle ind og opereres, men selve hans flugt har vi ikke snakket om. Hvis han havde haft lyst til det, så kunne man tage det op. Men det der med at sidde og udfritte de børn og unge, det synes jeg ikke. De skal ligesom - hvis de gerne vil fortælle det, er det i orden, men jeg har altid sagt, jeg ved udmærket godt, hvad der er sket. Men at sidde der og sige lille ven, hvordan har du det i dag, jeg har ikke oplevet at det skulle være noget positivt." (P. Bente, l. 732-738)

På JFK har de gode erfaringer med at samarbejde med OASIS³¹, og de fortæller om, hvordan de både har nogen uledsagede flygtninge, der absolut ikke har lyst, fordi det ligger så langt fra deres kultur, *"Abdullah han vil ikke. 'Glem det, det kommer ikke til at ske, jeg skal ikke tale om noget' (...) Og det er jo fint, det skal man jo også respektere."* (JFK., Jens, l. 573-581) og samtidig har de erfaring med

"(...) Ahmed, da han startede derinde, det var jo lidt en overtagelse af ham ikk'. 'Jamen så siger vi, kom ned og få en henvisning, og så siger vi så giver vi det fire gange, og så ser vi om vi skal stoppe eller fortsætte.' Og han fortsatte så i halvandet år. Lige pludselig kunne han godt finde ud, at der var nogle andre, han kunne tale med, der var en der kunne give ham nogle redskaber, til de ting som han lå og tumlede med." (JFK. Martin, l. 592-597)

Personalet på JFK fortæller, at når de unge så kommer hjem fra OASIS, er deres fornemste opgave at dække deres basale behov fx i form af en varm kop te, et kram og give dem mulighed for at sove, fordi de har brugt så meget energi på at være til stede i terapien, hvad enten det er krops-, musik- eller samtaleterapi. Derved kan man sige, at de uddelegerer udviklingsomsorgen og selv tager hånd om behovsomsorgen (Nygren, 1999), hvilket de begrundes med ikke at være tilstrækkeligt kompetente på det område. Montgomery & Linnet påpeger, at såfremt der er et decideret behov for behandling, er det vigtigt, som det sker på JFK, at dette varetages af folk med massiv viden og kompetence på feltet. (Montgomery & Linnet, 2012) På Dagmars Palads bruger de også OASIS, men de giver samtidig udtryk for gerne at ville kunne gå *'et spadestik dybere'* og selv tage hånd om det eller få en deltidspyskolog. (DP. Thomas, l. 80-84) Plejemor Bente fortæller om sit plejebarn, *"(...) men når han så skulle sove, så lå han og spekulerede på dem [familien, red.]"* (P. Bente, l. 279) Så kunne hun om morgnen se på ham, at han havde haft en dårlig nat. Det er kendt, at mange flygtninge har svært ved at sove om natten, da de plages af mareridt, sorg og manglende tryghed, hvilket også Eide & Broch refererer flere undersøgelser for. (2010, s. 61) Plejemor Bente siger endvidere, at det ville kræve noget særligt, hvis nogen skulle tale med Enes *"(...) så skulle der have været sådan*

³¹ Oasis er et privat behandlings- og rehabiliteringscenter, der har til opgave at yde traumatiserede og deres pårørende behandling og rehabilitering, på baggrund af inddragelse af ekspertise fra forskellige professioner i en tværfaglig og tværkulturel ramme. (www.oasis-rehab.dk)

noget psykolog på, og det ville han ikke (...) og så skal du finde en psykolog, der kan tale hans sprog, for ellers så skal du have tolk på.” (P. Bente, l. 744-746)

Det ses her, hvor stor forskel der kan være i tilgangen til et centralt punkt for mange af de uledsagede. Jeg forestiller mig, at dette må give anledning til drøftelser og dilemmaer for de professionelle i forhold til at stille nogle rammer og valg op på de uledsagedes vegne med henblik på at sikre både deres behovs- og udviklingsomsorg i denne sammenhæng.

Forskellige syn på behandling

På den ene side er det vigtigt, at der bliver taget hånd om de uledsagedes traumer og de kommer i behandling, da det kan give søvnproblemer, somatiske smerter og indlæringsvanskeligheder, ligesom der gives eksempler på, hvordan de fx glemmer, hvad de er i gang med *”De kan simpelthen ikke huske fra næse til mund. Vi har oplevet en dreng falde af cyklen, fordi han glemte, at han sad på den. Altså, de får simpelthen sådan nogle udfald en gang i mellem.”* (JFK. Sif, l. 292-294) eller ikke kan huske aftaler

”(…) nogle gange skal man køre ned på skolen og sige ’Vi snakkede i tlf. for en time siden om, at vi skulle komme og hente dig.’ ’Gud ja’ ’Du skal til OASIS’ ’Nåeh ja’ – de har glemt det. Og ind og aflevere så de får fuldført den der behandling. Det lyder helt skørt, men det er knægte på 19 år, men de kan sgu ikke huske det, og de kan ikke finde stedet, selvom de lige har været der. Så den del af det er vi jo også opmærksomme på.” (JFK. Sif, l. 522-527) *Op og i skole og den der behandling og igen vi sætter strukturen og rammerne, så de kan det, de skal, altså vejen ud. De kan ikke på egen hånd, selvom det lyder helt skørt.”*

Ved ikke at få behandlet traumet bliver det svært at få overskud til at indlære nyt sprog, ny kultur og nye normer og derved igangsætte en integrationsproces som tidligere nævnt.

På den anden side er det ikke altid nødvendigt, at det hele skal foregå ude af huset som decideret terapi eller behandling. For mange af de uledsagede flygtninge drejer det sig også i høj grad om, at de har brug for, at de voksne sætter rammer og struktur for dem, hjælper dem med at huske, hvad der skal ske, og hvad de skal gøre, som også nævnt under afsnittet ’Omsorg’ og brugen af STROF-modellen. Ydermere er det heller ikke alle

de uledsagede som har lyst til at modtage behandling, og måske slet ikke den gængse samtaleterapi, da det er langt fra den måde, hvorpå de er vant til at løse problemer i deres kultur. Som Nygren (1999) taler om, er det vigtigt, at omsorgsgiverens indsats rammer den unges stade for udvikling og ikke forcerer eller iværksætter tiltag på baggrund af eget behov.

Montgomery & Linnet pointerer, at de professionelle bør tage sig tid til at lytte, når de unge kommer til dem, da dette hjælper dem til at mestre deres oplevelser. De får derved retning i deres fortid og nutid og en meningsfuld og sammenhængende livshistorie. Den professionelle skal stille sig til rådighed og lytte, hvilket i sig selv gør en forskel for barnet. (Montgomery & Linnet, 2012, s. 89-90)

J: "(...) historien bliver jo også mere og mere nuanceret. Første gang der er det bare 'Jeg kommer fra Afghanistan og jeg er flygtning' og anden gang og tredje gang, så er det bare noget andet."

M: "Jo, det er jo også et udtryk for, at de får arbejdet mere og mere med sig selv og kan holde sin egen historie ud også, og acceptere den." (JFK, dialog mellem Jesper og Martin, l. 631-635)

For nogle af de unge handler det også om den tidligere nævnte tidsfaktor. De er under anbringelsen ikke klar til at bearbejde deres traumatiske oplevelser og store savn af familie, hjemland og kultur. Dette bliver måske først aktuelt, når de er fyldt 18 år og skal videre i systemet.

Opsummering

Af ovenstående fremgår det, at de professionelle har forskellige tilgange til de uledsagedes traumer og det, de har med i bagagen. Det er vigtigt, at de professionelle er opmærksomme på de uledsagede flygtninges adfærd i forhold til fx vanskeligheder ved indlæring, hukommelsesbesvær, mareridt og søvnproblemer, somatiske klager med mere, da dette kan være tegn på traumer og PTSD. Det er nødvendigt, at de professionelle handler på deres observationer og iværksætter intervention og derved tager hånd om såvel de uledsagede flygtninges behovs- som udviklingsomsorg. På den anden side er det ligeså vigtigt at respektere, hvis de unge ikke har lyst til eller mod på at tale om det i

'behandlingsregi', da det for nogle vil kunne virke meget grænseoverskridende og angstprovokerende. For dem kan det være nødvendigt at lade tiden arbejde for sig eller hjælpe dem med at finde andre strategier til at leve med deres oplevelser. Men det er nødvendigt, at de professionelle stiller sig til rådighed og signalere, at muligheden for at tale om det, også i dagligdagen er til stede.

10.8 Efterværn

Det er ikke kun i forhold til bearbejdelse af traumatiske oplevelser, at det gør sig gældende for de uledsagede flygtninge, at mange af dem, ligesom de danske anbragte, ikke er klar til at stå på egne ben og varetage en selvstændig tilværelse i Danmark, når de fylder 18 år. For nogles vedkommende har de haft ophold på en af Glimmerbys institutioner fra de var 14-15 år, men for størstedelen har anbringelsen ved det fyldte 18. år varet et til to år. Som Dorte siger

"(...) de kan ikke snakke vildt perfekt dansk endnu, og der er ikke noget fritidsjob (...) hvis der kommer et brev fra kommunen, så kommer de og ligner et stort spørgsmålstegn, men de er jo søde og rare, de kan godt lave deres egen mad og vaske deres eget tøj. Er det så nok?" (Dagmars Palads, l. 72-75)

Som tidligere beskrevet er formålet med efterværn, Serviceloven § 76, at det skal *"(...) bidrage til en god overgang til en selvstændig tilværelse (...)"* (Serviceloven, 2011) Efter Dortes udsagn at dømme er der blandt det pædagogiske personale usikkerhed om, hvor meget og hvad der forventes, de uledsagede flygtning skal kunne, før de slippes løs med lidt eller ingen hjælp i forhold til fx at kunne sproget og kende de danske normer, skabe nye relationer, komme i gang med en uddannelse eller anden relevant beskæftigelse og i det hele taget være klar til at leve et selvstændigt liv. Det er mit indtryk, at personalet ikke tidligere har været så bevidst om, hvorvidt den unge skulle i efterværn eller ej, og i så fald med hvilket formål. Det fremstilles i empirien, at der ikke hidtil har været så meget fokus på området fra sagsbehandlers side grundet internt arbejdspress og jævnlige omorganiseringer i Familieafdelingen, ifølge afdelingslederen Christian. Desuden har der været begrænsede steder at udsluse de uledsagede til ifølge blandt andre Pernille fra Dagmars Palads *"... nogle af vores unge har været der lige i overkanten, fordi der ikke har*

været noget boliger til dem..." (F. Pernille, l. 553-554) Dette gør sig dog ikke gældende for alle, og Pernille beskriver, hvorfor efterværn også er vigtig for denne gruppe "*... målet er jo, at de får taget sig en ungdomsuddannelse og kommer i gang, og kommer til at bidrage og hvis man bliver kastet ud i et eller andet, man ikke kan overskue, så kommer man ikke derhen – så let i hvert fald!"* (Forstanderne, l. 551-553). På Holbergs Hytte er der den udfordring, at de skal arbejde på at få integreret den uledsagede flygtning i lokalsamfundet, men når den unge så fylder 18 år skal de tilbage til Glimmerby kommune, da flygtninge som udgangspunkt ikke selv kan vælge, hvilken kommune de vil bo i de første tre år, hvis de vil være sikre på at være omfattet af integrationsindsatsen og dertil økonomisk støtte og mulighed for bolig.

I mine interviews med institutionspersonalet, forstanderne, institutionskonsulenterne og afdelingslederen fylder kommunens nye tiltag 'Glimmergården' meget i alles bevidsthed. Glimmergården er et nyt tiltag, som skal bruges til midlertidigt at huse nogle af de mange flygtninge, der er annonceret at komme til kommunen i 2016 og 2017. Der er plads til 50 voksne flygtninge, og det er blandt andet meningen, at de anbragte over 18 år skal flytte fra døgninstitutionerne og bo på Glimmergården, med x-antal timers støtte pr. uge. Glimmergården er derved en mulighed for efterværn for de uledsagede flygtninge, men at dømme ud fra mine informanternes udsagn anser stort set ingen af medarbejderne eller forstanderne det som en god løsning for de over 18-årige, da de ikke finder, at det varetager de unges behov. Glimmergården er modsat de tre institutioner ikke døgnbemandet, og de uledsagede flygtninge skal være mere selvhjulpne og selvstændige end på institutionerne. Af informanternes beskrivelser fremstilles de unge som værende 'ikke-klar' til at stå så meget på egne ben, som det tilsyneladende kræves på Glimmergården.

Da Glimmergården først er åbnet den 1.7.2016, er det ikke muligt at udtale sig om tilbuddet, og hvorvidt de ansatte har ret i deres udsagn. Det kan ligeledes være svært at gennemskue, i hvilket omfang deres skepsis drejer sig om tilbuddets indhold, og hvorvidt det handler om, at der flytter 'kunder' fra butikken. Flere af informanterne giver udtryk for, at økonomien har indflydelse på, i hvilket omfang de uledsagede flygtninge tilbydes efterværn, og hvad de tilbydes. Placeringen af de uledsagede flygtninge på

Glimmergården med kontaktperson som foranstaltning kan derved handle om, at kommunen efter det 18. år ikke længere kan modtage fuld refusion fra staten i forhold til anbringelsen³², uanset hvor længe den unge har været i landet. Til gengæld kan kommunen få fuld dækning på udgifter til fx kontaktperson³³.

Plejemor Bente har ikke oplevet disse spekulationer *"Hvis Enes ikke havde fået familiesammenføring, så havde han jo fået efterværn. Det vidste jeg jo, og det snakkede vi også om, og så kunne han jo bare altså blive her."* (P. Bente, l. 1140-1141) Dog var Glimmergården heller ikke en mulighed på daværende tidspunkt.

Afdelingslederen Christian giver udtryk for, at det er vigtigt, at de som afdeling er skarpe i forhold til det faglige indhold i drøftelserne omkring de uledsagede flygtninge og tilbuddene til dem, da det ellers let bliver økonomien og juraen, der kommer til at fylde på det overordnede plan. *"(...) der er en stor politisk bevågenhed på det her, især fra borgmesterens side, så (...) det er jo vigtigt for os at spille fagligheden på banen, altså i hvert fald gøre en mulighed for at det også er en væsentlig brik i det samlede billede (...)"* (A. Christian, l. 128-132) Samtidig finder han det også vigtigt, at der er en plan for den enkelte unges anbringelse og efterværn *"(...) for jeg er ikke sikker på, at de skal være anbragt for lang tid, altså for en længere periode, det er jeg ikke."* (A. Christian, l.95-96)

Opsummering

Det gælder for de uledsagede flygtninge som for de danske anbragte unge, at der lovgivningsmæssigt er mulighed for at få bevilget efterværn efter det fyldte 18. år. Det er mit indtryk, at det hidtil har været sådan, at langt de fleste uledsagede har fået bevilget efterværn i form af forlængelse af anbringelsen, uden der nødvendigvis var taget knivskarpt stilling til formålet med videreførelsen, og hvad der skulle arbejdes med. Det er min oplevelse, at de ansatte ikke finder, at de uledsagede er klar til at blive sluppet, når de fylder 18 år. Ydermere eksisterer der en form for usikkerhed - og måske også uoverensstemmelse mellem anbringelsesenheden³⁴ og myndighedssagsbehandlerne - i forhold til, hvad de unge skal kunne, når de afslutter deres anbringelse på institutionerne.

³² Serviceloven § 181, stk. 3, nr.2.

³³ Serviceloven § 181, stk. 2

³⁴ Det vil sige især institutionerne, forstandere og institutionskonsulenter, men også afdelingsleder og familieplejeteam.

Med etableringen af Glimmergården og et øget økonomisk blik på området, ikke mindst grundet udsigten til den større andel af flygtninge kommunen skal modtage, synes der at være kommet et større fokus på at få beskrevet, hvad de uledsagede flygtninge kan og ikke kan, for derved at argumentere for deres behov både på individniveau og på det mere generelle plan, ligesom der peges på behovet for en plan for den uledsagede.

10.9 Familiesammenføring

De fleste uledsagede har et håb om at få deres familier til Danmark efter en ofte lang adskillelse. På den baggrund søger de, så snart det er muligt³⁵, om familiesammenføring. Der kan gå lang tid fra ansøgningen sendes, til den er færdigbehandlet, og der foreligger et svar. Hele denne proces er meget omfattende og tidskrævende, og plejemor Bente fortæller, hvordan hun allierede sig dels med en fra Mødestedet³⁶, der havde erfaring med den slags, dels overgav en stor del af ansvaret til Enes' onkel i Norge.

Når det så lykkes for de uledsagede flygtninge at få deres familier hertil, som det fx gjorde for Enes, er det en meget stor lykke, der overgår dem. Både JFK, Dagmars Palads og Bente fortæller, hvordan de har brugt tid på at prøve at forberede den unge på, at det kunne blive svært, når de pludselig skulle være en del af familien igen, efter – måske i flere år – at have klaret sig selv mere eller mindre og endvidere være blevet en del af et nyt samfund og dets normer og regler.

"(...) hvor de faktisk er blevet integreret - eller blevet fordansket på en eller anden måde – så skal de tilbage til deres familie og får nogle ansvarsområder (...) vi havde en ung som i meget lille målestok – måske havde drukket en øl eller to en gang imellem – nu var hans familie kommet, så nu var det helt slut. Det var respektløs at gøre overfor sin familie! (...)" (F. Pernille, l. 315-320)

³⁵ Hvornår de kan søge afhænger af, efter hvilken paragraf de har fået opholdstilladelse. Se afsnit om Udlændingeloven.

³⁶ Se side 92.

De professionelle beskriver, hvordan det har været umuligt at tale med de uledsagede om, hvad der kunne vente dem, fordi de var så glade og lettede over udsigten til endelig at blive genforenet med deres familie. De havde ikke øje for andet. Før de stod i det.

"(...) det med hans mor og søskende, det har givet ham noget mere ro. Til gengæld så har han jo også fået et ansvar som han jo egentlig er for ung til...og det har trukket tænder ud for ham. Så der er han ved nogle gange at gå helt op i limningen ikk', fordi han har jo lige pludselig skulle tage ansvar for økonomi, bank og you name it, og det synes han er slemt, men det er et must for ham, det er det, der følger med." (P. Bente, l. 465-469)

JFK, Dagens Palads og plejemor Bente peger alle på, at der fortsat er behov for kontakt med systemet, når familiesammenføringen effektueres. Det kan være svært for den uledsagede flygtning pludselig at skulle indplaceres i familiehierarkiet, hvorfor det giver god mening, at den uledsagede og familien fortsat har kontakt til kontakt med anbringelsesstedet. Det vanskelige ved familiesammenføringen består ikke kun i den lange adskillelse, men også det at den unge er blevet påvirket af andre normer og måske er begyndt at få et andet syn på den nye kultur, jf. Skutnabb-Kangas' faser. Det er tidligere beskrevet, hvordan det kunne være lettere at tilegne sig en ny kultur, når man ikke blev konfronteret med den gamle. Ved familiesammenføring er det netop hvad der kan ske

"I den periode hun har boet her, der har hun virkelig taget normer og kultur til sig. Og nu kommer hendes familie som så faktisk ikke har haft mulighed for det. Så de kommer jo med deres syriske kultur. Og nu skal hun så forene sin nye danske kultur med sine syriske værdier i en samlet enhed." (JFK. Jens, l. 220-223)

Opsummering

Det fremgår, at familiesammenføring fylder meget, og at det har betydning for de unges adfærd, både inden familien kommer til Danmark, og når de er kommet. De professionelle anser det for væsentligt, at de uledsagede fastholder kontakten til det professionelle netværk for at hjælpe både den uledsagede og familien med at genoprette familierelationen. Det er endvidere tydeligt, at de unge kan komme i konflikt med sig selv

og deres familier i forhold til de forskellige normer og værdier, de eventuelt har taget til sig fra den nye kultur.

11.0 Sammenfatning

I analysen har jeg behandlet ni temaer, som jeg har fundet, alle har betydning i forhold til at kunne belyse, hvordan de professionelle forholder sig til anbringelse af uledsagede flygtninge. I overskrifter har det handlet om: *Syn på de uledsagede flygtninge, grundlag for valg af anbringelsessted, omsorg, betydningen af den kulturelle baggrund, venskaber, integration, traumer, efterværn og familiesammenføring*. I det følgende har jeg som beskrevet indledningsvist sammenfattet analysen og trukket hovedpointerne frem, og for at kunne operationalisere disse har jeg grupperet dem til at handle om *integration, holdninger og det pædagogiske arbejde*.

Af den samlede analyse fremgår der det interessante, at alle de professionelle, både på rådhuset og blandt det pædagogiske personale og forstanderne, er enige om, at de unge skal integreres, men at billederne af, hvad det vil sige, synes forskellige.

Det er en udfordring for de professionelle at se ud over egne holdninger og værdier i arbejdet med de uledsagede flygtninge, især i forhold til integration. Det bemærkes i analysen, at der særligt blandt de professionelle, som dagligt konfronteres med kulturforskellene, fremkommer private holdninger.

'Rådhus-personalet' lægger stor vægt på, at vejen til integration er, at de uledsagede flygtninge får opbygget et fællesskab med eller kendskab til danskere og deres handlemåder, og at fagligheden har en stor betydning for, at det kan lykkes. Personalet og forstanderne på institutionerne giver udtryk for deres personlige holdninger, fx når de taler om, at de ser tilbageskridt i integrationsprocessen, når de unge ikke længere drikker øl på grund af familiesammenføring og respekt for familien, når de professionelle provokeres af de uledsagedes krævementalitet, eller når de professionelle fortæller, hvordan de stikker de uledsagede et par kondomer med i lommen, før en bytur i et forsøg på at fordanske dem. Flere af de professionelle taler også om, at de uledsagede flygtninge 'går tilbage' når de fx bliver familiesammenført, og ikke kun i forhold til de sproglige kompetencer men også rent socialt og kulturelt. I analysen kommer det ligeledes til udtryk, at en gruppe af de professionelle med daglig kontakt til de uledsagede tilsyneladende har en tanke om, at de uledsagede skal opføre sig som danske unge for at

være integreret. Omvendt lægger andre vægt på fx nødvendigheden af, at de uledsagede kender deres egen kultur for at kunne integreres i den danske kultur. Plejemoren giver klart og uden omsvøb udtryk for sine personlige holdninger ved sin udmelding om Ramadan.

Jeg har kun haft én (uerfaren) kulturel integrationsmedarbejder med som informant, hvilket har vist sig at være en mangel i beskrivelsen af arbejdet med integration. Omvendt har det afsløret, at de øvrige professionelle har brug for den viden og kompetence, som denne medarbejdergruppe besidder. Det gør sig gældende, at alle omtaler de kulturelle integrationsmedarbejder positivt og som vigtige aktører i arbejdet med de uledsagede flygtninge. De beskrives som brobyggere - begge veje - og derved som nogle der afhjælper misforståelser både sprogligt og kulturelt, ligesom de kan være med til at skabe tryghed for de uledsagede flygtninge.

Der viser sig udfordringer med de professionelles holdninger til de uledsagede flygtninge også i forbindelse med behovs-, udviklings-, og opdragelsesomsorgen, idet der fremkommer divergerende opfattelser. De uledsagede flygtninge mødes fx med en forventning om, at de kan klare det meste selv på baggrund af deres drive og overlevelsesinstinkt og flugten alene gennem det halve Europa. Ligesom de uledsagede forstås som unge mennesker, der aldrig har fået lov til at være børn og i stedet er tvangsmodnet på grund af opvækstvilkår og flugten, hvorfor det er de professionelles opgave at sætte rammerne for, at de uledsagede kan slappe af og blive passet på. Disse forskellige syn på og holdninger til de uledsagede flygtninge får betydning for det pædagogiske arbejde, da dette påvirkes af de personlige holdninger. Det fremgår af analysen, at de professionelle hurtigt definerer, hvad der er de uledsagedes behov uden nødvendigvis at være nysgerrige på, hvad de unge selv synes, de har behov for. Fremadrettet vil denne viden muligvis kunne tilvejebringes i løbet af de første fire måneder af den uledsagedes ophold/anbringelse på baggrund af det nye screeningsforløb, der er blevet iværksat. Derved kan matchningsforløbet og det pædagogiske arbejde opkvalificeres.

Det fremgår af analysen, at netop det pædagogiske arbejde opleves ufuldendt for de professionelle, når de uledsagede flygtninge fremadrettet skal udskrives til efterværn på Glimmergården. Der ses en usikkerhed blandt medarbejderne og til dels forstanderne om, hvad der forventes, de uledsagede skal 'kunne'/ikke kunne, når de fylder 18 år. Herved bliver det således den enkeltes erfaringer og holdninger, der bliver omdrejningspunktet for, hvorvidt den unge er klar, og hvad der skal til for at blive det. Det er en generel oplevelse blandt de professionelle, at der ikke bliver taget tilstrækkelige individuelle hensyn til den enkelte uledsagede flygtning, men at det i stedet er en generel betragtning, at økonomien styrer efterværnets omfang. Blandt rådhus-personalet er der imidlertid en forståelse af, at der er behov for en opstramning på det område, så efterværnet bliver sat i værk med et formål.

For de uledsagede flygtninge er effektueret familiesammenføring forbundet med stor glæde og et stort ønske, der går i opfyldelse, når det lykkes. Eksemplerne, der omtales i analysen, viser alle, at de uledsagede bliver overvældede af situationen, når familien kommer til Danmark, da der ofte kommer til at hvile et stort ansvar på dem. Et ansvar de, mens de har været alene i Danmark, næsten har kunnet overgive til de professionelle og i stedet bruge kræfterne og energien på at tillære sig nye normer, værdier og sprog. En gruppe af de professionelle giver udtryk for en bekymring for de uledsagede flygtninge i forbindelse med familiesammenføringen. Netop de nye normer og værdier kan være vanskelige for de uledsagede flygtninge og den sammenførte familie at mødes om, hvorfor det har været relevant med kontakten til anbringelsesstederne, da disse har blandt andet har kunnet lette overgangen til det nye familieliv.

12.0 Konklusion

I dette afsnit vil jeg med udgangspunkt i sammenfatningen besvare specialets problemformulering:

Hvordan forholder de professionelle sig til anbringelse af uledsagede flygtninge?

- *Hvilke almene og specifikke behov ser de professionelle, at de uledsagede flygtninge har, og hvordan tilgodeses disse behov i anbringelsen?*
- *Hvilke udfordringer giver det de professionelle at skulle tilgode de uledsagede flygtnings behovsomsorg, udviklingsomsorg og opdragelsesomsorg?*

Jeg kan konkludere, at de professionelle, som beskæftiger sig direkte med de uledsagede flygtninge,³⁷ i høj grad er præget af deres individuelle holdninger til integration i arbejdet med de unge. Det er vigtigt, at den enkelte professionel er sig sine forforståelser bevidste. Forforståelsen har stor betydning for de professionelles tilgang og forståelse af de uledsagede flygtninge, hermed også hvilken integrationsstrategi/-form³⁸ de arbejder efter, bevidst eller ubevidst. Flere eksempler peger på, at jo tættere de professionelle er på de uledsagede flygtninge, jo sværere bliver det at distancere sig fra egne holdninger og værdier, jævnfør 'kondom-eksemplet'. Det kan konkluderes, at alle de professionelle er enige om, at det er vigtigt, og ét af målene med anbringelsen, at de uledsagede flygtninge integreres i det danske samfund. Måden at nå målet, og hvornår det er nået, er imidlertid ikke defineret, hvorfor det kan konkluderes, at der mangler en diskussion blandt de professionelle af, hvad der er 'god integration', og hvordan de uledsagede lever op til dette.

De uledsagede flygtnings skæve udviklingsprofil angående høj selvstændighed på nogle områder og 'hjælpeløshed' på andre skaber inkongruens i de professionelles syn på de uledsagede flygtninge. Dertil kommer den manglende viden om de uledsagedes opvækstvilkår og historie, samt hvilken indflydelse og betydning deres kulturelle baggrund har for deres adfærd. Jo kortere tids erfaring med de uledsagede flygtninge de

³⁷ Det vil sige medarbejderne på institutionerne, plejemoren og forstanderne.

³⁸ Jf. Skutnabb-Kangass' tre faser: Integration, assimilation eller marginalisering.

professionelle har, jo højere usikkerhed. Dette 'informationshul' vanskeliggør den rette matchning og efterfølgende iværksættelse af støtte, blandt andet i forhold til kultur mødet og traumbearbejdning. Konklusionen er, at det nye screeningsforløb, som alle uledsagede flygtninge fremadrettet skal igennem, styrker muligheden for et fælles blik på den uledsagede flygtning og derved en optimering af det pædagogiske arbejde og et kvalificeret fokus på den uledsagedes behov. Det kan endvidere konkluderes, at de kulturelle integrationsmedarbejdere er væsentlige aktører for opgaveløsningen, idet de kvalificerer den pædagogiske indsats og skaber tryghed hos de uledsagede flygtninge – og det øvrige professionelle personale.

Men den uledsagede flygtninges behov for støtte ophører sjældent i forbindelse med udskrivning fra et anbringelsessted enten ved det 18. år eller i forbindelse med familiesammenføring. På baggrund af sammenfatningen konkluderes det, at der er behov for tydelighed fra myndighedssagsbehandler i forhold til, hvilke krav der stilles til den uledsagedes kompetencer både vedrørende integration og selvstændighed generelt i forhold til iværksættelse af efterværn, ikke mindst på baggrund af nye tilbud, Glimmergården.

Det konkluderes endvidere, at de uledsagede flygtninge fremviser et behov for fortsat kontakt med det professionelle system, når de familiesammenføres, for at fastholde deres udvikling. Der mangler en procedure for udslusning af de uledsagede flygtninge til 'eget hjem' i forbindelse med familiesammenføring, og i den forbindelse en forståelse fra de professionelle angående kultur, sprog med videre, også under anbringelsen af hensyn til en efterfølgende familiesammenføring.

13.0 Perspektivering

Det har været en spændende rejse at få lov til at gå på opdagelse og se arbejdet med de uledsagede flygtninge lidt udefra. De professionelles udsagn har givet stof til eftertanke og givet mig en lyst til at finde en måde at få hånd om nogle af de udfordringer, som jeg har fundet, de står med.

Først og fremmest finder jeg, at det er altafgørende for arbejdet med de uledsagede flygtninge, at der bliver udstukket nogle retningslinjer fra det strategiske plan, det vil sige rådhuspersonalet, om, hvad der er 'god integration'. Det er nødvendigt, at der arbejdes på at få en fælles definition af integration, så det bliver ensartet, gerne på tværs af de tre institutioner, men som minimum for den enkelte institution. Med udgangspunkt i kommunens overordnede integrationspolitik må rådhuspersonalet tage stilling til, hvilke kriterier, der skal være opfyldt for at opnå en vellykket integration, hvorefter de tre institutioner må i arbejdstøjet og konkretisere, hvordan de kan nå derhen. Målet for en sådan definition ville være, at integrationsarbejdet med de uledsagede flygtninge ikke bliver/er afhængigt af den enkelte medarbejders normer og værdigrundlag. Man kunne med fordel anvende Skutnabb-Kangas' integrationsteori både i forhold til at blive bevidst om de kulturelle kompetencer og vedrørende integrationsstrategier/-former³⁹. Det er imidlertid nødvendigt, at denne omsættes i praksis, så der kommer en dialog om, hvordan man på de enkelte institutioner sikrer, at de uledsagede flygtninge på sigt kan deltage i samfundslivet på lige fod med de øvrige borgere.

For at kunne fastholde et professionelt blik på de uledsagede og ikke ubevidst lade sig styre af egen forforståelse og værdigrundlag, er det nødvendigt, at de professionelles viden opgraderes og holdes ajour i forhold til den generelle viden om og kulturforståelse af flygtninge og etniske minoriteter generelt. Endvidere vil en implementering af Figur 9 kunne sætte fokus på, blandt andet hvornår der er grund til bekymring, og hvornår der er tale om en normal reaktion på en abnormal situation. I specialet er det blevet tydeligt, at det er en målgruppe med en meget kompleks problemstilling, hvor der både skal arbejdes med deres her og nu situation, det de har forladt og fremtiden. Man skal anerkende deres kompetencer, i forhold til at de fx har klaret en flugt, og samtidig give dem nye

³⁹ Jf. Skutnabb-Kangas' tre faser: Integration, assimilation eller marginalisering.

kompetencer for at kunne mestre deres nye livssituation. De skal lære at acceptere deres livsomstændigheder med eller uden familie, og de skal opbygge nye relationer og genopbygge gamle. Dertil kommer, at det samtidig er nødvendigt, at der tages hånd om de uledsagede flygtninges fysiske smerter, til tider ensidige kost med mere. Til dette er der brug for de professionelles hjælp, støtte og guidning.

Til dette arbejde anser jeg det for oplagt at implementere *Det Dobbelte KRAM*, som er 'opfundet' af blandt andre Peter Thybo⁴⁰. Vi kender alle de almindelige KRAM-faktorer (kost, rygning, alkohol og motion), der har fokus på forebyggelse i forhold til fysisk sundhed. Det supplerende KRAM handler om de faktorer, som er vigtige for mental sundhed, robusthed og modstandskraft: Kompetencer, relationer, accept og mestring. (Thybo, 2014, s. 13-15) Det Dobbelte KRAM er inspireret af Aaron Antonovskys begreb 'sense-of-coherence'. Og netop mestring af hele deres kaotiske livssituation er en væsentlig faktor for de uledsagede flygtninge for at kunne få overskud til at blive integreret i det danske samfund og begynde at leve fremfor bare at overleve.

Arbejdet med Det Dobbelte KRAM, det at kunne tilsidesætte egne normer og værdier samt 'finde' og arbejde med den gode integration er i høj grad også relevant for plejefamilier. Det er kendt, at mange plejefamilier kan føle sig ensomme i arbejdet, hvorfor det vil være oplagt at samle plejefamilier, der arbejder med denne gruppe børn og unge, i et netværk. Det kunne både være til supervision og til erfaringsudveksling, da dette fremhæves af plejemoren Bente i interviewet, som noget hun har sat stor pris på, om end dette ikke var med plejefamilier med samme gruppe børn. Alternativt kunne et samarbejde etableres mellem de tre institutioner og konkrete plejefamilier, så familierne ikke står alene med de særlige udfordringer, disse anbringelser medfører.

Jeg har kun belyst en lille del af arbejdet med de uledsagede flygtninge. Et andet interessant emne kunne have været, hvordan de professionelle forholder sig til netværksanbringelserne for de uledsagede flygtninge, og hvordan disse hjælpes bedst. Eller hvordan der bedst arbejdes med de familiesammenførte familier.

⁴⁰ Peter Thybo fungerer som sundhedsinnovator, er uddannet fysioterapeut, Master i læreprocesser, PD. alm. pæd. Og specialist i Sundhedsfremme og Forebyggelse. Se mere på www.peterthybo.dk

14.0 Litteratur

- Ankestyrelsen. (2010). *Uledsagede mindreårige flygtninge - modtagelse og indsats i kommunerne*. København: Ankestyrelsen.
- Arenas, J. G., Steen, P., Jacobsen, V., & Thomsen, U. S. (1996). *Flygtninges psykiske kriser - introduktion til eksilpsykologi* (1. udg.). København: Dansk psykologisk Forlag.
- Brinkmann, S. (2014). *Det kvalitative interview*. København: HansReitzels Forlag.
- Børn på flugt*. (u.d.). (Red Barnet) Hentede 6. april 2016 fra www.boernpaflugt.dk:
http://www.boernpaflugt.dk/Flugten/Hvorfor_flygter_b%C3%B8rn.aspx
- Børne-, Ligestillings-, Integrations- og Socialministeriet. (17. november 2015). *Vejledning nr. 1284 af 17.11.2015*. (Social- og Indenrigsministeriet) Hentede 15. maj 2016 fra [Retsinformation.dk](http://retsinformation.dk):
<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=175036#id17ffc86b-d784-4401-bcae-0e8b1bdd0bfd>
- Corfixen, K. (2. februar 2016). *Flygningestrømmen fortsætter: Over 60.000 ankom til de græske kyster i januar*. Hentede 6. april 2016 fra www.politiken.dk:
http://politiken.dk/udland/fokus_int/Flygningestroem/ECE3045592/flygningestroemmen-fortsætter-over-60000-ankom-til-de-græske-kyster-i-januar/
- Eide, K., & Broch, T. (2010). *Enslige mindreårige flygtninger - Kunnskapsstatus og forskningsmessige utfordringer*. Helseregion Øst og Sør, Regionscenter for barn og unges psykiske helse. RBUP.
- Ejrnæs, M., & Andersen, S. H. (2013). Plejefamilie eller institution? Når anbringelsesstedet gør en forskel. I S. H. Andersen, & P. Fallesen, *Når man anbringer et barn II* (s. 101-121). Viborg: Rockwool Fondens Forskningsenhed & Syddansk Universitetsforlag.
- FN. (16. januar 1992). *Bekendtgørelse af FN-konvention af 20. november 1989 om Barnets Rettigheder*. Hentede 5. september 2016 fra [Retsinformation](http://retsinformation.dk):
<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=60837>

- Gilje, N., & Grimen, H. (2002). Hermeneutik: forståelse og mening. I N. Gilje, & H. Grimen, *Samfundsvidenskabernes forudsætninger* (s. 164-199 (kap. 7)). København: Hans Reitzels Forlag.
- Graversen, M., & Ulveman, M. (5. august 2015). *Kommuner kritiseres for at sende flygtningebørn på døgninstitutioner*. Hentede 13. februar 2016 fra Berlingske: <http://www.politiko.dk/nyheder/kommuner-kritiseres-for-at-sende-flygtningeboern-paa-doeninstitutioner>
- Gundelach, P. (2000). Nærhed og distance i forskning og praksis. *Nordisk Sosialt Arbeid 20(3)*, s. 165-172.
- Halkier, B. (2002). *Fokusgrupper* (1. udgave udg.). Frederiksberg: Samfundslitteratur & Roskilde Universitetsforlag.
- Hammen, I., & Jensen, T. G. (2010). *Anbringelse af børn med etnisk minoritetsbaggrund. En forskningsoversigt*. Servicestyrelsen og Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Hannemann, N. (2003). *Fokus på - anbragte børn og unge med anden etnisk baggrund end dansk*. Udviklings- og Formidlingscenter for Socialt Arbejde med Unge.
- Huemer, J., Karnik, N. S., & Voelkl-Kernstock, S. (2. april 2009). Mental health issues in unaccompanied refugee minors. *Child and Adolescent Psychiatry and Mental Health*.
- Integrationsnet. (2011). *Undersøgelse af trivsel blandt uledsagede unge flygtninge i bofællesskaber og i egen bolig*. Dansk Flygtningehjælp.
- Ishøy, S. K. (28. marts 2016). *Flygtningebørn uden forældre strømmer til Danmark: Koster op mod en million kroner per barn*. Hentede 6. oktober 2016 fra BT.dk: <http://www.bt.dk/danmark/flygtningeboern-uden-foraeldre-stroemmer-til-danmark-koster-op-mod-en-million-kron>
- Jensen, M. K. (1991). Dataindsamlingsprocessen. I M. K. Jensen, *Kvalitative metoder i anvendt samfundsforskning* (s. 72-105). København: Social Forsknings Institut.

- Juul, S., & Pedersen, K. B. (Red.). (2012). *Samfundsvidenskabernes videnskabsteori - en indføring*. Hans Reitzels Forlag .
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2009). *InterView*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Lausten, M., Frederiksen, S., Olsen, R. F., Nielsen, A. A., & Bengtsson, T. T. (2015). *Anbragte 15-åriges hverdagsliv og udfordringer. Del II*. København: SFI.
- Mertz, A., & Starska, E. (1991). *Alene i Danmark om uledsagede flygtninge*. Dansk Flygtninghjælp og Dansk Røde Kors.
- Ministeriet for børn, udvikling og ligestilling. (2016). *Andel af en årgang der forventes at få en uddannelse*. Hentede 7. september 2016 fra [uvm.dk](http://www.uvm.dk):
<http://www.uvm.dk/Service/Statistik/Tvaergaaende-statistik/Andel-af-en-aargang-der-forventes-at-faa-en-uddannelse>
- Montgomery, E. (2000). *Flygtningebørn - traume - udvikling - intervention*. København: Dansk psykologisk Forlag.
- Montgomery, E., & Linnet, S. (2012). *Børn og Unge med flygtningebaggrund. anbefalinger til professionelle*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Nielsen, J. C., & Repstad, P. (1993). Fra nærhet til distanse og tilbage igjen. I J. R. Nielsen, *Anderledes tanker om livet i organisationer* (s. 19-37). Frederiksberg: Nyt fra samfundsvidenskaberne.
- Nygren, P. (1999). Kapitel 5. Børneværn som børneomsorg. I P. Nygren, *Professionel omsorg for børn og familier - fra teori til værktøj* (s. 55-66). København: Dansk Psykologisk Forlag.
- Olsen, H. (2002). *Kvalitative kvaler - Kvalitative metoder og danske kvalitative interviewundersøgelers kvalitet*. Akademisk Forlag.
- Ottosen, M. H., Frederiksen, S., Lausten, M., & Andersen, D. (2015). *Anbragte børn og unges trivsel 2014*. København: SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfæd.
- Rahbek, B. (1989). Assimilation eller integration. *Børn som flygtning. En artikelsamling om flygtningebørn og flygtningefamilier*. Dansk Flygtninghjælp.

- Ramian, K. (2003). Praksisforskning som læringsrum i det sociale arbejde. *Uden for nummer 7*, s. 4-17.
- Rasmussen, L. (2015. december 2015). *Roskilde vil placere uledsagede flygtningebørn i plejefamilier*. Hentede 13. februar 2016 fra dr.dk:
<https://www.dr.dk/nyheder/regionale/hovedstadsomraadet/roskilde-vil-placere-uledsagede-flygtningeboern-i-plejefamilier>
- Rasmussen, L. H. (2016a). *Statistik over uledsagede flygtninge i kommunen*. "Glimmerby kommune".
- Rasmussen, L. H. (2016b). *Oversigt over uledsagede flygtninge i kommunen*. "Glimmerby kommune".
- Red Barnet. (2010). *Det sværeste var at være ensom...Udfordringer for uledsagede flygtninge i Danmark*. Red Barnet.
- Repstad, P. (2007). *Mellom nærhet og distanse*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Serviceoven. (2011). *Serviceoven*. Hentet fra www.Retsinformation.dk:
<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=175036>
- Skutnabb-Kangas, T. (1990). Er indvanderne blevet assimileret kulturelt. I T. Skutnabb-Kangas, *Minoritet, sprog og racisme*. Randers: Forlaget Tiden.
- Skytte, M. (2002). Anbringelse af etniske minoritetsbørn. Om socialarbejderes vurderinger og handlinger. I *Anbringelse af etniske minoritetsbørn. Om socialarbejderes vurderinger og handlinger* (s. 23-64+119-176). Lund: Socialhögskolan.
- Social- og indenrigsministeriet. (29. august 2016). *Forældreansvarsloven*. Hentet fra www.Retsinformation.dk.
- Socialstyrelsen. (2011). *Barnets Reform*.
- Socialstyrelsen. (29. august 2016). *Tilbudsportalen*. Hentet fra www.tilbudsportalen.dk:
<https://findtilbud.tilbudsportalen.dk/family/?area=5406>

- Starska, E. (December 1989). Børn som flygtninge. Oplevelser og reaktioner. *Børn som flygtninge. En artikelsamling om flygtningebørn og flygtningefamilier*. (V. K. Larsen, Redaktør) Skive: Dansk Flygtningehjælp.
- Stæhr, M., Lindskov, T., & Carey, R. B. (2000). Uledsagede flygtningebørn med særlige omsorgs- og behandlingsbehov i Danmark. *Nordisk psykologi*, 52(1).
- Sørensen, L. M. (5. august 2015). *Kommuner lader flygtningebørn bo sammen med anbragte danske unge*. Hentede 10. februar 2016 fra DR.dk:
<https://www.dr.dk/nyheder/indland/kommuner-lader-flygtningeboern-bo-sammen-med-anbragte-danske-unge>
- Sørensen, S. P. (5. 8 2015). *Døgninstitution kan være den rigtige løsning for uledsagede børn*. Hentede 7. 2 2016 fra KL: <http://www.kl.dk/Menu---fallback/Dogninstitution-kan-vare-den-rigtige-losning-for-uledsagede-born-id181371/>
- Thybo, P. (marts 2014). *Det Dobbelte KRAM - et salutogent arbejdsgrundlag for temagruppen om mental sundhed i Sund By Netværket*. Hentede 1. november 2016 fra sund-by-net.dk: http://sund-by-net.dk/wp-content/uploads/images/Thybo%20P%202014%20Det%20Dobbelte%20KRAM%20-%20Et%20salutogent%20arbejdsgrundlag%20for%20mental%20sundhed_0.pdf
- Udlændingeloven. (9. maj 2016). *Udlændingeloven*. Hentet fra www.retsinfo.dk:
<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=180093#idcd1d9df9-14a6-49a7-857f-4fd800e11a88>
- Udlændingestyrelsen. (16. november 2015). *Ny i Danmark*. Hentede 30. august 2016 fra [Nyidanmark](http://www.nyidanmark.dk/da-DK/): <https://www.nyidanmark.dk/da-DK/>
- Udlændingestyrelsen. (foråret 2016). *Tal og fakta på udlændingområdet 2015*. København: Udlændingestyrelsen.
- UNHCR. (6. april 2016). *Refugees/Migrants Emergency Response - Mediterranean*. Hentede 6. april 2016 fra UNHCR: <http://data.unhcr.org/mediterranean/regional.php>

Vejledning om særlig støtte til børn og unge og deres familier (Vejledning nr. 3 til serviceloven). (28. januar 2015). Hentede 15. maj 2016 fra Retsinformation.dk:
<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=158930>

15.0 Bilagsoversigt

Bilag 1a: Interviewguide til plejemor

Bilag 1b: Interviewguide til medarbejderne på institutionerne

Bilag 2a: Interviewguide til familieplejekonsulenterne

Bilag 2b: Interviewguide til institutionskonsulenterne

Bilag 3: Interviewguide til afdelingslederen

Bilag 4: Interviewguide til forstanderne

Bilag 5: Oversigt over informanter